Hs. 643

Liber Bibliothecae Academicae
publicae Senkenbergianae.
Rep. No.

II

Vi

Mo

A

Vita Beati Liudgeri

Monasteriensis Ecclesiæ

Proto-episcopi

Per

Alfridum Tertium

Ibidem

Episcopum

conscripta

BIBL. SENCKENBERG. MS No: 18.

Genealogia Sancti Liudgeri Frisii

Wrsingus Ado

Uxor Adalgarda.

Nothgrimus.	Novem filiæ	Thiadgrimus
ejus posteritas non recensetur.	quarum sex moniales, tres maritatæ.	uxor Liafburg

1. Gerfridus Secundus Episcopus monasteriensis.

Liudgerus primus Epis Monasteriensis.

Hildigrimus primus Epis Halberstadiensis.

Heriberga Monialis.

+

Alfricu[illegible]
monachis
homino
[illegible]
igitur co
[illegible]
multis a
peragend
tamen c
quia ne
[illegible] ad
ad amor
cedunt,
Exempla
neguco,
ad infa
primo
sed et
et ven
Virtut
operatu
[illegible]
facta

Vita beati Liudgeri Monasteriensis Ecclesiæ Protoepiscopi; per Alfridum, tertium ibidem Episcopum.

Alfridus gratia Dei Episcopus, charissimis fratribus et monachis in cœnobio sancti Saluatoris, et sancti patris Liudgeri, Domino seruientibus in Christo. Petitioni vestræ idcirco consensum præbui, quia fraternitati vestræ nihil denegare potui. Postulastis igitur crebris precibus, vt de vita sancti patris Liudgeri aliquid conscribere iuberem, quatenus tam veneranda illius exempla multis ad ædificationem proficerent. Ad quod studiosum opus peragendum, quamuis imparem me esse, et scientia debilem senem; tamen caritate cogente, animum ad illud scribendum applicui; quia nefas putaui tanti viri tacere virtutes; cum beati Gregorij ad indagationem sacri verbi socius, dicat. Sunt nonnulli quos ad amorem cœlestis patriæ plus exempla, quam prædicamenta incendunt; fit vero plerumque audientis animo duplex adiutorium. Exempla etiam et actus sancti Liudgeri, ideo plene comprehendere nequeo, quia non ea visu sed auditu didici: illis attestantibus, qui ab infantia illum nouerunt, atque ab eo eruditi fuerunt Hildigrimo scilicet Episcopo fratre eius, et Gerfrido Episcopo nepote eius, sed et sancti moniali femina Heriberga germana eius: quin imo et venerabilibus eius presbyteris Albuerio, Atingo, et Thiadbaldo. Virtutibus igitur multis atque signis, quæ per illum Dominus operatus est, per negligentiam prætermissis; ea sola huic libello inscribi feci, quæ vna vobiscum aut visu deprehendi; aut facta certe cognoui.

Index Capitum.

De persecuti:

De persecutione Wrissingi. De expulsione eius
Quomodo Radbod tentauit reuocare illum
De obitu Pippini. De obitu Wrsingi
De natiuitate Liafburga.
Quomodo Liafburga de periculo mortis erepta sit
De natiuitate sancti Liudgeri De industria eius.
De aduentu Aluberti, et qualiter vna cum Liudgero trans mare redÿt.
Quomodo iterum sanctus Liudgerus transmarina petÿt.
Quomodo sanctus Liudgerus ad patriam redÿt.
De aduentu sancti Liafuuini. De obitu sancti Liafuuini.
Quomodo sanctus Liudgerus in Fresia idola destruxit.
De ordinatione Albrici, et sancti Liudgeri.
Qualiter sancto Liudgero gubernacula plebium reuelata sunt.
Qualiter sanctus Liudgerus in Fresia docuisset.
Versus Josephi ad sanctum Liudgerum.
est S[ti] Bonifacij. Versus Alcuini de Ecclesia sancti Liudgeri.
Qualiter Widukindus Fresones auertit a fide, et qualiter sanctus Liudgerus Beneuentinam regionem adierat, vel quomodo redierat.
Quomodo sanctus Liudgerus ad Fosteslande transfretauerat.
Quomodo in Saxonia sanctus Liudgerus Episcopatum accepit.
Qualiter sanctus Liudgerus Episcopus sit ordinatus.
Qualiter per signaculum Dominus Bernleuum inluminauerit.
Quomodo idem Bernlef baptizauerit.
Qualiter sancto Liudgero de Nordmannis reuelatum sit.
De signo in Bilurbeki ostenso. De miraculo pistris sturionis.
Qualiter sanctus Liudgerus vitam magistrorum suorum descripserit, et quales mores habuit.

De obitu:

De obitu sancti Liudgeri. De sepultura eius.
De signis quæ post eius obitum Dominus per eum ostenderit.
De Ermingero sanato. De paralytica sanata.
De Sigiburga sanata. De filia Berahtrici sanata.
De Hildirado sanato. De Modsuit inluminata.
De mancipio Thiadulfi sanato.
De Heliduuino sanato.
De muliere in hora Euangelicæ lectionis inluminata.
De Osberto sanato. De paralytica sanata.
De cæco sanato nomine Gerbaldo.
De paralytica sanata. De surdo sanato.
De lumine cælitus emisso, et de sonitu signorum.
De Eiluuoldo inluminato.
De Rieberto inluminato.
De ostensione Adeluuardi monachi.
De muliere paralytica sanata.
De absolutione Adam.
Qualiter mulier de Budica sanata sit.
De Warmundo sanato.
De Brenfrido sanato. De dimembrato sanato.
De suspenso liberato.
Qualiter sanctus Liudgerus diuina inspiratione monasterium Domino nitebatur construere.
Quod diuinis officijs sine mora sit insistendum.
De simili miraculum sequitur.
Conclusio.

De persecutione=

De persecutione Wrissingi.

Vitam sancti Liudgeri scripturus, ratum duxi altius repetendum, vt quibus in hoc sæculo sit parentibus editus, euoluam. Fuit in diebus Radbodi Regis Fresonum vir quidam Nobilis in ea gente Wrsingus nomine, cognomento Ado, qui quamuis fidem sanctæ Trinitatis necdum sciret, erat tamen adiutor pauperum, ac defensor oppressorum, in iudiciisq; iustus. Sed quia gens illa eo tempore in errore infidelitatis erat excæcata, multa multi iniusta à Rege crudeli, et ab eius ministris fuerant perpessi. Alios enim Rex idem insidiando necauerat, et hæreditates illorum possidebat; alios vero extra terminos effugabat; et nihilominus ipsorum sibi hæreditates vindicabat. Sed vir præfatus se minime substrahens quo minus veritatem coram Rege et eius Principibus defenderet; nullius personam in iudicando iuste, et amplectendo veritatem respiciebat. Qua de re contigit vt magnas à Rege crudeli insidias pateretur, itavt iuberet illum callide interfici, et facultates eius tolli. Quod lethale consilium illi continuo vnus ex Conciliarijs Regis nunciari curauit, eo quod à pluribus diligeretur.

De expulsione eiusdem.

Tunc Wrsingus vna cum coniuge sua Adalgarda, et filio vno quem habebant Nothgrimo nomine, et cum paucis domesticis suis occulte fugiens ad ducem Francorum nomine Grimoldum peruenit. Qui benigne ab eodem duce susceptus, habitauit in regione Francorum, et imbutus fide Catholica baptismi consecutus est gratiam vna cum coniuge sua et filio, ac domo reliqua. Post præfati vero ducis obitum, singuli duces Francorum venerabilem Wrsingum honoratum beneficijs retinuerunt secum.

Vxor=

Vxor vero eius in peregrinatione genuit ei filium alterum, no:mine Thiadgrimum, et filias nouem, et defuncta obijt in pace, nec non et sex filiæ eius in virginitate ab hac luce subtractæ sunt. Pater igitur filios duos cum filiabus tribus quæ remanserant cum timore domini nutriens, seruauit castitatem suam reliquum tempus vitæ suæ.

Quomodo Radbodus tentauit Wrsingum reuocare.

His ita gestis Rex Radbodus infirmari cepit, infirmitate qua et mortuus est, et sex annis continuis ante diem mortis suæ paulatim traxit dolorem, cepitque regnum eius deficere, regnum quoque Fran:corum augmentando proficere. Infirmatus autem misit ad vi:rum memoratum Wrsingum, postulans vt ad se rediret, recep:turus hæreditatem suam, insuper et alia multa se daturum ei spopondit, si pacem secum tenere voluisset. sed vir Catholicus pre:cibus eius non acquieuit: iterum autem Radbodus misit ad eum, postulans, vt si ipse venire noluisset, saltem filium suum ad se mitteret, et iurauit se ei daturum quicquid sibi promiserat. Igitur Wrsingus tandem precibus victus, misit ad eum filium suum iuniorem, quem ille benigne suscipiens, fecit honorifice habitare secum, et restituit ei hæreditatem patris. Ipse tamen pater cum filio seniore, et filiabus, habitauit in regione Fran:corum vsque ad obitum ~~Francorum~~ Radbodi.

De obitu Pippini ducis Francorum.

Contigit autem Pippinum ducem Francorum de hac luce migrasse, et filium eius Carolum regno potiri patris, qui multas gentes sceptris adiecit Francorum; inter quas etiam cum trium:phi gloria Fresiam extincto Radbodo paterno addidit imperio. In

qua

qua tunc gente sanctus Willibrordus positus est prædicator, sedesq;
Episcopalis in Traiecto Castello delegata est, sicut in libello de
vita ipsius Willibrordi scriptum legitur. Dedit igitur Carolus me:
morato Wrsingo beneficium in confinio Frisiorum, et direxit
eum ad patriam suam causa fidei roborandæ. Qui veniens accep:
ta hæreditate propria, habitauit in loco qui dicitur Suabsna,
iuxta Traiectum, et cepit esse adiutor sancti Willibrordi cum
filijs et propinquis suis in quibuscumq; potuerat. Diligebat eum
sanctus Willibrordus valde, eo quod esset vir bonus, et plenus fide,
et acceptabilis vniuersæ plebi, et castitatem seruans. Nothgrimus
igitur filius eius senior, duxit vxorem fidelem; similiter et filiæ tres
cum timore Domini coniugio copulatæ sunt viuente patre: habu:
itq; progenies illa magnam familiaritatem cum sancto Willi:
brordo, nec non et cum sancto Bonifacio, qui post eum partibus
illis doctor serenus inluxit, quousq; pro fide Christi martyrio co:
ronatus spiritum reddidit Domino in pago Aestrache, in loco
qui Dockinga vocatur, sicut et de illo scripta testantur.

Aestragae forte nunc vulgo Aestrum.

De obitu Wrsingi.

Post obitum vero Wrsingi patris, Thiadgrimus iunior filius
eius duxit vxorem nomine Liafburg, filiam cuiusdam Nothradi
et Adelburgæ, quæ videlicet Adelburg pridem suos duos germanos
fratres sancto commendauit Episcopo Willibrordo, de quo superius
diximus Domino nutriendos; quorum maior Willibraht, minor
autem Thiadbraht vocabatur: qui etiam primi omnium gentis
Fresonum clericatus acceperunt officium: horum prior in leui:
tarum obijt gradu, iunior non peruenit ad gradum, sed ita in
iuuentute de hac luce migrabat.

De natiui:

De natiuitate *matris sancti Liudgeri, *Liafburgæ.

Memorata Liafburg cum nata esset, habebat auiam gentilem matem videlicet patris sui abrenunciantem omnino fidei Catholicæ: quare non nominanda in furorem conuersa, eo quod prænominata coniunx filias tantum genuisset, et filium viuentem non haberet, misit lictores qui raperent eandem filiam tunc natam de sinu matris, et necarent priusquam lac sugeret matris, quia sic erat mos Paganorum, vt si filium aut filiam necare voluissent, absque cibo necarentur terreno. Lictores autem sicut illis erat imperatum rapuerunt eam, et portauit ~~eam~~ illam vnum mancipium ad situlam aqua plenam, cupiens eam in aquam ipsam immergere vt vitam finiret. Sed miro Omnipotentis dono actum est, vt puella quæ necdum superat vbera matris, extensis brachiolis suis, vtraque manu apprehenderet marginem situlæ renitens ne mergeretur. Hanc ergo fortitudinem tenerrimæ puellæ ex diuina credimus actam prædestinatione, eo quod ex ea duo Episcopi fuissent oriundi, sanctus videlicet Liudgerus, et Hildigrimus cæterorumque Episcoporum genitrices futuri.

Quomodo Liafburga de periculo mortis erepta sit.

In hac igitur colluctatione mirabili, iuxta misericordissimi Dei dispositionem, superuenit vicina mulier, et misericordia mota, eripuit puellam de manu præfati mancipii, cucurritque cum ea ad domum suam, et claudens post se ostium, peruenit ad cubiculum in quo erat mel, et misit ex melle illo in os iuuenculæ, quæ statim sorbuit illud. Venerunt interea prædicti carnifices, iussa dominæ suæ explere: dominabatur enim illa furibunda in domo tota filii sui. Mulier autem quæ infantem rapuerat, occurrens lictoribus, dixit mel commedisse puellam, et simul ostendit eis illam, adhuc labia sua lingentem; et propter hoc inlicitum erat iuxta morem gentilium

necare

necare illam. Tunc lictores dimiserunt eam; et mulier quæ illam rapu:
erat occulte nutriuit illam, mittendo lac per cornu in os eius. Mater
quoque occulte misit ad eam nutricem puellæ, afferentem quæ neces:
saria fuerant, quoadusque præfata ferox illa vitam finiret: tunc de:
mum accepit mater filiam suam nutriendam; sed de his ista sufficiant.

De natiuitate sancti Liudgeri

Nunc etiam quia de sancto Liudgero loqui inchoauimus, libuit de
eo iterum replicare sermonem. Cum venisset autem Thiadgrimus
pater eius de quodam itinere; et mater eius pregnans esset, vicinaque
partui, gestans in vtero eundem futurum Episcopum: audito quod vir
eius veniret, immoderate gaudens properauit ad eum, et offenso
pede corruit, intrauitque palus per latus eius, et ablata est mortua,
ita vt nullus putaret vel eam vitæ præsenti restituendam, vel filium
quem gestauit in vtero. Sed miserante diuina clementia reuixit
spiritus eius, et bene fuerat curata: in puero quoque post paucos
dies edito, nulla læsionis apparuit macula. Baptisatus autem acce:
pit vocabulum Liudgerus; qui statim vt ambulare et loqui poterat
cepit colligere pelliculas et cortices arborum, quibus ad luminaria
vti solemus, et quicquid tale inuenire poterat. Ludentibus pueris aliis
ipse consuit sibi de illis collectionibus quasi libellos: cumque inuenisset
sibi liquorem cum fistucis, imitabatur scribentes, et afferebat nu:
trici suæ quasi vtiles libros custodiendos. Et cum ei quis diceret,
quid fecisti hodie? dixit se per totum diem aut componere libros
aut scribere, aut etiam legere. Cumque iterum interrogaretur:
quis te docuit? respondens ait Dominus me docuit: meditabatur
autem in tenera ætate, quod postea deuotus impleuit.

De industria sancti Liudgeri.

Post hæc etiam auctus maiori gratia, rogauit parentes, vt se
alicui viro Dei committerent erudiendum; at illi cum essent benigni

glori:

glorificauerunt Dominum, videntes intentionem iuuenis; commen:
dauerúntq; eum viro venerabili Gregorio discipulo et successori
sancti Bonifacij martyris, Domino nutriendum: Qui libenter eum
suscepit, et comperta sagacitate pueri, studiose illum erudiebat.
Creuit itaq; Liudgerus proficiens in timore Domini, et deposito
seculari habitu, in Traiecto monasterio totum se contulit ad studi:
um artis spiritualis. Erant autem in illa schola Gregorij, et alij
condiscipuli nobiles et prudentes; e quibus alij Episcopi postea exti:
terant; alij in minoribus gradibus doctores Ecclesiarum. Apud quos
idem Liudgerus in magno habebatur affectu, eo quod esset vir mi:
ræ mansuetudinis, vultu hilari, non tamen facilis in visu; et in
omnibus actibus prudentiam cum temperantia amplectens: erat
enim assiduus meditator scripturæ diuinæ, et eius præcipue quæ
ad laudem Dei, et ad doctrinam pertinebat Catholicam: pro quibus
et à venerabili magistro quasi filius vnicus diligebatur.

De aduentu Aluberti, et qualiter vna cum Liudgero trans mare redijt.

Venit interea vir quidam venerabilis de terra Anglorum
Alubert nomine ad Abbatem Gregorium cupiens Domino coope:
rante plebi partis illius prodesse in doctrina; erant enim rudes
in fide. Quem Abbas Gregorius libenter suscepit, et comperto quod
esset vir bonus et doctus, suasit vt sibi coepiscopus fieret. Non enim
fuerat idem Gregorius ad gradum Episcopalem ordinatus, sed pres:
biterij perseuerauit in gradu. Vir igitur prudens Alubertus ad hæc;
Vt scias inquit me cum licentia et consilio Episcopi mei huc trans:
meare; mitte mecum fratres fideles ad terram de qua egressus sum
ad Episcopum meum vt ab eo ordiner ego et illi; tali etiam modo
consensum præbeo. Quod Abbas Gregorius libenter audiens, direxit

eum

eum, et cum eo Liudgerum, aliumque fratrem fortiorem ætate Sigiboldum nomine ad Episcopum de quo Alubertus dixerat. Qui eundem Alubertum ordinavit Episcopum, Sigiboldum presbiterum, Liudgerum diaconem, et manserunt illic anno uno. Alchuinus etiam illo in loco tunc magister erat; qui postea temporibus Caroli iunioris in Turonis, et in Francia, magisterium exercuit: cui statim vir prudens Liudgerus sedulo iungebatur, hauriendo ab eo spiritualia dogmata. Post anni vero curriculum revertentes qui missi erant Domino gubernante, pervenerunt ad Abbatem Gregorium, qui benigne eos suscepit, gavisus valde in adventu eorum; et mansit cum eo Alubertus conlaborans in opere Domini.

Quomodo iterum sanctus Liudgerus transmarina petijt.

Liudgerus igitur cupiens saturare se prælibati dulcedine favi, petijt ab Abbate Gregorio licentiam redeundi ad magistrum Alchuinum: quod ille moleste suscipiens, fieri renuit; noluit tamen contristari petentem, sed blandis sermonibus cepit compescere eum: cumque se cerneret nullis obiectionibus illum à sua intentione revocare posse; accersito patre illius, postulavit ut conaretur revocare eum à cepito itinere. Sed studiosus levita instanter in suo voto permansit. Tunc Gregorius et parentes eiusdem Liudgeri, quandoque precibus victi, direxerunt eum ad præfatum magistrum Eboraicæ civitatis Anglorum, præbentes quæ illi opus erant in via. Quem magister Alchuinus cum magno suscepit gaudio; susceptus itaque Liudgerus erat consueto more omnibus charus, eo quod esset ornatus moribus bonis, et studijs sanctis; et mansit ibi annis tribus et mensibus sex proficiens in doctrinæ studio. Cupiebat enim ibidem diutius in sancto manere studio, sed non fuerat concessa facultas; quia egredientibus civibus illis ad bellum contra

inimicos

inimicos suos; contigit ut per rixam interficeretur filius cuiusdam Comitis illius prouinciæ à Fresone quodam negotiatore; et ideirco Fresones festinauerunt egredi de regione Anglorum, timentes iram propinquorum interfecti iuuenis.

Quomodo sanctus Liudgerus ad patriam redijt.

Tunc Albuinus necessitate compulsus direxit Liudgerum cum præfatis negotiatoribus; misit etiam cum eo et Diaconem suum nomine Putul, timens ne amore discendi aliam regionis illius ciuitatem adiret, et pro vultione prædicti iuuenis aliquas pateretur insidias: dicebat enim potius se velle mori, quam ut filius suus dilectus illic quicquid pateretur letalis mali. Directus itaq; Liudgerus prospero cursu peruenit ad patriam suam bene instructus, habens secum copiam librorum, eratq; Patri Gregorio et cæteris tanto tunc dignior et acceptior, quanto fuit et in monasticis eruditionibus inlustrior. Diaconus vero qui venerat cum eo iuxta dispositionem Albuini magistri, auctus benedictionibus perrexit Romam iterum reuersurus; qui etiam postea cum Albuino venit in Galliam in ordine presbiterij.

De aduentu sancti Liafuuini.

S. Lebuinus.

Dum talia gerebantur, venit quidam presbiter sanctus et doctus nomine Liafuuinus de terra Anglorum ad Abbatem Gregorium, dicens sibi à Domino terribiliter trina admonitione fuisse præceptum, ut in confinio Francorum atq; Saxonum secus fluuium Ysla, plebi in doctrina prodesse deberet, rogauitq; ut ad locum istum se perducere iuberet, et ad fluuium sibi à Domino prænominatum. Tunc Gregorius eo quod locus ille ad parrochiam pertineret suam, benigne eum illuc dirigere studuit, agens gratias pastori summo, eo quod visitaret plebem suam. Misit etiam cum eo et Marchelmum seruum Dei de genere ortum Anglorum, et à sancto Episcopo Willibrordo à pueritia

sanctis

sanctis instructum moribus, ut eum praeponeret populo. Susceptus ergo presbiter Liafuuinus à matrona quadam Auerhilda nomine, à caeterisque fidelibus, seminabat documenta salutis, et rigabat prata mentium. Fecerunt autem ei oratorium in occidentali parte praefati fluminis in loco qui Huilpa vocatur: post haec etiam aedificauerunt ei Ecclesiam in littore orientali eiusdem fluminis, in loco cuius vocabulum est Dauentre. Cumque ad eam populus ob viri sancti doctrinam confluueret, Saxones qui eo tempore paganis fuscabantur ritibus in furorem conuersi, collecto exercitu effugauerunt Christianos ab illis locis, et Ecclesiam combusserunt igni. Tunc vir Domini Liafuuinus reuersus ad Abbatem Gregorium, praestolabatur consolationem à Domino: sedato igitur tumultu, reuersisque praedonibus in sua, vir Dei Liafuuinus reaedificauit Ecclesiam, quae fuerat combusta, et more solito non cessabat documenta salutis impendere gregi, quoadusque pastori summo dilectam redderet animam, et defunctus in eadem est Ecclesia sepultus.

nunc vulgo Welp.

nunc vulgo Deuenter.

De obitu sancti Liafuuini

Post obitum sancti Liafuuini iterum impij Saxones vastauerunt locum illum, et succenderunt Ecclesiam, corpusque eius per tres dies quaesierunt, nec inuenire potuerunt. Sed et Abbas Gregorius migrauit ad Dominum, et suscepit curam pastoralem Albricus nepos eius, qui venerabilem Liudgerum cum magno diligebat affectu, atque cum ita allocutus est dicens. Nunc quia frater meus dilectissimus es, peto ut desiderium meum impleas; locus enim in quo sanctus Dei Liafuuinus presbiter quem nosti, in opere Domini usque ad mortem persistendo laborauit ubi sacrum eius corpus sepultura tegitur in solitudinem est redactus; quamobrem peto ut eum restaurare studeas, et super corpus sancti

Ecclesiam

reædifices. Dei igitur famulus Liudgerus magistri iussis obtemperans, quæsiuit in loco prænominato corpus sancti, et non inuenit; sed tamen intra spacium loci quo putauit illud esse, cepit construere Ecclesiam, cumq; posuisset bases, et parietes conaretur erigere, apparuit ei sacerdos Domini Liafuuinus in somnis dicens. Frater dilectissime Liudgere bene fecisti restaurando Dei templum iam dudum deletum à gentilibus: sed et corpus meum quod quæsisti, inuenies sub australi quem erexisti pariete humatum. Liudgerus igitur mane Dei laudibus expletis, inuenit corpus sancti in loco sibi in visione prædicto; et collecta multitudine, fecit transuehi bases eiusdem ædificij in partem australem, et ita intra Ecclesiam collegit sepulchrum viri Dei. Perfecta est itaq; ipsa Ecclesia et consecrata, quæ nunquam deinceps à gentilibus fuerat contaminata: sed in loco illo per seruum suum Liafuuinum Dominus virtutes multas operatur vsq; in hodiernum diem: vbi etiam nunc collegium est Canonicorum Domino famulantium.

Quomodo sanctus Liudgerus in Fresia idola destruxit.

Post hæc misit Albricus Liudgerum, et cum eo alios seruos Dei, vt destruerent fana deorum, et varias culturas idolorum in gente Fresonum. At illi iussa complentes, attulerunt thezaurum magnum ei, quem in delubris inuenerant. Ex quo Imperator Carolus duas partes acceperat; tertiam vero partem præcepit Albricum ad vsus recipere suos.

De ordinatione Albrici et sancti Liudgeri.

Albricus autem cum in Colonia ciuitate gradum accepisset Episcopalem, fecit Liudgerum secum presbyterij percipere gradum, et constituit eum doctorem Ecclesiæ in pago Aestrache in loco

vbi

vbi sanctus Bonifacius est coronatus martyrio. Diuisitq; idem
Albricus annum in distributiones quatuor, ita vt in Traiecto mo:
nasterio præ cæteris præpositis ipse in tempore vernali in doctrinæ
studio, et scientiæ conuersatione præesset fratribus menses tres: de:
inde post eum in æstate Adalger presbyter menses tres in vice sua:
post hunc Liudgerus presbyter menses tres in autumno: deinde in
hyeme Thiadbrast presbyter menses tres.

Qualiter sancto Liudgero gubernanacula plebium reuelata sunt.

Liudgerus igitur in ordine vicis suæ, nocturnis temporibus post
psalmodiam, et orationes speciales (quas semper amauerat in sola:
rio Ecclesiæ sancti Saluatoris, quam sanctus Willibrordus construxe:
rat, membra quieti dare solebat, vbi ei nocte quadam venerabilis
Abbas Gregorius per visionem apparuit, dicens. Frater Liudgere
sequere me, quem dum sequeretur, ascendit ipse in locum eminen:
tiorem, iactauitq; coram eo particulatim quasi membranæ et
vestimentorum partes; et dixit: Collige ex eis aceruos; cumq; con:
gregasset ex eis tres tumulos; dixit: distribue ista bene in opere
Domini, et ego tibi satis dabo; et signauit eum signaculo crucis et
abcessit. Cumq; mane facto somnium retulisset præposito monasterij
Haddoni nomine, et Ecclesiæ custodi sanctitate prædito Marchelmo, cu:
ius superius mentionem feci: confestim ad hæc Marchelmus, ea quæ
postea rei probauit euentus, exorsus est, dicens. Tres tumuli quos
congregasti, trium sunt gubernacula plebium, quibus adhuc pastora:
li te oportet præesse regimine; at ille dixit: vtinam in loco mihi
credito aliquem Domino fructum perficiam.

Qualiter sanctus Liudgerus in Fresia docuisset.

Hic etiam

Hic etiam Liudgerus qualiter in gente Fresonum optatum euange-lizandi exercuisset officium, et semina vitæ, superna gratiæ rore inrigante in agris multorum cordium, ad eius prædicationem uberrime pullulassent; testes sunt vsque hodie populi regionis eiusdem, quos ad veritatis agnitionem à prisco reuocauit errore: testes quoque Ecclesiæ quas per loca singula construxit: testes et Domino famulantium congregationes, quas aliquibus adunauit in locis: cui etiam testimonium perhibuit quidam Alcuini discipulus, versibus heroicis talia mandans.

Versus Joseph ad sanctum Liudgerum.

Frater amore Dei cognato dulcior omni,
Et consanguineis merito preciosior ipsis,
Liudger amate mihi Christi te gratia saluet;
Viue tua gentis Fresonum clara columna
Presbyter occiduis laudabilis orbis in oris.
Doctus in eloquio, prudens, et mente profundus;
Ipse gradum meritis ornas, et moribus almis,
Et puer, ex senibus humili de corde ministras;
Et germanus agis cunctis æqualibus æuo
Et quæ parens pueris vitæ documenta rependis.
In melius crescendo mei memor esto sacerdos,
In precibusque tuis commendes quæso Tonanti.
His breuibus vatem qui te laudauit in odis
Qui teretis baculi pro tali carmine donum
Munificus tribuas, fors hæc mercedula vati
Concordat modico, felix sine fine valeto

Versus Alcuini de Ecclesia sancti Liudgeri ———— Sancti Bonifacij videtur

Hic pater

Hic pater egregius meritis Bonifacius almis,
Cum sociis pariter fundebat sanguinis vndam,
Inclyta martyrij sumentes stemmata sacri.
Terra beata nimis sanctorum sanguine diues;
Transuolat hinc victor miles ad præmia cæli,
Vltima cessitibus istis vestigia linquens.
Suadeo quapropter curuato poplite supplex,
Tu quicumque legis terris his oscula fige;
Spes tibi magna fiat lacrymas ascendere cælum
forte Fulda legendum Hinc potuisse tuas fulta patronibus istis.
Hic manet ille cruor cuncto preciosior auro,
Membraq; cælesti rore hic perfusa quiescunt
Adiuuat hinc Paulus, doctor Bonifacius inde,
Hæc illis quando constat simul aula dicata.

Qualiter Widukindus Fresones euertit à fide, et qualiter sanctus Liudgerus Beneuentinam regionem adierat, vel quomodo redierat.

Cumq; vir Dei Liudgerus in eadem regione annis fere septem in doctrina studio persisteret; consurrexit radix sceleris Widukindus dux Saxonum eatenus gentilium, euertit Fresones à via Dei, combussitq; Ecclesias, et expulit Dei famulos; et vsq; ad Fleuo fluuium fecit Fresones Christi fidem relinquere, et immolare idolis, iuxta morem erroris pristini. Sed et Albricus Episcopus in ipsa peruersa commotione, de hac luce migrauit. Tunc Liudgerus necessitate compulsus deseruit partes illas; et disposita turba discipulorum, duos ex eis secum assumens, Hildigrimum scilicet germanum eius, et Gerbertum, qui cognominabatur Castus, perrexit Romam, et inde progrediens, peruenit ad
monaster:

monasterium sancti Benedicti, in regno Beneventino, et illic in sancta conversatione consistens, didicit regulam eiusdem sancti patris Benedicti: erat enim cupiens in hæreditate sua cœnobium construere monachorum, quod ita postea Domino opitulante factum est in loco qui vocatur Werthina. Post duos igitur annos, et menses sex reversus est ad patriam suam, et pervenit eius fama ad aures gloriosi Regis Caroli, qui constituit eum doctorem in gente Fresonum ab orientali parte fluminis Labeki super pagos quinque, quorum hæc sunt nomina Hugmerchi, Hunusgan, Fivilga, Emisga, Fedritga, et vnam insulam quæ ~~dici~~ dicitur Bant. Ipse vero cura solerti, doctrina Domini gregi sibi credito studuit ministrare fluenta, fana destruere, et omnis erroris pristini abluere sordes.

Quomodo sanctus Liudgerus ad Fostesland transfretaverit.

Curavit quoque vlterius doctrinæ divinare flumina, et consilio ab Imperatore accepto, transfretavit in confinio Fresonum atque Danorum, ad quandam Insulam, quæ a nomine Dei sui falsi Foste, Fostesland est appellata; cui cum navigando appropinquasset, tenens in manu sua crucem, et ad Dominum preces cum laudibus fundens, viderunt qui in ea navi erant caliginem tenebrosam, de eadem Insula egredientem, qua recedente, magna in ea perstitit serenitas. Tunc vir Dei ait. Videtis qualiter per misericordiam Dei effugatus est inimicus, qui prius caligine præoccupaverat Insulam hanc. Pervenientes autem ad eandem Insulam, destruxit eiusdem Fosetis fana, quæ illic fuere constructa, et pro eis Christi fabricavit Ecclesiam; cumque habitatores terræ illius fide Christi imbueret, baptizavit eos cum invocatione sancta Trinitatis in fonte qui illic ebulliebat, in quo sanctus Willibrordus prius homines tres baptizaverat. A quo etiam fonte nemo illorum prius haurire

nunc Hant tos Worsten vulgo

aquam

aquam nisi tacens præsumebat. Cuiusdam etiam Principis eorum filium Landricum nomine accepit à fonte, quem sacris litteris imbutum, ordinavit presbyterum, qui multis annis genti Fresonū in doctrina præfuit studio. Tunc iterum operante maligno ab orientalibus Fresonibus nox infidelitatis magnæ fuerat exorta, cuius mali Hano et Eilrad fuere principes, et combustæ sunt Ecclesiæ, seruiqꝫ Dei repulsi; sed radiante sole iustitiæ, effugatæ sunt tenebræ grassantis erroris; ita vt post anni circulum sanctus Liudgerus cum suis prisca consuetudine fiducialiter plebi illi pabula fidei administrare non desisteret, et Domino opitulante in ea quam tunc receperant perseuerabant fide.

Quomodo in Saxonia S. Liudgerus Episcopatum accepit.

Interea per dispositionem misericordis Dei Saxones conuersi sunt ad Dominum; et Rex Carolus eundem virum Dei Liudgerum pastorem in parte occidentali Saxonum constituit: cuius parrochiæ sedes est principalis in pago Sudergoe in loco cuius vocabulum est Mimigerneford, vbi Domino ipse honestum construxit monasterium sub regula Canonica famulantium. Itaqꝫ more solito cum omni auiditate et sollicitudine rudibus Saxonum populis studebat in doctrina prodesse, erutisqꝫ idololatriæ spinis, verbum Dei diligenter per loca singula serere, Ecclesias construere, et per eas singulos ordinare presbyteros, quos verbi Dei cooperatores venerabiles sibi esse nutriuerat. Cupiebat igitur in cœpto Euangelizandi opere multis subuenire gentibus; sed tamen Pontificalem gradum humiliter declinare. Idcirco suos frequenter petijt alumnos, vt aliquis ex eis pro eo Episcopalem susciperet ordinem. Cui cum Hildibaldus Archiepiscopus persuaderet, vt Episcopus ordinari debuisset; illud

Apostolicum

nunc vulgo Munster.

Coloniensis

Apostolicum illi respondit dicens. Oportet Episcopum irreprehensibi:
lem esse: at ille, ut erat humilis, et viro Dei amicissimus, cum
gemitu dixit; hoc in se minime fuisse completum. Tandem consen:
su omnium superatus, et magis dispositione Dei coactus adquievit;
ne plurimorum consilio, imo Dei voluntati pertinaciter resistere,
et inobediens esse videretur.

Qualiter sanctus Liudgerus Episcopus sit ordinatus.

Accepto itaque sacro ordine Pontificali, cum omni sagacitate et
modestia gregi saxonico sibi credito documenta salutis uberrime
ministravit; quoadusque Domino largiente ad perfectam illos per:
duceret fidem. Illis etiam quinque pagellis, quos in Fresia ad agni:
tionem veræ et individuæ Trinitatis de gentilitate perduxerat,
eo quod prius non haberent Episcopum, simili modo Pontificali
præerat regimine. Sed et successores eius utraque loca pro una
parrochia postea semper habuerunt. Dedit quoque ei Rex Carolus
in Regno Francorum in pago Bracbante in loco qui Lotusa vo:
catur monasterium sancti Petri gubernandum, cum omnibus adia:
centibus suis Ecclesiis et villulis. Tunc adimpletum est somnium,
quod ei vir Dei Marchelmus prius fuerat interpretatus de collec:
tione trium tumulorum, significantium trium gubernacula
plebium. Quamvis præponendum sit ministerium Evangelicæ
prædicationis, et multorum illuminatio cordium, operationibus
miraculorum, ostensionibusque signorum; ad honorem tamen
largientis Domini, stylo alligari fecimus, quæ ab eodem sancto viro
facta recolimus.

Qualiter per signaculum Bernleuum Dominus illuminaverit.

Cum Evangelizandi gratia in Fresia ad quandam villam no:
mine Helewyrd venisset; matrona quædam Meinsuit nomine ex:
cepit illum in domum suam. Et ecce illo discumbente cum disci:
pulis

pulis suis, oblatus est ei cæcus nomine Bernlef, qui à vicinis suis valde diligebatur, eo quod esset affabilis, et antiquorum actus, Regumq; certamina bene nouerat psallendo promere. Sed per trien: nium continua cæcitate ita depressus est, vt nullum sibi lumen vel extremæ visionis remaneret: quem dum vultu hilari esset intui: tus, interrogauit si pænitentiam à se vellet accipere, acceptaq; ab eo huius rei sponsione, iussit vt die crastina veniret ad se: crastina vero die equitans, viro Dei obuius factus cæcus ille est; accepto ergo Dei famulus per frenum eius caballo, duxit illum à turba seor: sum, et confitenti peccata sua, pænitentiam indixit: deinde signum sanctæ crucis oculis eius imposuit, tenens manum suam coram eo, interrogauit si aliquid videret; ipse vero cum magno gaudio dixit se manum illius posse videre. At ille; age inquit Omnipotenti Deo gratias. Sermocinantibus quoque eis de fide Catholica, de varijsq; vtilitatibus animæ, peruenerunt ad villam nomine Werfhem; et interrogauit eum si ipsam potuisset agnoscere; ille vero statim pro: prio vocabulo nominauit eam, et arbores, et quæq; eius ædificia se bene posse conspicere professus est. Ait autem illi; omnipotenti Deo age gratias, qui te illuminauit. Cumq; venissent ad villam Wÿscuufrd nomine, vbi oratorium erat constructum, fecit eum secum orare, et gratias Deo agere; constrinxitq; eum sacramento, vt ante diem obitus sui, nulli causam huiuscemodi illuminatio: nis indicaret. Compleuit ille viri Dei præcepta, et per dies aliquos cæcitatem simulando ductu alieno vtebatur: sed post obitum eius, qualiter fuerit illuminatus asseruit.

Quomodo idem Bernlef baptizauerit.

In secunda igitur expulsione seruorum Dei à Fresia, de qua superi: us iam diximus, iussit sanctus vir Liudgerus eundem Bernleuum, eo quod diligeretur à multis, per singulorum domos discurrere, et

persua:

persuasis matronis morituros illorum baptizare infantulos, benedicta simpliciter aqua in nomine Domini, intinctos cruce, superfusos cum vocatione sanctæ Trinitatis. At ille iussis eius libenter obediens, baptizauit in ipsa perturbatione infantes xviii, qui omnes nuper ut fuerant baptizati defuncti sunt, exceptis duobus, quos beatus Liudgerus redeunte pace, cum sancta chrismatis impositione confirmauit. Ipse vero Bernlef ubicumque postea seruum Dei reperisset, didicit ab eo psalmos, et in ea quam acceperat illuminatione permansit, quoadusque senex et plenus dierum obisset in pace. Quem cum morientem uxor sua flendo interrogaret, qualiter super eum viuere potuisset? Respondit dicens: si ego à Domino aliquid impetrare potero, post meum obitum non longo tempore in hoc seculo eris victura. Dumque sana et incolumis hanc eius responsionem audisset, die autem xv moriendo secuta est.

Qualiter sancto Liudgero de Nordmannis reuelatum sit.

Alio quoque tempore dum esset beatus Liudgerus secus mare in loco qui vocatur Werthina, ubi ipse sibi in hæreditate paterna construxit Ecclesiam, terribile vidit somnium; quod narrans Heriburgæ sorori suæ, dixit. Vidi per somnium quasi solem fugientem supra mare à partibus aquilonis, et nubes teterrimas sequentes; qui fugiens ac deficiens, pertransiuit nos, ita ut elongatus à nobis, videri non posset, et caligines, quæ eum fuerant secutæ obtinuerunt omnia loca hæc maritima: post multum vero temporis, reuersus est sol minor et pallidior quam fuisset prius, effugauitque caligines trans mare: et hæc dicens ubertim faciem suam irrigauit lacrymis. Quem dum soror eius flentem cerneret, fleuit et ipsa, dicens: quid sibi vult hoc somnium? cui ille respondit. Ventura sunt à Nordmannis persecutiones magnæ, et instantia bella, deuastationesque immensæ, ita ut

vt hæc delectabilia loca maritima, peccatis exigentibus pene inha:
bitabilia efficiantur. Deinde fauente Domino reddita erit pax Eccle:
siæ Dei, et seuerissima plaga, quæ regionibus his incubuerat, infra
ipsos Nordmannos retorquebitur. At illa cum gemitu dixit: o vti:
nam dignetur Dominus me auferre de hoc seculo, priusquam mala
hæc superueniant: cui ille; non ita erit, inquit, sed in diebus tuis
hæc erunt; ego vero pestem illam in hoc corpore non videbo. Hu:
ius ergo vaticinij veritas, eiusdem sororis suæ, nostrisq; est probata
temporibus; nam omnibus diebus, quibus idem Dei famulus in hoc
seculo vixerat pax fuit vndiq; ita vt nullus putaret vllam his re:
gionibus perturbationem à Nordmannis euenire posse. Sed post eius
obitum à gente seuerissima Nordmannorum innumerabilia pene
annis singulis perpessi sumus mala; nam concrematæ sunt Ecclesiæ,
monasteria defuncta, deserta ab habitatoribus prædia; in tantum
vt peccatis facientibus, regiones maritimæ, quas prius multitudo
tenebat hominum, pene sint in solitudinem redactæ. Sed solem iusti:
ciæ, qui pro nostris peccatis elongatus abcessit, reuersurum spera:
mus, et iuxta præsagium viri Dei, pacem Ecclesiæ Dei redditurum.

De signo in Billurbecki ostenso

Venit quoque sacerdos idem ad Ecclesiam suam in loco sitam qui
vocatur Billurbecki, et ecce mulier quædam nobilis, quæ inlicito con:
nubio suo erat copulata marito, eius volens mitigare terrorem, mi:
sit illi mel quasi pro benedictione. At ille tale munus suscipere
despiciendo, renuit: quidam tamen iuuenes ex discipulis eius illud
mel concupientes acceperunt, et in Ecclesia retro altare occulte po:
suerunt; cumq; vir Dei ad idem altare missam celebraturus ac:
cederet, et os aperuisset ad preces, confestim vas testeum, in quo
illud inobedientiæ mel habebatur, minutatim crepuit, et dispersum
est

est mel, quod colligentes proiecerunt foras. Non cessavit autem miles Christi, quo minus illud inlicitum destrueret coniugium; sed et virum ipsum, qui illud perpetrare ausus est, exterminavit à patria.

De miraculo piscis sturionis.

Dum igitur in Fresia docendi gratia ad Ecclesiam suam venisset, in loco qui dicitur Hleri iuxta fluvium Lade; petijt illius loci piscatores vt aliquem sibi sturionem comprahensum adferrent: at illi dixerunt longe esse praeteritum tempus quo tales pisces comprahendi poterant; erant enim in proximo tempora hyemis. Quibus ille laeto vultu ait; Ite filij Facite quae dixi; potens est Dominus omni tempore servis suis desiderata praestare. Ipsi vero precibus viri Dei coacti coeperunt more solito rete per aquas trahere; et ecce subito elevatis oculis viderunt avem magnam descendentem de caelo coram se: et dum intente in illam oculorum aciem infigerent; dixit vnus ad alterum. Vere similitudinem habet piscis; mirantibus itaque eis ac pavore perterritis, cecidit ipsa piscis effigies, sive avis coram eis in aquam, cumque ad ipsum locum pervenissent, intravit in illorum rete piscis mirae magnitudinis, quem sturionem vocant, quem vir Dei desiderabat. At illi comprahensum eum, attulerunt eidem Dei famulo, narrantes miracula quae fuerant gesta. Quibus ille: Agamus inquit, Omnipotenti Deo gratias qui dat escam omni carni. Commonuit etiam eos, ne hoc idem pro cuiusquam sanctitate, vel meritis actum, praesumerent narrare.

Qualiter sanctus Liudgerus vitam magistrorum suorum descripserat, et quales mores habuit.

Erat sanctus Liudgerus in scripturis sacris non mediocriter eruditus; sicut in libro ab eo composito de vita venerabilium eius doctorum Gregorij scilicet, et Albrici aperte probatur. Sed et primordia

sancti

sancti Bonifacij, aduentus atqz ordinationis, quæ fuerant in alio opuscu:
lo prætermissa, pulchro sermone ipse conscripsit. Discipulis etiam suis ~~tra:~~
mane diebus singulis tradere lectiones per se non neglexit: et quicquid
in sacris codicibus faciendum inuenit, illud instantissime studuit ob:
seruare et docere. Cauerat ergo, ne sibi aliquando nomen faceret in:
ane; et idcirco secundum Apostolum omnia mensurate facere concupiuit.

Deerant hic lineæ quinque, quæ erasæ videbantur.

Satiatum illum cibo vel potu discipulorum eius nemo vnquam vidit.
Sed cum ad se more solito pauperes ac diuites pransuros inuitasset,
dulcia vitæ æternæ inter epulas documenta, illorum cordibus infun:
dere non cessauit; ita vt plus spiritalibus, quam carnalibus delitijs
satiati remanerent. Erat itaqz pater egenorum, et despector sui;
et secundum Apostolum sic se omnibus coaptare curauit, vt omnibus
prodesse potuisset. Fuit autem cupidus anxiè gratia docendi Nord:
mannos adire: sed Rex Carolus ad hoc nullatenus concensum præbuit.

De obitu sancti Liudgeri.

Cumqz Omnipotens Deus perennem iam mercedem pijs eius stu:
dijs reddere decreuisset; ante obitum suum aliquanto tempore corpo:
ris molestia depressus est. In infirmitate tamen positus, consueto more
sanctis semper actibus intentissime mentem occupauit, aut in lectioni:
bus sacris audiendo, aut in psalmis canendo; vel etiam in alijs qui:
busdam spiritualibus rebus agendo; ne vnquam à superna contempla:
tione dissoluta tepesceret. Et pene diebus singulis missarum sacramenta,
quamuis ægrotus corpore indefatigatus tamen animo celebrauit.
Ipso vero die Dominico, cum in subsecuta nocte de hoc esset mundo iturus ad
Dominum, quasi valefaciens creditis sibi ouibus in duabus suis Eccle:

sijs

sus publice prædicauit; mane scilicet in loco qui dicitur Coasfeld canente presbytero missam: et circa horam tertiam in loco nuncupato Billurbeki, ubi ipse infirmatus corpore, ut supra retulimus, sed feruore charitatis validus, deuote missarum ultima celebrauit solemnia; ubi etiam ipsa subsequenti nocte assistentibus discipulis, dilectam Deo reddidit animam. In ipsa igitur exitus sui hora, clementiæ suæ Dominus dignatus est ostendere signum. Nam Gerfridus presbyter nepos eius et successor, cum nocte eadem una cum fratribus gratia visitandi ad illum festinus properasset, et paululum adhuc itineris remaneret, viderunt ante se lumen magnum, quasi ignem in sublime conscendere, ac cunctas terræ noctis effugasse tenebras; et statim per hoc indicium intelligentes sancti et venerabilis patris obitum, quod reliquum erat viæ cum magna velocitate peregerunt, iamque eum defunctum inuenerunt; et subtiliter requirentes, agnouerunt, quod eodem momento veri luminis assiduus speculator et amator migrauit ad Dominum, quo eis fuit per lumen ostensum

De sepultura sancti Liudgeri.

Igitur discipuli non immemores, qualiter idem Domini sacerdos disposuerat adhuc viuus, ut in loco nuncupato Werthina, ubi in hæreditate propria ob habitaculum monachorum in honorem sancti Saluatoris, et sanctæ Dei genitricis, sanctique Apostolorum principis Petri, ipse construxit Ecclesiam, eius sepeliretur corpus. Sed cum ad hoc agendum populus, illius sancta recolens merita vehementer resisteret, inito consilio ad monasterium ab eo compositum vocabulo Mimigernefordi, de quo iam diximus, perduxerunt illud; atque in Ecclesia sanctæ ~~m~~ Mariæ inhumatum reliquerunt: donec venerabilis Episcopus Cadalonensis Ecclesiæ Hildigrimus nomine, germanus eiusdem viri Dei, atque ab eo eruditus, ageret cum glorioso Rege Carolo, ut eius imperio, imo Dei consilio in loco ubi viuus ipse

decreuerat

Mortuus est sanctus Liudgerus Anno Dom. 809. 7. Kal. April.

decreuerat, sanctum illius conderetur corpus, extra Ecclesiam, à parte orienta:li vt iusserat ipse. Non enim erat vnquam consentiens, vt in Ecclesia sua consecrata, sepeliretur corpus humanum. Defunctus est itaq; anno dominicæ incarnationis octingentesimo nono, septima Kalendas Aprilis; et tricesimo secundo die sancti obitus sui, hoc est sexta Kalendas Maij, mirifice flagrans in loco præfato sepultus est.

De signis quæ post eius obitum Dominus per eum ostenderit.

Diuina igitur donante clementia vt viuus ante desideravit profuisse cunctis, sic etiam post illius obitum sancta eius merita suffragari non cessant quibusdam longe manentibus, quibusdam etiam ad eius sepulchrum meantibus: alijs vero illic manentibus, vel inde domum redeuntibus; ex quibus ea quæ ad memoriam veniunt intimamus.

De Irmingero sanato.

Fuit quidam in pago Nordgo, Irmingerus nomine, qui eidem sancto Liudgero prius in iuuentute seruiebat; cui contigit vt lumen oculorum amitteret; et tredecim annis continuis in cæcitate permansit. Cui nocte quadam sanctus vir per visionem apparuit, et eum proprio nomine vocauit, dicens. Irmiger vigilas; qui cum vigilare se diceret, tetigit faciem eius, et dixit. Si cuti reliquæ hoc in loco color dissimilis apparuerit, dic hindoni Domino tuo, vt te faciat venire ad Ecclesiam, quam in Werthina Domino fabricaui, vbi etiam corpus meum sepultura tegitur; et ibi Domino largiente pristinum oculorum lumen recipies. Qui cum taliter fuisset admonitus, narrauit Domino suo, quale à sancto viro mandatum acceperat; et simul quod faciei eius imposuerat signum ostendit, quod erat iuxta verbum viri dei dissimile cuti reliquæ omnibus diebus vitæ suæ. Tunc dominus eius vna cum coniuge sua ad eundem locum gratulabundus pergens, secum ipsum Irmingerum adduxit. Contigit etiam Gerfridum Episcopum,

sancti

sancti Liudgeri nepotem, et successorem, vna cum fratribus et monachis cum venissent ibi; quibus cum gesta narrarent, fecerunt eundem Irmingerum in præfata Ecclesia ea nocte manere, in qua cum orasset, et vigilasset, continuo per Dei gratiam pristinum oculorum lumen ipsa nocte secundum verba viri Dei plene suscepit.

De paralytica sanata.

In eadem ergo nocte circa gallorum cantum, ante sepulchrum viri Dei paralytica quædam repente sanitati corporis restituta est, abijtque incolumis, magnificans Dominum, qui per seruum suum tam subito eam curare dignatus est.

De Sigiburga sanata.

In pago Sudergoe matrona quædam nomine Sigiburg colanum habuit Ricmoldum vocabulo; cuius vxor longa ęgritudine depressa iacebat, ac pene corporalem desperata salutem. Cum igitur nocte quadam inter ęgra suspiria paululum membra defessa laberentur in somnum; vidit per somnum quendam astantem et dicentem sibi. Loquere cum Liudgero Episcopo; at illa vt postea narrare solebat nec grauiter dormiens, nec perfecte vigilans, vidit illum stantem ad orientem conuersum, cumque eum alloqui non præsumeret; ille verso vultu ad eam, inquit. Probaui patientiam tuam, patientiam habeto, et Dominus curabit te. Completa ergo visione tantum vigorem accepit eius corpus, vt pene ab ea tolleretur memoria prioris molestiæ; et facto mane læta surrexit narrans ordinem suæ restaurationis; vir autem eius et filij cum familia gaudentes benedixerunt Dominum. At illa deinceps sancti viri Liudgeri consueuerat cum gratiarum actione visitare sepulchrum cui etiam post hæc reuelatum est, quod sacro non esset abluta baptismate et eiusdem reuelatione comperta, sancti baptismi suscepit gratiam.

De filia Beratrici sanata

Alius quidam Beratricus nomine in eodem pago, Colonus Igonis nostri presbyteri, et alumni sancti Liudgeri, filiam habuit adolescentulam paralysi doloribusque destitutam; qui cum famam sancti Dei audisset, spe

sanitatis

sanitatis puellæ accensus, assumpto itinere, ad sacrum illius sepulchrum deducere eam festinavit. Quibus illuc pergentibus, dixit illa fratri suo, qui eam coram se equitando in sago ferebat, nullum se in corpore sensisse dolorem; deinde subiunxit, deponite me, et sinite abire; quod cum fecissent, stetit illa sanata omni corpore, et ambulabat; et exiliens concurrit gaudebatque vehementer inambulando. Illi vero hæc videntes, glorificaverunt Dominum; pervenientesque ad locum præfatum, narraverunt Dei miracula quæ gesta erant in via: et simul ostendentes eam nullam læsionis habentem maculam, completaque oratione, ac gratiarum actione, cum gaudio redierunt domum.

De Hildirado sanato.

Cuidam nostro diacono et monacho nomine Hildirado accidit, dum adhuc in eodem monasterio viri Dei scholasticus esset, ut in longa ægritudine contractis nervis, poplite curvato, eius tibia iungeretur femori, et post longam fatigationem sanato corpore reliquo, ipsi tibia ut fuerat curvata permansit: utebatur enim pro ea in ambulando sustentatione baculi per dies plurimos. Cumque pater eius Sigibertus nomine iam tunc monachus, tractare cœpisset si aliqua medicorum curatione contractio nervorum eius poplitis relaxari quivisset. Et sacerdos Domini Liudgerus eidem scholastico in veste sacerdotali, cidarim in capite gestans per visionem apparuit, dicens. Vide ne pro eo quod patris carnalem alicubi medicinam quærere præsumas; quia si hoc feceris nullam ipsius medicaminis curationem accipies: et simul pro levitate, ac puerili mobilitate vehementer increpavit eum, et abcessit. Mane autem facto narravit quæ viderat, et cum die eodem peractis vespertinis laudibus domum infirmorum, in qua ei priore nocte vir sanctus per visionem apparuit, intrasset, cernentibus fratribus, qui illic aderant, extemplo ad terram corruit, et erecta est eius tibia sine dolore; audiebaturque sonitus nervorum in poplite, ac si illic sarmenta sicca frangerentur,

et

et surrexit continuo sanus, nihil sentiens debilitatis pristinæ, sed exul-
tans vna cum fratribus, referebat Deo laudes. Ipse vero deinceps
iuxta præceptum viri Dei, vitam suam cautius corrigere studuit.

De Modsuit illuminata.

Puella quædam nomine Modsuit lumen amiserat oculorum; et sic
sine lumine duodenos menses permanserat, vt nec vel extremâ frui
valeret visionis copia. Pater vero et mater, audientes famam sancti
viri Liudgeri, quanta per eum faceret Dominus ad consolationem in-
firmantium, peracto itinere, perduxerunt eam ad supradictam Ecclesiã
in qua accepta licentia vna cum cæca filia ante sepulchrum egre-
gij Confessoris in oratione transegere noctem. Mane autem facto,
dixit puella se iam proprias manus videre posse, et sic largiente Domi-
no, lumen paulatim crescere cœpit, vt antequam domum redijsset,
clare potuisset videre: atque in ea (donum quod omnino caret fig-
mento) tota permansit ætate.

De mancipio Thiadulphi sanato.

Alia quoque puella à demonio muto inuasa, perducta est ad memo-
ratam Ecclesiam; quam mox vt ingressa fuisset, statim ab ea spi-
ritus immundus abcessit, et locuta est quæ fuerat muta; interroga-
uitque matrem suam quomodo illuc aduenisset, et dixit se famem pati.
Cui cum mater miserabilem vexationem ~~eo~~ suam retulisset, pro-
strauit se ante sepulchrum athletæ Dei, gratias agens Domino salua-
tori, qui per seruum suum de tam crudeli eam contaminatione li-
berare dignatus est; acceptaque pœnitentia pro actis suis, abijt inco-
lumis.

De Heliduuino sanato.

Contigit igitur iuuenem quendam Heliduuinum nomine para-
lysin incurrere, et diebus multis destituto omnium membrorum
officio, lecto incumbere: cuius tibia sinistra contracta adhæsit
femori

femori, et brachium dextrum similiter incurvatum obriguit: Cætera vero membra vt diximus sibi inutilia remanebant: sed et cum emissione miserabilis soni indicis doloris foras efferri solebat. Cumq; diu hæc pateretur, die quadam sororem suam, quæ præ cæteris eius compatiebatur dolori, affatus est dicens. Audiui de sancto Liudgero, qualiter per illum Dominus infirmantibus sanitates præstare dignatus est, in loco vbi sancta illius membra tumulata quiescunt; fac etiam me foras efferri, et contra viam quæ ducit illuc poni, vt voueam me illi seruiturum, si eius meritis Dominus sanitatem mihi donare fuerit dignatus. Quod cum factum esset, statim in ipsa nocte præstante Diuina clementia quieuit dolor eius; et restituta sunt ei omnia corporis officia, præter vnam tibiam, quæ ita permansit vt erat contracta. Peracta igitur gratiarum actione, rogauit Dominum suum, vt ad memoratum sepulchrum perducere iuberet: dissimulante autem illo, is quem necessitas arguerat, baculo regente debile latus corporis, peruenit ad sepulchrum prænominatum. Peractis ergo ibi noctibus quinque, superuenit solennitas eiusdem sancti Liudgeri, cumq; in ea porticu, quæ est ante basilicæ ianuam intra quam sancti sacerdotis sepulchrum susceptum est, ipsa nocte membra sopori dedisset, ei per visum idem Dei Confessor, comitatus magno lumine, atq; clericorum obsequio apparuit, tetigitq; membra illius, et abcessit eo in sopore relicto. Qui dum signa ad nocturnas vigilias expergefactus audisset, surrexit sanus, et oblitus baculi, priorisq; debilitatis, intrauit cum alijs in templum lætus et incolumis. Oratione autem expleta ad cor rediens recensuit vniuersa, quæ circa se fuerant gesta; et peracta celebratione operis diuini, egressus est, baculumq; suum in ingressu eiusdem basilicæ, in loco vbi fuerat sanatus.

sanatus infixit pro signo Dominicæ curationis. Nec immemor tamen prioris suæ sponsionis pretio redemit se à temporali Domino suo, et votum servitutis impleuit diuinæ.

De muliere in hora Euangelicæ lectionis illuminata.

Quædam autem femina ad eandem Ecclesiam de saxonia cæca perducta est, cumque coram sepulchro Dei famuli, missarum solennia agerentur, in hora Euangelicæ lectionis repente lumen accepit, et peracta gratiarū actione incolumis ad sua rediit.

De Oberto sanato.

Quidam iuuenis in Fresia nomine Obrabt à demonio muto vexatus per singulas Ecclesias à patre suo deductus est vt curari potuisset; sed cum in nulla earum sanitatem reciperet, tandem pater eius cælitus inspiratus peracto longo itinere, perduxit eum ad memoratam Ecclesiam, et accepta licentia à custodibus, ante sepulchrum sacerdotis Christi Liudgeri nocturno tempore in oratione persistens, habebat secum eundem filium sensu et voce carentem: cui per misericordiam Dei statim illic demone expulso integra sanitas fuerat concessa, loquelæ et sensus.

De paralytica sanata.

Sed et vicina eiusdem Oberti, quæ erat paralytica, ad eandem Ecclesiam perducta est, et accepta continuo plena restauratione corporis, proprijs gressibus remeauit ad patriam, gratias agens saluanti Domino, qui per seruum suum eius corpus, cunctorum membrorum officio destitutum, tam velociter restaurare dignatus est.

De cæco sanato nomine Gerbaldo.

Igitur in pago Borahtra, colonus quidam Folcbald nomine filium habuit cæcum vocabulo Gerbaldum; qui dum per multa sacra loca deductus, nullam medelam susciperet, pio Domino instigante, demum sancti Liudgeri ~~—~~ fama ad memoriam venit; et continuo parentes

spe

spe gaudentes, duxerunt eum foras, et statuerunt contra viam quæ du-
cit ad Ecclesiam, in qua idem Domini sacerdos corpore pausat; devoue-
runtque se illum ad idem sacrum sepulchrum cum oblationibus adduc-
turos. Hac itaque sponsione facta, ingressi sunt domum, et ecce subito
puer ille tersit oculum dextrum, et aperto eo statim videre potuit;
tersit alterum, et similiter eo reserato, accepit visum, exclamansque
cum gaudio, dixit se clare posse videre. Quo agnito, parentes cum
familia immenso repleti sunt gaudio, et benedixerunt Dominum, qui
per servum suum tam subito sanitatem puero suo præstare dignatus
est. Sed et promissa complentes, ad memoratam Ecclesiam perduxerunt
eum, et cum voto gratulationis designaverunt illum nulla vestigia
læsionis habentem in oculis.

<u>De surdo sanato</u>. De paralytica sanata.

Adferebatur autem puella quædam, quam longa ægritudo, continu-
usque dolor paralyticam fecerant, quæ etiam brachiis assidue caput
consueverat constringere, cui maximus incubuerat dolor, ita ut
de cerebro sonus, quasi sibilus potuisset audiri; cumque in crypta no-
ua necdum peracta ad pedes sacri sepulchri Liudgeri Dominum roga-
tura deponeretur, mira Omnipotentis Dei gratia surrexit continuo
curata omni pristina debilitate corporis; et benedicens Dominum
abiit incolumis.

De surdo sanato.

Contigit cuidam viro de Saxonia, de loco qui dicitur Werina
ut per tentationem fieret surdus, ita ut nullum omnino sonum
auribus caperet. Qui cum diu funditus officio careret aurium,
tandem spe recuperationis ductus, peruenit ad sepulchrum Dei famuli
Liudgeri; cumque signa ad nocturnas vigilias sonarent, subito apertæ
sunt aures eius, et exultans dixit se aperte sonum cloccarum audire
posse, monachosque psallentes: et ita continuo percepta restauratione
auditus rediit domum, magnificans Dominum.

De lumine

De lumine cælitus emisso, et de sonitu signorum.

Aliquando etiam ipsam Ecclesiam intra quam sepulchrum eiusdem Dei famuli receptum est, nocturno tempore columna lucis obtinendo protexit, et ad cælum vsque porrecta, foris excubantibus conspicua stabat. Sed et cloccarum illic sonitus frequenter audiebatur humana non tangente manu, sed agente potius cognitione Deitatis arcana.

De Eiluuoldo illuminato.

Cæcus igitur quidam nomine Eiluuold de loco qui vocatur Amalos ad sepulchrum Dei famuli Liudgeri perductus est; vbi dum prostratus orasset, repente à Domino plene lumen accepit.

De Ricberto illuminato.

Alius quidam cæcus nomine Ricbertus, ad idem sanctum sepulchrum adductus est; sed celeriter illic Domino miserante illuminatus est, et Domino gratias agens stans ad propria redijt.

De ostensione Adeluuardi monachi.

Monachus noster nomine Adeluuardus, adfirmare solet rem quæ eo tempore gesta est, quo custodia eiusdem Ecclesiæ sancti Liudgeri ei credita erat. Narrat etiam quod quodam die vesperescente, cum ad eandem Ecclesiam lumen quod illic semper ardere solet restauraturus accederet, iuxta ipsius Ecclesiæ angulum, vbi interius lectulus eius positus erat, antiquum hostem stantem aspexit, cuius visio nigerrima ac teterrima fuit. Quo viso præfatus monachus signum sanctæ crucis sibi imposuit; et vt asserit imperterritus contra eundem demonem aspiciens diu stetit. Cum autem tantam fiduciam eiusdem monachi diabolus cerneret, talem ac tantum sonum excitauit, vt et paries Ecclesiæ, et lectulus eius qui interius collocatus fuerat, minutatim confringi viderentur: quo

facto.

facto idem monachus subito clamauit, dicens · Sancte Liudgere adiuua, cumq; nomen viri Dei inuocando nominasset, annuente Domino idem diabolus repente constrictus, et in partem occidentalem abstractus est; atq; cum qua violentia traheretur, garriendo et miserabiles voces edendo monstrauit. Monachus vero ille lumen quod illic paulo ante reliquit inuenit, et lectum suum et omne illud ædificium sanum consistere vidit; et adhuc vocem præfati demonis in parte occidentali garrientis audiuit.

De muliere paralytica sanata.

Mulier quædam de Hattuarijs cum multo tempore membrorum officio destituta, miserabiliumq; vocum suspiria emittens lecto incumberet, quandoq; ad memoratum sepulchrum viri Dei Liudgeri cum magno labore allata est: vbi cum Domino fauente celeriter pristinam sanitatem membrorum perciperet, gratulabunda et exultans, Dominumq; laudans proprijs gressibus ad sua reuersus est.

De absolutione Adam.

Igitur instigante maligno contigit vt quidam iuuenis nomine Adam Henricum fratrem suum per ripam interficeret, et pro hac causa iudicante Iona Episcopo flagellatus, atq; in carcerem trusus est, in quo etiam anno vno iacuit; deinde circumdatis brachijs fortiter ferro, et corpore medio, indicto fortissimo ieiunio, discalceatus, et sine lineo indumento in exilium missus est. Quarto vero exilij sui anno ante sepulchrum sanctæ Gertrudis ferrum de sinistro brachio eius cecidit: deinde post anni curriculum Romæ in ipsa cripta sancti Petri ferrum quo præcinctus erat nihilominus cecidit: Cum autem iterum Romam peteret, contigit vt infirmitate valida illic deprimeretur, cumq; in ipsa ægritudine vita eius desperata fuisset, quidam in specie sacerdotali per visionem

ei appa:

ei apparuit dicens. Surge vade atq; sepulchrum sancti Liudgeri
quondam Episcopi Saxonum Fresonumq; perquire, atq; illic Domino
miserante pro meritis suis sanitatem recipies. Qua visione comple:
ta confestim de infirmitate qua deprimebatur absolutus est; adhuc
tamen ferrum brachium eius dextrum vt pridem, fortiter strinxit,
et ita consumpto carne neruisq; ipsum etiam os eodem ferro
tam valide praecinctum est, vt omnes eiusdem dextrae digiti, praeter
pollicem et indicem rigidi ac debiles remanerent: erat enim memora:
tus miser, iuuenis, et ideo ad augmentum doloris sui carnes ei et ossa
in tempore vinculorum suorum creuerunt. Cumq; mane somnium
retulisset, ibidem statim multi, qui eundem sanctum Liudgerum in
corpore viderant, et sancta eius studia bene nouerant Romae inuenti
sunt, qui cum viam illuc eundi, atq; locum venerandi sepulchri ipsi
iuueni intimassent; peracto longo itinere ad memoratum sepulchrum
sancti Liudgeri peruenit. Stante autem illo, nocte Dominica prope
idem sacrum sepulchrum, eo tempore quo monachi illic matutinas lau:
des Domino celebrant; ferrum quod dextrum brachium cinxerat, re:
pente dissiliens, longius Domini virtute proiectum est.

Qualiter mulier de Budica sanata sit.

In ripuariis iuxta ingressum syluae Hainarithi, villa nomine
Budica constituta est, in qua mulier quaedam debilis habitabat,
cuius brachium dextrum infirmitate agente inflexibile fuit: manu
vero curuata persistente, vngues palmae illius fortiter imprimebantur.
Quae cum diu haec pateretur, memorati viri Dei fama ad mentem
eius peruenit, cumq; spe sanitatis suae ducta ad sepulchrum eius pro:
perasset, priusquam illuc properasset peruenisset, in ipso itinere plenam
corporis sanitatem ei Dominus pro sancti viri meritis repente tribuit.
Quae tamen peracto itinere ad idem sepulchrum cum oblationibus sana
exultans ac Dominum Saluatorem laudans peruenit; et ita incolumis
ad sua rediit.

De War:

De Warmundo sanato.

Cobbonis venerabilis Comitis colonus quidam in Saxonia adolescentem filium Warmundum nomine habuit, quem malignus spiritus inuasit, et tam vehementer vexare cepit, vt ad desperationem vita eius perducta esset: cuius mater, hæc dominæ suæ, vxori scilicet Cobbonis, sollicite per nuntium indicare studuit; illa vero confestim mandauit ei dicens. Si adhuc filius tuus viuit, fac eum celeriter efferri, et statue eum contra viam, quæ ducit ad Ecclesiam vbi sanctus Liudgerus sepultus est; atque ad sacrum sepulchrum eius te eum adducturum promitte domino fauente; et credo quod pro eiusdem famuli Dei meritis à domino sanandus sit. Cum ergo mater pro eodem semiuiuo puero iuxta præceptum dominæ suæ, vota perageret; continuo in eodem loco, et in eodem momento demone expulso, plenam sanitatem accepit: deinde secundum sponsionis votum ad memoratum viri Dei Liudgeri sepulchrum sanus a matre perductus est, sanusque rediit, atque in eadem quam acceperat sanitate domino largiente permansit.

De Brenfrido sanato.

Verum sanctus Liudgerus quamuis cuncta huiusmodi opera occultare vellet, non tamen domino hæc reuelante vsquequaque effecit. Villa est in Saxonia in pago Sudergo Alna nuncupatur, ad hanc dum parrochias suas circuiens veniret, die quadam sedente eo ad mensam, audiebatur pauper clamare foris anxie obsecrans, vt Episcopus cæcum hominem respicere dignaretur; festinauit diaconus cuius id erat officij, putans vnum esse de pauperibus qui stipem petierit, sumensque panem et cibum porrexit illi, renuit ille accipere; aliud sibi esse dicens magis necessarium; deferebatur potus, ille nec hoc se velle respondit, nec propter stipem petendam venisse, sed vt ante Episcopum introduceretur, vt cæco homini subueniret. At diaconus non intellecto quod postulauerat, dimisso illo in domum regressus est: porro ille cum foris validius iterato diu clamore vociferaretur, tandem circumspiciens S. Liudgerus: quare, inquit ad diaconum tam

diu

diu vis dissimulare quod audis: qui respondit, detuli ei cibum potumq; sed ille nihil horum curat; nummum ait da illi, quod cum fecisset, et hoc nihilominus sperneret, iussit eum ad se introduci; dum introductus esset, ait ei. Quid frater habes, quid est quod expetis? ille respondit; fac vt videam: obsecro te per amorem Dei videas, inquit Liudgerus: et mirum in modum (cum hoc non imperando dixerit, sed tantum miratus petitionem, similia verba responderit) statim ille vidit, iussusq; accedere ad mensam, lætior commedit et bibit, abijtq; in viam suam.

De dimembrato sanato.

Ferebant autem veracissimi viri de discipulis eius, quod quodam tempore dum ad Comitatum pergens per provinciales, qui Hassi dicuntur iter ageret; per orationes eius homo mortuus revixerit; qui scilicet propter furtum caballorum Widukindi Saxonum ducis huic morti adiudicatus sit, vt in campo ad stipitem ligatus, iactatis in eum sudibus acutis, et lapidibus necaretur. Quod dum factum esset, corpus exanime in campo relictum sit: venit autem Liudgerus secus locum, et comperto quod Christianus fuerit, mittens ad Widukindum, impetravit ad humandum corpus: dehinc discerpta totius corporis membra pallio colligi iussit, et inferri in tentorium suum, donec humando corpori sepulchrum pararetur. Dum ad hoc ventum esset vt elatum de tentorio in fossam poneretur iuxta stante Episcopo: efferte eum ait e tumulo, namq; illi spiritus inest. Qui dum elevatus esset, respirare cœpit, et iterum illatus in tentorium, oblato potu refocilabatur; ligariq; iussit Antistes vulnera eius, et in tempore parvo convaluit. Stat adhuc in eo loco lapidea crux in monimentum miraculi huius ab incolis erecta, et ex nomine eiusdem viri, qui Buddo vocatus est, campus ille vsq; hodie nominatur Buddonfeld.

De suspenso liberato.

Oppidum est

Oppidum est in Saxonia notum pluribus Meppea nominatum, in cu:
ius vicinia dum Antistes sanctus Fresiam pergens deueniret; aspexit
non longe à via vulgi consilium die Dominica congregatum: diuertit
illuc, volens cognoscere quæ causa huiuscemodi conuenticuli existeret
tali die, viditque in colle quem circumuallauerant reo cuidam suspen:
dium præparari; accedensque propius, affatus est eos blande, postulans sibi
concedi hominem; aut si necesse esset eum interfici, hoc eo die non
facerent, magis ipsi ad Ecclesiam missas audire conuenirent: cumque
nihil horum à rusticis impetrare posset, contumeliosis insuper verbis
clerico insultantibus; etenim ad suam parrochiam locus ille non per:
tinebat, vix obtinere potuit, vt parum per cum homine super eius
pœnitentia se permitterent loqui: factum est hoc, discessit Antistes,
et homo in patibulum est suspensus; at vero vespere illius diei, cum
Episcopus sex itineris ab eo loco miliaria peregisset; manens in villa
quæ vocatur Ascbonthorp: en veniens homo ille, quem paulo ante sus:
penderant, ad pedes Episcopi corruit: Mirantibus adstantibus, quomodo
de eo gereretur, rem taliter pandit. Dum ergo, inquiens, Episcopo inde
digresso sursum in patibulum traherer, videbam duos ~~ind~~ incredi:
bilis decoris viros à latere Episcopi equitantes aliquamdiu cum eo
pariter loqui: dehinc post paululum alter festine rediens, nescio quid
mihi pendenti supposuit, super quod firmiter stans, cruciatum non sen:
tiebam, donec dispersis his qui me suspenderant, et ad occasum vergente
sole, me ipse deponeret; depositum iussit ocius iter vestrum sequi,
et pro concessa vita sacro Antistiti gratias agere, quam ipse dum
à fatuis contemneretur à Domino impetrauit: addiditque se nullo pacto
scire, qualiter post virum dei tantum viæ spatium in momento per:
curreret. Ferunt et alia multa miranda viri venerabiles de discipu:
lis eius à beato Lindgero gesta vel dicta; quæ cuncta ponere immo:
deratioris fortassis prolixitatis videbitur.

Qualiter

Qualiter sanctus Liudgerus diuina inspiratione monasterium Domino nitebatur construere.

Præterea monasterium quod in honorem sacrarum reliquiarum, quas ab Apostolico acceperat, olim construere decreuit: vbi posset construi agnita maritimarum regionum futura desolatione, sollicitè requirebat. Duo autem loca construendis monasteriis apta videbantur; vnus in Wihtmundi iuxta fluuium Ysla: alter qui ad Cruces dicitur, secus fluuium Arnapa; sed diuinæ præscientiæ voluntatem super his demonstrari sibi deuotis ieiuniis et orationibus deposcebat. Vnde dum ad locum, quem iuxta amnem Arnapa eum elegisse diximus, hyemis tempore veniret, crucem ligneam iussit in eo loco erigi, et ipse solus coram sancta cruce in niue maxima duri frigoris, et longæ noctis patiens prolixas vsque ad lucem in oratione duxit vigilias. Proinde diuina reuelatione monasterium ibi esse non posse cognouit; sed locum in saltu quodam iuxta fluuium Rura fundando monasterio ex Deo fore præscitum. Quapropter dum sua via comitibus quæ diuinitus cognouerat, referret; ad promissum à Deo locum properauit, et cum possessore eius locutus, locum illum data terra alia comparauit. Post hæc autem cum ab occupationibus variis liberior factus, tempus huic vacationi aptum inuenire potuit; assumptis secum, quos huic operi necessarios sciuit, ad ipsum denuo locum profectus est. Erat ibi sarculum quoddam, arborum opacitate, et syluarum densitate vndique conclusum; ibi fixis tentoriis mane primo arbores diruere et locum ponendis ædificiis expurgare si qua facultas daretur disponebant; quod tamen illis ~~fieri~~ impossibile fieri posse videbatur; vnde et beatum virum à sua intentione penitus reuocare studentes, dixerunt impossibile prorsus videri illum vnquam locum habitabilem fieri posse; quoniam arborum densitate, et ramorum obductione cælum quoque ipsum absconderetur. At ille spem suam in Domino ponens; quæ hominibus inquit impossibilia sunt, Deo possibilia sunt. Ista nocte ingruente, cum temperius ad vigilias nocturnales surrexissent, post peractum

officium

officium, se cubitum denuo receperunt, cumq; iam omnes dormire puta:
ret, silenter exsurrexit, et tentorium egressus, paululum orationis gra:
tia secessit: sed quia quidam ex eius contubernio Clericus, nomine Thi:
adbald eadem hora vigilauit, ipsum confestim foras exeuntem secutus
est; quod mox vir Dei cognouit, et paulisper quasi pro horæ inspectione
substitit; deinde tabernaculum ingressus, rursus exijt; sed eundem iterum
clericus pedetentim subsecutus est, ita secunda quoque vice oratione eius
intercepta, clericum stratum suum repetere, nec ante lucem exsurgere
præcepit: ipse quoq; vt eius curiositatem eluderet, et sese cubitum recepit,
cumq; aliquamdiu expectaret, et iam neminem vigilare suspicaretur, tertio
exsurrexit, et egressus, sub quadam arbore se in orationem proiecit: verum
cum memoratus Clericus contra autoritatis suæ præceptum, sequi
non auderet, et omnino quid agere vellet, explorare intenderet, papilione
iuxta lectum suum eleuata in oratione positum vidit, erat enim nox
luna et stellis admodum clara: quod cum orasset diutissime, et se per
spiritum auditum à Deo cognouisset, tentorium cunctis vt putabat
ignorantibus repetiuit; mutata illico cæli quæ tunc erat serenitas, obscurata
astra, et ventis hinc inde exsurgentibus, tempestas nimia subsecuta est;
cadebant annosa circumquaq; arbusta, et cum magno licet omnium
timore, ipsa elementa famulo Dei militabant: nam diluculo cum sur:
rexissent, viderunt syluam hinc inde erutam, fundando monasterio
locum satis amplum dedisse; et arbores passim iacentes sufficientem ligno:
rum ad ædificationem copiam præbuisse: rari quique frutices, et ar:
buscula minores derelicta sunt, quæ ab operarijs facile, vel exstirpari, vel
præcidi valerent. Vnde sanctus Liudgerus, cum die iam clara suos re:
liquo operi instare hortaretur, eos percunctari gratulabundus cæpit,
anne adhuc cœlum se ex illo loco crederent conspecturos. Mane ex
arboribus quas intra spacium fundandi monasterij corruisse diximus,

Vna

vna solum non diruta remansit, sub qua eadem nocte vir Dei orauit; ~~sub qua~~ hac, sellula iam luce clara posita, suos ad operandum hortabatur. Ibi quidam ad eum ex eius Clericis nomine Odilgrimus ex itinere quo directus fuerat, venit, quem inter mutua quæ habuerant colloquia, interrogauit quid sibi de illo loco videretur; vtrumnam eum monachorum collegio congruum arbitraretur? At ille vultum eius solito clariorem videns, in vestra, inquit, facie video, hoc opus sine Dei voluntate non esse inchoatum; locum iam olim à Domino electum oportunissimum diuino seruitio futurum. Qua responsione ipse delectatus; gratias, inquit, habe, qui secundum voluntatem meam locutus es; beneuolentiam, quod solum homo potest, tuam ostendis; cæterum effectus in Dei est voluntate constitutus: illud sane te nosse volo, quod tamen alijs me viuo, te publ~~ind~~icare interdico; in hoc loco me diem iudicij expectaturum, et corpore exutum, me hoc vbi nunc sedeo monumentum habiturum. Ita Clericus arborem quam diu ibi stetit, diligenter obseruauit, sed cum postea in vsum Ecclesiæ, quæ ad occidentalem eius partem construebatur, præcisa esset, lapidem in eodem loco, nullo alio sciente, pro signo infodit, qui ibidem cum postea sepulchrum sancto viro foderetur, inuentus et effossus est.

Quod diuinis officijs sine mora sit insistendum.

In angustijs positus, vel sollicitus in tractandis maioribus rebus hoc statim exordium sumere, moris habuit: sacerdotes missas celebrare monet, religiosis viris vel feminis orationes mandat et ieiunia; inuitat ad Agapem egentes et miseros, pauperum exposcit preces; et sic in omnibus gressus eius à Domino dirigebatur. Omnem censum, qui in hæreditate eius propria, vel in Episcopio colligebatur, mox distribuere studuit, nihil omnino, præter solum necessarium vsum, super augustioribus ædificijs, vel ambitiosis ministerijs curans. Quapropter cum à quibusdam Regis primatibus, quasi stirpator Episcopij criminaretur, et qui nullas ædificiorum honestates,

nec

nec ipsis Ecclesijs congruos metallorum ornatus prævidere sciret; gloriosissimus Imperator ad audientiam eum inuitauit: vnde dum veniens mansionem iuxta palatium accepisset, mane primo ad eum Imperator cubiculario misso, ad suum iussit venire colloquium: Forte tunc Antistes dum consuetudinarijs ex more psalmis et orationibus instaret, dixit cubiculario vt præcederet, se mox diuino peracto officio secuturum: dum secundo ac tertio nuntijs venientibus, ille ab incepto non moueretur opere, accusatores eius occasionem se inuenisse læti, ex hoc ipsius facto criminationem cumulabant: verum dum completis psalmodijs ante Imperatorem venisset, dixit Imperator. Quare nostrum mandatum sic difficile accepisti Episcope, vt tot accersitus nuntijs statim venire despiceres? Quia inquit Liudgerus, et tibi o Rex et cunctis hominibus præponendum arbitrabar, hoc enim ipse mihi præcepisti, curam Episcopalem committes, idcirco à tuis licet vocatus nuncijs, omnipotentis seruitium intermittere inconueniens iudicaui: at mox diuino peracto obsequio, paratior ad Regis imperium veni. Quod responsum eius, Imperator optimus veneratus: gratias ait habeo Episcope, quia talem te modo inuenio, qualem antea æstimabam; fuerunt autem aliqui, qui factam bonitatis tuæ maleuole apud me interpretati sunt, sed hos deinceps minus gratos habebo, et nullius verba super tua criminatione, me vlterius spondeo accepturum.

De simili miraculum sequitur.

Porro quia sanctorum officiorum incidit mentio; narrant quod dum ad opus dominicum vir Dei staret, ineffabiliter timorata intentione fixaqꝫ mente manserit. Aliquando dum in itinere esset, lectus illi ad vicinum focum construebatur, vnde dum nocte stans iuxta lectum, matutinas laudes cum clericis caneret, et tectis cinere prunis fumus euaporans in faciem illi exhalauit; ille quasi nihil sentiens

immotus

immotus mente stabat et corpore: at vnus ex clericis auferre hoc volens incommodum, curuato genu carbones detegit, et ~~inflans~~ insufflans, sopitos suscitat ignes: mane autem vocans clericum, districte sciscitatus est, quare huius mentis fuerit, vt sacris hymnis dimissis, se potius incurvauerit ad construendum focum; et pœnitentiam aliquot dierum illi indicens; docuit clericos dum ad opus diuinum assistitur, omnes occurrentes conatus amouendos, et quantum humani cordis fragilitas patitur, nihil aliud cogitandum.

Conclusio.

Igitur de sacrosancto transitu beatissimi viri, non tam nobis dolendum quam gaudendum esse videmus: gratias enim Deo agere debemus, quod talem virum nostris temporibus concessit, qui et prioribus seculis æquandus, et huius ætatis hominibus incomparabilis, et posteris imitandus extitit. Gratias etiam agere debemus, quod eum nos ex pastore patronum habere fecit: ~~mo~~ nam quamuis omnes sanctos nobis patronos fore confidamus, ipsum tamen speciali nos licet indignos patrocinio tueri, non absurde speramus, qui nostrum primus locum et fundauit et rexit. Quantum autem eius patrocinia apud Deum valent, testantur gaudia populorum, quos interpellatus exaudit: testantur sanitates morbidorum, quibus in varijs necessitatibus succurrit. Proinde non vt mortuum plangimus, sed vt ~~vere~~ viuentem nobis suarum precum subsidio subuenire oramus. Neque enim ille nobis mortuus est, qui toties nos et corporaliter sanat, et spiritualiter viuificat: non est absens quem tot quotidie miracula nobis repræsentant: non est otiosus, qui singulos nos suorum morum probitate, et sanctissimæ vitæ exemplis instruit et informat. O vere beatum et omni laude dignissimum Angelis, Prophetis, Apostolis, Martyribus, Confessoribus, atque Virginibus non immerito comparandum: Angelis cordis mundicia, et cælestium contemplatione: Prophetis futurorum notitia: Apostolis et pastoralis curæ successione, et prædicationis imitatione: martyribus carnis castigatione, et martyrij desiderio: Confessoribus diuini nominis communi Regibus et gentibus confessione: Virginibus corporis simul, et mentis

castitate

castitate. Quis talem tantumq; virum digne possit laudare? quis eius sanctitatem non veneretur? quis miraculorum operationem non obstupescat? quis eius in signis occultandis humilitatem non miretur? Maiora sunt ista, quam ut digne ea ſualia lingua ariditas valeat explicare; nec eget ille nostri sermonis praeconio, et nostra laudatione, qui tantum apud mortales prodigiis clarus: qui tantum inter Angelos et omnium Sanctorum choros in caelo est glorificatus, ubi nunc Christo coniunctus pro nobis eius servis, suisq; servitoribus apud ipsum intercedat. Qui cum Patre et spiritu sancto unus vivit et regnat Deus per omnia secula seculorum Amen.

Chronica Abbatum Horti S^tae Mariae, et Lidlumensium, in Frisia Occidentali.

1575.

Autore D. Sibrando Cano: in Lidl: et Past. in Mennaldum.

P

Pr[illegible] hist

do[illegible] litter

lib. histor.

primum hist

[illegible] et dic

[illegible]rum cult

cum ipsam

ca veteran

[illegible] dictam

tradita, ut

vita ration

neque ibi

etiam morta

omnium eta

dari potest

nobis veluti

multatem

tem incedam

Scriptura

bitam et

fuit litterar

annos effic

+

Pio docto Prudentiq; viro Dno.
Joanni Gelmuden Abbati Lidlomensi
Sibrandus Leo S. P.

Plinius historiarum omnium ceu thesaurus ab omnibus doctis, litterarumq; cultoribus præter modum suspiciendus lib: histor. 7 cap 56 Cadmum Thebanorum Principem primum historiarum inventorem refert: quod quam insipide et insulse sit dictum (Abbas plurimum dilecte) a viro omnium sæculorum cultissimo, in præsentiarum non refert discutere, cum ipsam historiarum omnium venam et originem ipsa sacra referant Biblia, illustrissimi Israelitarum ducis Moseos opera, dictante spiritu Sancto nobis prodita, atq; in eum usum tradita, ut ex eius velut abundantissimo penu quisq; in quavis vitæ ratione omnigenam referat fructuum copiam. Homo nempe Dei facile obliviscens, satana omnem divinitatis memoriam mortalibus adimente, ut in Protoplasto liquido constat, et omnium ætatum litteris et monimentis editis facile comprobari potest: unde et vitas Patriarcharum et Patrum in hoc nobis relictas credimus; ut eorum fidem, obedientiam et humilitatem imitantes Regiam viam, qua itur ad patriam cœlestem incedamus. Assiduæ namq; historiarum sacræ in primis scripturæ lectiones, homines ad vitam utramq; informant Polyticam et Christianam. Hoc igitur præ cæteris honore dignæ sunt litteræ sacræ; quod iis non tantum Polyticus, sed et Christianus efficitur homo. Abrahami iusticiam, Noemi pudicitiam

Moseos

Moyseos fortitudinem, Josuæ audaciam, Salomonis prudentiam,
Ethnicorum Principum descriptis virtutibus ex ipsis Ethnicorum
scriptoribus dari scimus: petitis? quilibet conferre potest qui
Liuium Suetonium, Eutropium, Tacitum, Plinium, et Cice:
ronem legerit: nam et hi suos habent Abrahamos, Nöemos,
Moyses, Josue et Salomones. Quis vnquam Octauiano Cæ:
sare, et Justiniano Imperatore maiori claruit justicia? Quis
Alexandrum superavit inuicta fortitudine? Solonem in condendis
legibus prudentia? Ciceronem in dandis consilijs ~~[illegible]~~ sapien:
tia? Quid Lucretia magis pudicum, Julij Cæsaris quanta con:
stantia? quibus collatis prudens lector perspicuè videbit
Ethnicorum Chronographiam sacris facilè comparari posse
aut æquiparari historijs. Sed in hoc sacra præstant; quod
ipsam veram virtutis lucem, fidem et pietatem æternæque
salutis spem certam lectori conferant: quod præfati omnes
in vnum conflatis doctrinis et institutis efficere nequeunt;
Polyticum formare possunt, Christianum non item. Lubenter
igitur Christiani ex præcepto Diuino, Patriarcharum et Prophe:
tarum lustrare vitas, et vt rectè Terentianus ille Syrus mo:
net; inspicere tanquam in speculum vitas omnium iubetur,
atque ex alijs sumere exemplum sibi. Hoc enim vere præs:
tant Patrum scripta, vt nos de horum imitandis vestigijs
arduè cogitemus; quæ si nobis velut speculum præ oculis
non forent præfixa rerum præcedentium notitia carendum
~~foret~~ esset. Belluinam planè vitam ageremus quæ in diem
viuentes, nec quod ante pedes est vident, nec de præcedentibus
meminere

meminere. Hinc omnium sæculorum tam anxia rerum de=
liniatio, quas posteritati commendantes, lapidibus, æri, et
metallo, et laminis ferreis insculpsere. Quid? quod ipsus
sol, luna, stellæ, dies, nox, terra, äer, et quicquid homo
videt, historiam quandam referunt; ut horum ministe:
rio homo velut speculo inuitatus, naturæ mutationem,
et temporis maturam et salutiferam agnoscat præsentiam.
Unde et sacræ litteræ Assuerum Regem historiarum
lectione delectatum, et ante actarum rerum notitiam ad
Mardochæi Judæorumque omnium salutem ex ipsis Medorum
archiuis hausisse referunt. Unde liquido constat
Abbas præstantissime salutarem, utilem, et præter modum
necessariam homini litterarum esse scientiam; quam
tu pro viribus studiose prosequeris, plus præstaturus, ni
et difficiles motus, rerumque omnium summa turbatio men:
tem distraherent tuam: attamen Mæcenatem integrum
et beneficum te litterarum amatoribus præbere nunquam
desinis. Hac nostra extemporanea opella tuis votis satisfa:
ciens, nostrorum Abbatum vitas pias et Christia:
nas nostro stylo exaravimus, ut et Tua Dominatio haberet
quos velut præcedentia luminaria sequeretur. Hi nempe
fuere, qui Lidlomense monesterium ingenti fauore, zelo,
studio et industria, suenisque promouerunt, ut posteritati
de religione, et super substantiali necessitate prospexerint;
quorum virtutes æmulatus haud posteriores cum illis
in regno cælesti partes consequeris. Habes in Hoyteto veræ
religionis

religionis exemplar, in Eelcone constantiæ, in Tetardo tole-
rantiæ vestigia, in Keppelio virtutum omnium exemplar
absolutissimum, quem et nomine refers, et vt pietate et restau-
ratione referas obnixe precor et obtestor. Has nostras
crassa minerua, rudi et insipida lucubrationes Tuæ Domi
dedicatas, et benigno et grato animo accipias oro. Vale
Abbas plurimum dilecte cum omnibus nostris. Datæ
Menaldum 4 nonas octobris Anno Redemptio~~nis~~ orbis 1575.

Tuus per omnia obsequentissimus Sibrandus Leo

Pastor in Menaldum.

De origine candidissimi ordinis Præmonstratensis.

Anno redempti orbis 1120.mo Tempore Honorij secundi Pontificis Romani Norbertus Lotharingus genere, diuitijs atque facundia clarus, sacerdos, relicta seculi pompa ordinatus, Magdeburgensis Ecclesiæ Canonicus existens, diuino spiritu vocis instar raptus, verbo prædicationis insti: tit, nudus itaque nudum sequitur Christum: quorundam etiam religiosorum moribus exploratis, sumpto habitu candido, internam mentis puritatem, vitæque innocentiamque declarans, vitam inauditæ austeritatis assumpsit: per aliquod tempus nudis etiam brumali tempore incessit pedibus, non destitit verbum dei spargere animas Christo lucrifaciens. Ab Honorio Papa denique exceptus, benignè ordinis confirmationem Præmonstratensis quam flagitabat digne consecutus est. A Calixto deinde Papa commendatur Bartholomæo Episcopo Laudensi, quo adiutore in Pago Præmonstratum dicto, diuinitus inspiratus recedit, ibique solitariam et religiosam vitam agens multosque fratres colligens, regulam S. Augustini suscepit Vide Vincent. in Spec. Naucle generat. 38.

Honorius Papa ordinem Præmon: confirmat.

Calixtus Papa promouet ordinem Præmon:

De fundatione Horti D.ae Virginis MARIGAERDE vulgo

Anno Virginei partus milles. centes. sexagesimo tertio
Monasterium Horti D.ae Virginis MARIGAERDE fundatum à
venerabili et Deo dilecto viro D. Friderico, Feykone Eccle:
siæ in Hallom Pastore: in pago prædicto honestis natus pa:
rentibus, Patre Hodone, matre Sibrich: in ipsa adolescentia
mortuo patre, suorum præsidio destituitur; à matre vidua
honeste educatus prima Grammatices præcepta Hallemii didi:
cit, quibus edoctus, Monasterium Vestphaliæ studiorum
gratia profectus, et pietati et litteris plurimum addictus fuit.
Insula S.tæ Mariæ monast. Cœnobium Insulæ S. Mariæ frequentius accedens, cœnobitaru
pietate vitæq; puritate motus, ipsam Ordinis Præmonstra:
tensis vim et disciplinam amplexus, mirum in modum stu:
duit promovere. Hallemium rediens, D. Feyko Pastor senio
confectus iuvenis probitate motus, ipsum proprijs sumpti:
bus sacerdotio consecrari curat, sacerdotium adeptus de:
S. Fridericus Sacerdos. v. Abbas. functo Feikone, communi suffragio successor Feykonis decla:
ratur; hac dignitate tametsi sublimatus, necdum illa ordi:
nis pietatisq; semina olim in Insula D.ae Virginis Mariæ
recepta excideant. Agitur quo pacto id quod mente ferebat
re tandem præstaret, dum varia hominum tumultu:
antium bella, cædes et latrocinia templorumq; inflammatio:
nes videret, homines tandem gravi æternisq; supplicij denun:
ciata pœna cœpit monere, instare, præterq; modum hortari

ad re:

ad resipiscentiam, paratam omnibus salutem, dummodo post:
habitis carnis delitiis, fraude et invidia, belli fomite, actaque
de prioribus pœnitentia, ipsum Christi vestigia meditantem
~~in...~~ imitarentur. Hac verborum vi, sacro cooperante Pneumate,
hominum animos sic commovit, ut plures etiam genere No:
biles, factisque insignioribus clari, posthabito mundo in Eccle:
sia Hallomensi sumpto habitu candido monasticen professi
ipsius subderentur ordinis disciplinæ. Horum præcipuus Gos: — *Goslicus Gos: lingha mo: nachus.*
licus (ex Goslingaanis nobilibus fuisse memoratur) relicta
nempe uxore, ex consensu, et liberis, omnique substantia, se
totum Christo, vero zelo incitatus, obtulit. Huius factum
imitatus Vibrandus antea ferox, et ~~et~~ gloria belli clarus, — *Vibo Cam: mingha.*
familiæ Cammingana in ~~et~~ Blia, [illegible] idipsum præstat.
Fredericus horum consilio, quotidianisque incrementis fer:
vidior factus, secessum parat, locum exædificandi monasterii
decernit; quod cum per se ut=potens, opibus destitutus, effice:
re nequiit, nobilissimæ matronæ Siu matris Remici cogno: — *Siu Markela*
mento Magni nobilis de Markela præsidio et munificentia
adiutus est, cui et honesta matrona Gertrudis Dresom, Kem: — *Geert Cam mingha.*
ponis et Aesgonis de Blija cognata (unde Caminghani seu
Kempinghani) accessit, eandem in conferendis opibus præstans — *Mariengaerde*
gratiam, quam Siu præfata. His velut patronis stipatus — *Anno 1163*
Vir Deo dilectus A° millesimo centesimo sexages. tertio nonam erigit — *fundatur Hortus B. Mariæ. vulgo*
ædiculam sacram Divæ Virgini, Sanctoque Joanni Euange:
listæ consecrandam, primumque in eo ipso die Exaltationis — *Capella in Hor: to fundata*
S. Crucis

S. Crucis sacrum celebrat. Inter religiosos pietate praestantes or:
dinis amplectendi cupidos et imitatores, tres simul fratres germa:
nos in suum recipit Collegium: qui praeter modum fidei ardore in:
censi valde proficiunt. Jacoborum maior impetrata à D.
Frederico venia, abiit ex proprio Collegio a se vna creato. Duo alia
instituuntur eiusdem ordinis monasteria: unum in terra Trans:
Merna. lanicana Merna, alterum in Boccum ad S. Bonifacium capella
Boccummense coenob. fundat: noua elaborata, adduntur reliqua domus receptui commoda, sic
ut plurimorum essent capaces. Hinc religionis sollicitudine magis
Steinfeldia. accensus, assumpto secum Allardo Jaconis fratre Steinfeldiam
Eyfeliana ditionis properat, et re cum Praeposito communicata or:
dinis instituta oratione impetrat; addit praeterea Comitem Har:
mannum Priorem, quo gauisus relicta Colonia domum reuertit.
Accrescente indies virorum ac foeminarum multitudine, videns
monasterium pro temporis ratione satis angustum, minusque tutum
iudicans utrumque sexum eisdem habitare aedibus; et ne res
tam pia et ardua aut Sathanae versutia, aut prauorum ho:
minum calumnia suo splendore fraudaretur, locum aedi:
Bethleem fun: ficandi Sac: Virginibus coenobium impetrat in Bethleem;
datur. Quo tandem erecto e vestigio illas simul transfert, virisque
litteratura et cantus Ecclesiastici scientia claris, certo precio
conductis, illas omni necessaria doctrina imbui curat. His piis
operibus vir Deo dilectus semet exercens Anno praefecturae 14to
in Bethleem graui morbo correptus, vitae finem certis indiciis
praesentiens domum redit, et sacro in Hallom celebrato in ipso

suo

suo, præsentibus omnibus, monasterio diem claudit extremum, et in
ædicula sacra ab ipso fundata, altiori sarcophago tumulatus
ibidem quiescit Anno Domini 1175.

Entos Ab. 2.

Frederico Cœnobiarcha defuncto, communi fratrum electione succeditur D. Entos. Entbetus hic summa laude præfuit annis octo, ampliandi monasterii percupidus, ubi videt religiosorum numerum ardore cœlesti accensum indies crescere; ~~Sicut~~ sic ut locus parvis initiis coeptus omnium vix capax foret, summo igitur studio maiore ambitu ipsum auxit; templumque novum ingenti opere à fundamentis erigens, lapidum laborat inopia; Daventriam itaque profectus, lapides tophinos, montibus excisos comparaturus, marsupium manibus elapsum nummis distentum in ipso Rheni alveo amittit, amissum precibus à Deo recuperat. Hos Daventria per Insulam vectos navigio adducit, quibus ipsam ædem sacratam forma quadrangula lapidi feliciter ad summum culmen perducit: hora demum mortis proximus collectis omnibus animulam Deo reddit Præfecturæ suæ An.o 1184 tertio Nonas Septembris.

Gerbrandus 3. Abb.

Gerbrandus vir doctus et prudens, suæ fratrumque salutis admodum sollicitus octavo sui muneris mense in Domino mortuus Anno 1185. 5to Nonas Septembris.

Joannes

Joannes Abb. 4.

Dno. Gerbrando defuncto, Joannes honestis natus parentibus, ~~vi~~ successit in Præfectura, vir omnibus modis laudabilis. is monasterij commodo consulens, quicquid ~~per~~ [aut] continua Gerbrandi valetudine adversa, aut temporis brevitate intermissum fuerat; summo studio prosequitur, monasterium denique suis exstructum terminis conservari curat Anno Dni 1190. Hic moriens D. Syardum ipsi notissimum in dignitate sibi subsequi postulat moritur Ao. 1194, 12 kalen. Julij.

Syardus Abb. 5.

Syardus ob ingentem pietatem inter reliquos Frisiæ Patres extitit, Dno Joanni succedens virtutum omnium operibus in se favorem excitat, unde et mirum in modum monasterij structura crevit, opem ferentibus ijs, quorum intererat viri tanti favorem et gratiam consequi. Cum fratribus simul refectorium quotidie intrans, iisdem utebatur edulijs, nec lautioris quicquam admittebat, et si quid huiusmodi allatum fuisset, novitijs ab illo datum constat. Quo facto fratrum in se favorem summopere [con]citabat: nudis quoque pedibus diurna nocturnaque sacra frequentans, omnium perpetuum in Deum optimum maximum fervorem excitabat*, unde et summæ per Frisiam æstimationis habitus, multorum animos ad conferenda monasterio sua donaria commovit. Sylvani quorum tunc temporis summæ in cespitum fodinis erant divitiæ lataque prædia, huius viri amore ob sanctitatis opinionem

capti

* nec clamonijs humidorum tronibus abstinuit.

capti latissimos agros in Baccafeen ultro ipsi offerunt; eo profec=
tus novam Capellam Mariæ Curiam ab ipso nominatam institu=
it; ad prohibendam maris salsi inundationem, ipsus cum reliquis
fratribus sumpto ligone haud dedignabatur restaurare aggeres
marinos. Eunti ad fratrum possessiones, quas Garangias nomina= Garangia quid
bat, pauperes et mendicos sequentes semper habuit, quibus pro illo
iussit mensam sterni, et cibis adornari, ipso etiam ieiuno. Tantus
in illo divinæ contemplationis fervor vigebat, ut ad quasvis occasio=
nes etiam leves, supernæ dulcedinis memor sequentes sacellanos
ad similem mentis aciem hortaretur. Choreas virginum in festum Choreæ Virgi=
num
transiens suis stipatus sacellanis, paululum de via deflectens, lon=
gam habuit de cælestium spirituum choreis, et de tripudio et ex=
ultatione angelorum, orationem: quanta cælitum quoque lætitia
esset, ubi quis spreto mundo Christum sponsum sequeretur. Unde et
dominus viri huius calore indefesso delectatus, multam ipsi mira=
culorum gloriam concessisse memoratur. Vita denique eiusmodi felici=
ter acta Anno suæ dignitatis 36, salutis 1230, relicto corporis
huius ergastulo, migravit ad Dnum. ipsa nocte S.ti Brixii Episcopi.

Sibrandus Abb. 6.

Monastici omnes huius piissimi Patris obitu tristes, accersito
Dno Syardo Abbate Lidlumensi et Dno Tadone Abbate in Doccum
ædem ingressi capitularem, invocata Spiritus S.ti gratia electionem
de successore tanti viri proponunt, collectisque omnium suffragiis
Sibrandus Abbas nominatur, quo nominato Goslicus et Rynerus Macharius
Abbas Steinfeld:
Abbatis Macharii Steinveldensis nomine, ipsum confirmant. Fuit Sibran=
dus corpore admodum gravi, carnoso et pingui, quod ipsi in obeundis
muniis

 munijs difficultatem peperit; quamobrem varijs intentus negotijs plures sibi sacellanos adiungere cogitur. Huius temporibus de iurisdictione Ecclesiastica, de quibusdam quoque agris Emoni Abbati primo et fundatori in Florido Horto Vitterijrum, summa contentio fuit cum Herderico Præposito primo in Schiluolda viro potente et diuite Groninganæ ditionis nobiliori: Sibrandus Abbas primarius, ab Emone ad dirimendas lites vocatus eo proficiscitur, fit plurimorum Abbatum et Procerum Ecclesiasticorum ex tota Frisia, Groningia Humsgonia et Reydensi territorio, Dammonæ conuentus; cui simul interfuit legatus Episcopi Monasteriensis, et Gayco Præpositus in Farmsum, Præpositi Schiluoldensis Auunculus. Itaque vocatus adhibitis testibus, ad vnguem examinatur, rei veritate comperta, Herdericus succumbit damnatus restitutionis, atque ob proterviam et rebellionem excommunicatur. Postmodum ex Primatibus submissi ipsum Sibrando reconciliant, hinc domum revertit. Collegij huius sacri doctorum virorum fama vbilibet locorum diuulgata, multos ad sua conferenda donaria allexit, vnde ex Hollandia plerique mediam Insulæ partem ditionis Hollandicæ, proximam Amsterodamo dono datam, reliquam centum libris monetæ Hollandicæ à prudenti oeconomo fratre Vlrico de Fyntium collectis, studio Sibrandi Abbatis à nobilibus de Persijn Nicolao et Joanne est mercatus; quo facto ædiculam sacram S. Mariæ curiam ab ipso appellatam, cum aliquot agricultura præficiendis conuersis commisit et erexit. Accidit præterea huius temporibus memorabilis clades exercitus Episcopi Traiectensis Ottonis

Otto Lippensis Epis. Traiecten:

Ottonis ex illustri Comitum Lippensium familia. Hic pro defensione iuris Ecclesiastici in conservandis per Drentham et Twentham de: cimis, quas Incolæ recusabant persolvere prædicto Episcopo, collecto exercitu, iusto cum illis certamine conflixit; quo superatus ipse cum omnibus suis ad internecionem deletur. Quo in loco postmodum succedens Præsul re cum hostibus pacificata mo: nasterium Sacrarum Virginum, Assen dictum, ipsis Drenthorum sumptibus erigi, uberibusque agris et redditibus annuis ditari præ: cipit. Vlbrandus Hildesimensis Canonicus Comitis Oldenburgij frater Ottonem in Præsulatu succedens vindicandæ cædis cu: pidus, habita omnium Ecclesiasticorum ordinum collectione reprimendæ Drenthorum audaciæ et obtinendi iuris Ecclesiastici modum investigans, prælium rursum instaurat; Crucem itaque in illos prædicari iubet variantibus animis quod non æque omnes essent hostibus infensi nec amici: Cum nihilominus præ: dicari decernitur ut vel huius terrore Drenthones resipiscerent iugoque colla subderent Ecclesiastico. Drenthones vero ex illata clade animosiores facti Duce Rodolpho Couardiensi Castellano et Heynone robusto ductore, armata acie Episcopo semet obijciunt: in ipso conflictu calliditate usi, regressum simulant, quousque hostes acriter insequentes in loca admodum paludinosa lutoque tenaci plena deducant, hic velut pedicis in et laqueis inextricabilibus capti, ab hoste Drenthone circumstante misere trucidantur. In eo conflictu Abbas Si: brandus summum amicum Hesselum Oostergoe Decanum, virum insignem desideravit, hic ab ignoto hoste captus, auri plurimum

Assen fundat– nunc vulgo Esse.

pro re:

pro redemtione pollicetur: hoc illo promittente à tergo imminens hostis illiso capiti baculo ipsum excerebrauit; hoc addens: Jam omnibus æqua pars abs te redditur. Eius cadauer ad Hortum delatum tumulatur. Rodolphus et Heyno postmodum capti decollantur, rotisque iniecti volucribus exponuntur, atque ita meritas perfidiæ pœnas luunt. Anastasia illustrissima Ducissa Pomeraniæ

Otho Abbas in Bilbeeck.

Abbatis Othonis in Bilbeeck pietate mota, ipsum Sibrandum Abbatem accedere iubet, animi sui explicaturus intentionem. Decreuerat nempe fœmina diuino feruore incensa nouum in Sclauonia erigere sacrarum virginum Cœnobium, quod et opere præstitit, illud à fundamentis erigens; quod à Rubo, quibus constabat dici voluit, in quo et ipsa Ducissa commigrare statuerat. Ille itaque arrepto itinere eo profectus, omnem rem Abbati Sibrando aperit; huic cœnobio virgines ex domo Bethleemitica sumptas imponi postulat. Abbas, religiosæ fœminæ in Deum feruore flagrans, obsequitur, in Bethleem itaque profectus prolixa oratione illas ad obsequendum hortatur: sanctum, pium, et Christianum opus prædicans Christo et Patribus obtemperandore, ipsius promouere cultum, atque ad honorem Dei nouas colligere Christo militantium familias; quibus verbis et obedientiam et lacrymas extorsit, sic vt omnes simul quotquot erant numero, vnanimi consensu sese obtemperaturas promitterent, ipse ex omnibus eligeret quas profectioni aptas nosset.

Anna Markelar.

Eliguntur itaque ex præstantioribus decem Anna ex nobili familia Markelar, Remici ex sororibus neptis, Sibriga

Othonis

Otthonis Abbatis soror, Elstre Groningana, Eets Leouardiana,
Tettae ex Marne, Tetta Vestringa ex Vestergoa (sic dicta quod
eo tempore ob maris interfluentis ostium, Frisia foret bimem=
bris, modo autem maris recessu in terram nouam mutata
coierit) Margareta Groningensis et altera eiusdem nominis
Winna de Op-tuijsel, Jnts soror Jeldardi Prioris in Doccum.
Hæ simul abeuntes impositæ nauibus magnum fletum excitant
reliquarum manentium, quod illas in vita nunquam visuras
crederent. Hamburgam itaque appellentes è nauibus egressæ,
Sclauoniam proficiscuntur; ibi ab Anastasia Ducissa summa
humanitate exceptæ, quæ diuisis vtroque filio prouincijs, virgi=
nibus comes ad Rubum abit, ibique debita humilitate ordinis
rigori semet subiecit. Fuit in Sibrando Abbate de Canonicis
litteris optime fratres imbuendi summa sollicitudo; accersito itaque
M.tro Frederico insigni litteraturæ candidato, promisso stipendio largo,
erectaque in cœnobio schola publica, instituendæ iuuentutis
curam illi commisit; horis antemeridianis Ethnicorum poeta=
rum et historicorum prælectâ lectione, pomeridianis vero
Ecclesiasticorum authorum Ambrosij, Augustini, Hyeronimi et
aliorum, vt sic omni doctrina exculti veræ Theologiæ noti=
tiam haberent. Erecta schola magnus ad Fredericum iuuenum
erudiendorum confluxus extitit. Ex Gryn oppidulo ad ostia
Fleui fluminis iuuenes instituendi, postmodum sacris initian=
di ad ipsum destinantur. Sibrandus pijs operibus iugiter in=
tentus, vitæ ~~vit~~ finem adeptus moritur Anno Præfecturæ octa=
uo, salutis millesi. ducent. trigesi. octauo 12 Kalen. Sep=
tembris.

Jarichs

Anastasia Ducissa Pomeran: ex Bethlem accersit virgines nouumque extruit monasterium.

Schola

Methodus scho=lastica

Gryn oppidulum

Javicus Abb. 7.

Venerabili Dño. Sibrando defuncto Steinfeldiam mittunt qui Abbatis Sti. Macharij nomine electioni novæ præsideat, ille submisso Dño. Petro electionem maturandam censet: Sic collectis omnibus longam orationem latinam et doctam profert, qua ad concordiā hortati communi suffragio idoneum Abbatem eligerent. Itaq́ꝫ cœnobitæ deliberatione habita ingenti animorum consensu Dn. Javicum e oppido in Grijn Abbatem salutant: erat Javicus suo sæculo litteris summopere excultus, nec poesios ignarus, qua sibi ad futuram dignitatem facilem paravit accessum. Pastor in Hallom existens Mri. Frederici lectionibus quotidianis interfuit, et magnis laboribus adhibitis magnæ eruditionis spem consequendæ spem sibi comparavit. Hinc auctoritate Dni. Sibrandi Ecclesiæ in Grijn plebanus effectus juvenes civium ad pietatem amplexandam hortatus, scholæ publicæ moderatori erudiendos tradidit, videns et illud ex voto non succedere assumptis scholasticis præordinatis ex Insula trajiciens Tammoni Novitiorum Præfecto tradit (Sic aliquando Ecclesiæ in Vartna Pastor relicto seculari habitu ordinem susceperat Præmonstratensem) ex scholasticis prædictis Theodoricus postmodum Abbas, et Verpius Sepulchri Sæ. Mariæ in Bunen clooster Præpositus prodiere. Javicus eo quo præfuit tempore de studiorum laboribus nihil remittens, apium instar sacra omnia perlustrabat, suisq́ꝫ

Commentarii in Cantica.

studijs applicabat: commentarios manu scriptos in Cantica Canticorum composuit, qui temporum injuria interciderunt in quibus stylo admodum dulci et facili suo ludens ingenio, Christi et Ecclesiæ varia recenset pericula, dum in persona Sponsæ, hanc in spinis, in hortis, sylvarum recessibus, petrarum specubus

speciubus

specubus, montium abditis, leonum cubilibus et leopardorum re-
ceptaculis lugentem commemorat. Prospexit quoque sibi de viris
pietatis studio claris quos Prioratus honore exornet, quod ho-
rum opera cultus constaret divinus; inter reliquos Priores D.
Tziardo Bernarda insignis extitit, huius è stirpe Buno pro- Buno fundator Conuentus Bune-closter
creatus dicitur, qui monasterij Bunenclöster primus fundator
commemoratur. In profesto exaltationis S.ae Crucis in Gelsum,
negotij alicuius ~~confus~~ cognoscendi causa, ad hoc à Sede Aplica
instar commissarij deputatus, profectus, gravi morbo corripitur,
eo ingravescente, dum nulla convalescendi spes affulgeret, Prae-
monstratum pro impetranda absolutione mittit. Abbati Insulae Abbas Insulae S. Mariae.
S. Mariae causa committitur; hic adveniens in ipso itinere
salutato Abbate Bernensi cum una adducit, et accersito Dno. Sibodo
Abbate Lidlomensi ipso die S.ti Benedicti aedem ingrediuntur
capitularem; Tziardus aegritudine debilis adducitur, factaque
dicendi copia, oratione longa et languida postulatum con-
sequitur, et brevi intervallo postmodum moritur Anno Mil-
lesi. ducentesi. quadragesi: 10 Kalen. Julias, cuius corpus
ante gradus sanctuarij sepultum quiescit.

Jelgerus Abb. 8.

His rite dispositis de novo Abbate eligendo deliberatur, colla-
tisque suffragiis, omnium consensu Jelgerus ordine Diaconus
Abbas designatur. quae electio tametsi fuerit concors et uni-
voca, attamen murmure non caruit eorum qui aetate et or-
dinibus maiores videbantur, quorum supercilio, huius perquam
humili modestia est subventum. Erat Jelgerus summae pruden-

tiae

prudentiæ rerumque multarum notitia clarus, à Sibrando
Abbate ob res arduas procurandas in Franciam ad generale
Capitulum Præmonstratense missus, sua dexteritate et obse:
quio multorum in se animos commouit, bonam spem Patri:
bus in Capitulo post se relinquens. Impetratis itaque iis quorum
causa missus fuerat, Abbati Cassinensi Conrado innotuit, Ab:
bas Jelgeri sodalitio delectatus benigne illum excepit et dimisit,
rediens sua legatione feliciter functus, magnam apud suos gra:
tiam est consecutus. Natus est Jelgerus honesta familia
Jelgerahuisum, patre Edone de Jelgerahuieren, matre Baucka

de Cammingahuieren. nobiles Dodo et Vibrandus.

matrona nobili, quæ soror Dodonis Kempinga viri ob insignem
probitatem inter reliquos Frisiæ Nobiles clarissimi. Huius
Banckæ pater Vibrandus potentissimus de Kempingahuieren
extitit. Dodo ille prænominatus concionibus M. Oliverij Canonici
Coloniensis excitatus, cum reliquis cruce signatis, pro recupera:
da Terra sancta bis cum exercitu traiecit: tertia vice, addito
sibi Tetardo cognato, traijciens in Domino moritur. Tetardus
rediens monasticen professus in Horto B. Mariæ moritur. Dodo abiens
duos reliquit filios, Vibonem et Kemponem; Vibo ducta uxore

Sass Halbada.

Sass Halbada sine liberis moritur; Kempo Hack fratris priuigna
ducta, numerosam reliquit sobolem; horum fratrum Auun:
culus extitit Syds siue Sydackus Abbas Claercampensis.
Jelgerus Abbas electus, interfecto Episcopo Traiectensi a Dren:
tonibus iunctis sacellanis Vetphaliam adit, et prætervectus

Minda.

Monasterium recta Mindam petijt, ibidemque ipsa sancta Pascha
Vigilia sacerdotio inauguratus, Traiectum mittit qui à Præ:
sule nedum consecrato litteras adferat dimissorias, quibus

impetratis

impetratis Abbas consecratur; rediens rebus prospere actis suaque 19
præsentia magnam excitat lætitiam. Ipso die S. Joannis ante
portam Latinam primum sacrum celebrans ab utriusque sexus
hominibus præsertim matronis nobilioribus ex Oostergoe et Wester:
goe multis ditatur donarijs, auro, argento, annulis, armillis etc.
tantus erat omnium in viros Deo deditos favor et studium.
Incidit huic cum Sydacko Abbate Clarecampensi de quibusdam
pascuis paludinosis simultas: haud longe à monasterio virginum in
Gernard, quod et Nazereth, extat villa Suanuuirth dicta, Gernaard alias olim Nazereth dictum
huic in propinquo adiacet possessio Horti Sta Mariæ Poppanier
dicta: inter utramque possessionem et villam lacus extat pa:
ludinosus, modo campus est gramineus, Vijdameer dictus, hic in
duo divisus brachia, suas facile in Ee flumen proximum expo:
nerat aquas: hic lacus quondam piscosus nihil æstimabatur,
atque ab istis in Poppanier iusto titulo possidebatur, at longio:
ris temporis progressu excrescens arundinem profert, dehinc gramen
Coloni in Suanuuirth huius cupiditate ducti ulterius pro: Suanuuirth
grediuntur et arundinem resecant et demetunt, Abbatis Horti
Coloni illud conspicati excitato clamore illos prohibent, ipsi
nihilo secius pergunt, fit conclamatio, conveniunt Abbates,
examinantur testes, res tandem per arbitros componitur.
Nazareithicæ lacum obtinent, Jelgero agri redduntur mo:
nasterio proximi cum decem iustæ monetæ libris. Abbas Cassi:
nensis Conradus, cuius supra meminimus, à sede Apostolica
missus ad Valdemarum Daniæ Regem ipsi Imperij iura offert, Valdemaro Dano oblatum Imperium.
ille Frederici potentiam veritus, oblatum Imperium respuit;
Abbas relicta Dania Frisiam adijt Abbatem Jelgerum veteri
notitia

notitia dilectum in via salutat; hinc Thuringiam profectus

Hendricus Lantgrauius Thuringiae, Imperator.

Lantgrauio Henrico idipsum quod Valdemaro repraesentat, hic Imperij habenas arripiens ex intoxicata chlamide, ipsi à Frederico dono data perijt, Conrado patri in Imperio succedente. Rursum Jelgero cum Abbate Sydacko nouum oritur certamen, satana in ipso religionis exordio auaricia inuidiaeque semina spargente, quibus Ecclesiam Dei turbare nitebatur.

Gericus fundator conuentus Gerckskloster

In pago Trisel iuxta villam Sti. Augustini Gericus quidam celebs et diues extitit; hic mundi pereuntis gloriam altius meditatus, nouum vitae institutum meditatur; monasterium itaque nouum in Wigeratorp paternae ditionis erigit, quod ex proprio nomine Gerckscloster dici voluit, quare Gerbrandum Abbatem in Ludingakerck salutans ei animi sui votum explicat, Sti. Bernardi institutum postmodum expetens, quod à Gerbrando nihil impetrauerat (Abbate hominis lenitatem considerante) Abbatem Sydacum adijt, is ex priore conatu cum Gerbrando habito, viri nobilitate motus, ipsum rejicit, rei euentum expectans. Jelgerum Horti Bae. Virginis Abbatem tandem accedens, lachrymis eum obtestatur vt ipsum in sui tutelam suscipiat, se suaque omnia ordinis fore sub imperio et instituto. Jelgerus hac pietate motus, ipsum in sui defensionem admittit liberaliter, et additis Canonicis duobus Rupperto Priore et Jelderdo Sacellano ipsum dimittit ad nouum institutum ordinis Praemonstratensis in loco nouo, magnus itaque fit hic hominum priorum confluxus, magnoque feruore prospere succedunt omnia. Gerbrandus Abbas Gerici ex primo accessu ius

omne

omne Jelgero facile concedit. Sijdacdus vero (instigante quo:
dam Vibrando in Oostergoa ante ingressum monasterium
~~quondam~~ Decano) oblatam quondam à Gerico prouinciam re:
petit missoq; clam nuncio, ab Episcopo Monasteriensi Collatio:
nis litteras obtinet, exinde clam vocato ad se Gerico homine
inconstanti, largis promissionibus ipsum eo redegit vt palam
reiecto ordine Præmonstratensi in facie Ecclesiæ iuraret
se S. Bernardi institutum velle sequi. Hæc eo tempore conti:
gere, quo Jelgerus Abbate Ottone Bethleemense defuncto, eo pro:
fectus nouum ipsis designarat Abbatem Sigebodum, in eoq;
itinere paululum deflectens sacras in Rube Virgines, illas
præsertim ex Bethleem superstites salutat, quæ ipsum abe:
untem fusis prosecutæ sunt lacrymis. Gericus ad monaste:
rium rediens magnum in cœnobio scisma reperit, dum pleriq;
hunc, reliqui vero Rippertum sequuntur. Jelgerus rediens eo
proficiscitur, rem omnem intelligit, et liberam dat omnibus
quod velint institutum sequi electionem; facta itaq; diui:
sione pars cum Gerico permanet, reliqui egressi in vico Sti.
Augustini ordinem seruant Præmonstratensem. Claruit his
temporibus Buuo vir nobilis et opulentus ex familia Har: *Buuo Harkama fundator in Buuencloster olim Hartiama*
tiama, hic celebem vitam ducens Gerici factum æmulatus,
nouam à fundamentis Ecclesiam Hartiama kerck dictam erigit,
et monasticam affectans vitam Jelgerum accedit, animi sententiam
explicat. Jelgerus nihil cunctandum ratus conductis nauibus
Hamburgo ligna adferri curat, quibus allatis monasterium ex
se nominatum Buuencloster Sepulchrum Sta. Mariæ summo *Buuen clooster olim etiam Sepulchru Stæ Mariæ*
fauore

fauore erigitur, et Ecclesiam Hartiama-kerck dictam in monaste-
rij usum convertit. Extructo monasterio decem ex Bethleem
adductæ virgines ordinis ibi institutum auspicantur pleræque
genere nobiles. His Hillam Hildegardam Priorissam præposuit,
hæc Kemponis et Jarici soror declarabatur. Jaricus enim ducta
Mennoldi de Hantum huysum filia, Sinck filium peperit, qui moriens
hæreditatem maternam patri reliquit. Jaricus deinde Juno-
Juno Gerrarda nis Gerrarda filia ducta, amplam sobolem procreavit, filias
omnes, una Jida relicta Betleem se confert ut ordini subjici-
antur: Jida Bodoni in Brantgum Nobili nupta, duas peperit
filias, quarum una Syon altera Betsleem ingreditur. Paulo
Ayliff Regnada. post Jelgerus hyt, filiam Ayluffti Regnada viri nobilis, Prio-
rissam illis constituit. Ayluffti filij fuere Sinck et Viger
ambo in Horto Sta Mariæ Canonici; horum frater vero
Regnada liberis carens, amplam donationem librarum centum
terræ optimæ cum aliquot nummis monasterio Horti dono
dedit. Præfati fratres Sinck Viger et Verp unam relin-
quentes sororem, Reijnu nomine, Syardo Rombarda nuptui dede-
Syardo Rombarda in Marrum. re, castrum suum possidens in Marrum huisum; hæc duas re-
linquens filias, alteram Bodoni Markela, Renici Magni ex fi-
Bodo Markela. lio Bodone nepoti, in matrimonium dat; hæc rursum duas
procreavit filias, quarum una, Aeff nomine, nobili viro Kem-
poni in Marrum, altera Edoni Valtomis de Vudada nupsit;
Ex Aeff duæ rursum procreantur Reijnu et Beerntie, harum
posterior in Betsleem vitæ statum direxit. Altera ex Syardo

et Reij

et Reynu filia Siuu nomine, nupsit Mennoni de Blya ex familia Tziarda
Horum quoque duæ filiæ Reynu et Liects Betthleem ingrediuntur.
Jelgero Abbati cum Præposito Schiluoldensi de Jurisdictione Ec:
clesiastica incidit quæstio. Præposito dicenti monasterium Schil:
uoldense ex corpore Floridi Horti creatum, merito deberi subjici
Abbati in Vitteuirum. Jelgerus in Capitulo Generali motam
quæstionem proponit; tandem causa longius discussa, facto de:
creto, Jelgero tanquam omnium monasteriorum Frisiæ Gronin:
ganaque ditionis, primario, totum ius confertur. Quod ægre ad:
modum Præpositus Harderiens concedens tandem Mincone Floridi
Horti Abbate intercedente res componitur. Insuper ab isto Harde:
rico fundatur monasterium Sanctarum Virginum, inter villas Vynsechoo
ten et Vesterlee, regione admodum sterili et infæcunda dioece:
sis Osnabrugensis, collocatis in eo ad cultum diuinum Virginibus sa:
cris, quibus Priorissam constituit Edelindam matronam nobi:
lem materteram suam, et Præpositum illis primum designat
Luduardum; monasterio nomen indidit Heyligerloe. Defuncta Edelinda alteram substituit Sibrigam Vibranda de Miduolda

Heyligerloe fun:
datur.

Bonorum utriusque monasterii diuisione facta, ita ut omnes
agri in Broock et parte orientali Finelgomiæ essent ditionis
Heyligerloe; reliqui autem agri ab occidentali Finilgonia Schil:
uoldensis cænobii. Jelgerus demum suæ administrationis 18. anno
Redemti orbis 1259 in Domino moritur, et ante gradus Pres:
biterii sepultus diem Domini extremum præstolatur.

Theodoric:

Theodoricus Abb. 9

Theodoricus Abbas illi successit communi suffragio omnium electus; hic nullo memorabili facto decoratus scriptorum iniuria, silentio praeteritur; moritur suae dignitatis anno decimo sexto, 15 Kalen. Februar. An.o salutis 1275.

Bauko Abb. 10.

Bauko baculo decoratus Pastorali pro Abbate agnoscitur, qui postquam sexennium in Praesulatu transegisset, mortuus est. Anno redempti orbis 1280. 19 Kalen. Januarij.

Valto Scheltingha. Abb. 11.

Scheltingha in Minnersgae.

Valto Scheltingha in Pago Minnersgha natus, Baukoni communi suffragio succedit, frater Theodorici Abbatis praedicti, ambo pietate insignes, quorum prudentia ad monasterij verum publicae profectum multa noscuntur praestita. Hic aliquando ex capitulo generali rediens Mencone Abbate Floridi horti comite sene admodum et docto, electioni in Lidlum praesedit. Anno sui officij 25 moritur, salutis anno 1306. Nonis Martij.

Sibrandus Abbas 12.

Sibrandus eius nominis secundus, annis 14 in administratione fideliter actis, moritur in Domino: salutis Anno 1313. tertio nonas Septembris; hic tamen septennio tantum praefuisse perhibetur, quod et annorum à natali Domini numerus facile indicat

Poptetus Abbas 13

Poptetus succedens, annis 16 summa laude Praefecturam administrat: fato tandem concessit Anno Virginei partus 1329 13 Kalen. Novembris..

Jelgerus 2dus. Abbas 14.

Jelgerus Abbas huius nominis secundus Popponi siue Popteto succedens, veram sectatur pietatem: sic iniquo succumbens calamo nullo insigni merito, quibus procul dubio pluvium emituit decoratur. Anno functi ministerii 14 in Domino moriens animam reddidit suo creatori; salutis 1344. 4 Idus octobris.

Valto 2dus. Abbas 15.

Valtetus huius nominis secundus succedens, suo gregi tanquam fidelis Pastor præest, multa incommoda et damna perpessus summa tulit patientia. Incidit huius Abbatis temporibus cruentum Frisonum cum Hollandis bellum. Vilhelmus Hollandiæ Comes, Frisiorum inuidens libertati, quam certis litteris à Carolo Magno Imperatore concessam obtinuerant hactenus, grauioribus illos studet onerare exactionibus; quod dum imple molitur Frisios grauiter offendit, atq; ad arma sumenda collecto ingenti exercitu illos adigit. Frisiam itaq; valida manu ingressus, non seruato ordine bellum gerit, hac illac dispersi hostes praedabundi, passim ab latente in arundinetis Frisio intercipiuntur: idipsum tentantes quoque in pago Vurraga loco palustri et arundine obsito, magnam militum manum amittunt, Frisiis strenuè pro aris focisq; dimicantibus; vnde et pago inditum nomen, Werraga, hoc est pagus fortiter semet defendentium, cum antea, Racuuier, diceretur, locus victoriæ dicatus etiamnum Palinaviæ nomen retinet. Repulsi tandem Stauriam vsq; retrocedunt, vbi simul vtroq; collecto exercitu cruentum

Vilhelmus Hollandiæ Comes

Origo belli

Bellum.

Varraga olim Racuuier.

initur

Nota

Facta est hæc strages prope Stauriam 26 Septemb. An. 1345 in profesto Cosmi et Damiani martyrum.

initur certamen. Comes tametsi numero maior Frisiorum tamen inuicta audacia sic premitur et coarctatur, vt ad internecionem totus propemodum deleretur exercitus: ipse etiā Comes cum reliquis tribus et septingentis militibus in eo conflictu ceciderunt*; tantusq; Frisiorum furor extitisse dicitur, vt ipsos hostes fugæ adornatos, collo tenus in mari secuti sint. Hac clade nunciata Comitissa ex amissione mariti Frisiis grauiter infensa, omnia illorum bona per totam Hollandiam publicata, ærario suo iussit inferri. Insulam Marken suis occupans satellitibus monachos in mari proiectos submergi præcipit, et ædes incendi: sic vt memorata clade monasterio multū damni sit datum. Vitæ terminum hic Valterus demum adeptus dnō naturæ debitum soluit, officij anno 5. à nato Christo 1350 Kalend. Maij.

*Sepultus in Florido Horto.

Vuorperus Thabori ta lib. 3 cap. 4 dicit occisa esse in eo conflictu 18 milia hominum.

Verp Tzyærda. Abb. 16.

Vilko Verp nobili de Tzyerda familia, natus in pago Hallomensi, triennio saltem præest, vitæ innocentia clarus obijt Anno Dni 1363 Idibus Augusti.

Fredericus Abb. 17.

Fredericus huius nominis secundus annis viginti præest, moritur Anno salutis 1374. 3 Kalen. Junij.

Hesselus Abbas 18.

Hesselus summa virtutum opinione præest annis vndecim, moritur Anno 1385. 5 Kalen. Aprilis.

Gerbrandus Abbas 19.

Gerbrandus Abbatis dignitatem adeptus, optime rem fidei suæ concreditam dispensat; qui anno dispensationis suæ nono, hominem ex-

nem ex=

hominem exuit. Anno salutis 1394. 6 Kalen. Junij.

Vyardus Abbas 20.

Vijardus 20 Abbas, totidem annis summa laude praeest; in Dño. moriens, promerente ipsius virtute in medio chori sepelitur An.o 1418. 5 Kalen. Decemb.

Lindulphus Abbas 21.

Lindulphus Liolof Abbatis infula decoratus, sui propositi pij et optimi impotens, carnis resolutione praeuentus, transfertur ex hoc ergastulo ad quietem animarum pie morientium, unius saltem anni decurso in dignitate spatio Anno Dni. 1420.

Vibrandus Abbas 22.

Vibrandus peracto in Pontificatu septennio, suae pertesus Praefectura, certo consilio ordinis mutationem meditatus, candidum habitum exuit, et Canonicorum assumsit ordine Regularium Anno 1427.

Triallingius Abbas 23.

Triallingius huic suffectus, oneris intermissi curam in se recipit, summo studio monasterij praedia ampliare studet, quod dum feliciter praestat, veneranda meruit à Deo canicie decorari. In Domino moriens, ingens sui desiderium posteris reliquit. obijt Anno 1462. et Viardi sepulchro illatus quiescit.

Vilhelmus Abbas 24.

Vilhelmus Abbas Virginum in Merna ditionis Groningensis, communi suffragio Abbati Triallingo succedit. Hic exacto decennio

decennio, de agris monasterij amplificandis, litteras emptionis
Insulæ Marken altius scrutatur, adhibitoq; fratrum omnium
consilio, ipsam recuperare decernit; agrorum itaq; oppignoratio:
ne, ingenti pecuniarum copia comparata, Bruxellam Belgij to:
Abbas in ius procedit Brux:ellam
tius Curiam primariam adijt, communicatoq; cum viris iuris
utriusq; prudentia claris consilio, actionem instituit, curat
per apparitorem vocari Insulæ hæredes omnes; magni fiunt
apparatus summo ab utraq; parte iuris processu, Latina et
Carolus Bur:gundus.
Gallica lingua agitur ipso Carolo Burgundiæ Duce præsente:
tandem post longam contentionem tueri velint præcipitur.
Insulæ possessores de amissione futura subodorati, summo
astu rem tractant: simulant itaq; pacificationem, quam
quibuscumque etiam cum Abbate conditionibus inire prætendunt
ut hoc verborum lenocinio ipsum sic in suam massam pertra:
hant; ad convivium itaq; vocatum, honorifice excipiunt,
et splendide tractant: quibus Abbas longæ absentiæ et sumptuum
pertæsus lubens obsequitur; fit larga potatio in multam noctem
interim ipsius famulum dato auro corrumpunt, apertisq;
claustris, induti et instructi omnium rerum litteris solo famulo
concreditis, eadem recludunt et abeunt. Abbas domum deductus,
de fraude ignarus in utramq; aurem secure dormit, postridie
summo mane quæsitus famulus, nusquam apparet, reseratag;
cista litteræ ablatæ ~~nusquam apparent~~ non reperiuntur. Abbas vehementer con:
tristatus à lacrymis non temperauit, et quo se vertat prorsus ignorans,
ipsi Duci Carolo fit obuiam: interrogatusq; de processu, iam
hesternæ fraudis ex indicio gnarus, nihil respondet: Cui
Carolus

Carolus: o potator potator ut potasti sechus. Abbas collectis reculis re infecta domum revertit et Anno suæ dignitatis 23 moritur: salutis Anno 1485.

Jako Aebinga. Abb. 25.

Hic generosis natus parentibus, summam in sui administrati-one officii probitatem et industriam exercuit, religionis splendo-rem ex illata reformatione, mire auxit: in externarum ædiu quoque reparationem, antecedentis Abbatis socordiá collapsarū suam operam adhibuit, et pristino splendori reddidit. In caussis simili statu cum prioribus relictis, ut et in prædijs abaliena-tis, et de recuperatis ~~[illegible]~~ rursum, ampliandis, ingens studium addidit. Nouas colonorum in Raccafeen ædes struxit: inter re-liquos demum Frisiæ Abbates conspicuus, gravioribus caussis ad-hibitus, suum quandoque maturum intercessit iudicium. Ipsius Præfecturæ tempore ob scisma Frisiæ nocentissimum Schieringa-rum et Vetcoperanorum, dum mutuá lanienâ, cæde, furto, rapina ~~tota~~ et incendijs tota turbaretur respublica, quo validius Groninganorum in Frisia foret imperium, cum cæteris Abbati-bus Hermanno in Flosuuirt, Joanne in Dockum, et Wilhelmo pasto-re Groningensi deputatis ad Cæsariam Maiestatem pro-fectus, litteras aurato sigillo munitas impetrant, quibus totius Frisiæ defensionem et patrocinium Senatui committitur Gronin-gano. His vix obtentis, Imperium paulo post Alberto cessit Saxoni, quo cum huic Jakoni de quibusdam agris summa fuit contentio. Georgius Saxo Anno post 1505 Biltam

mavis

maris alluuione accretam uno aggere marino simul circum:
ducere, ad prohibendas maris salsi inundationes decreuit:
quo facto Frisijs omnibus littori proximis, et præsertim huic
monasterio, cui pascendi pecoris latissima ad occidentem pa:
tebat possessio, summa adimitur potestas. Videns igitur Dns.
Tako rem sibi esse cum ipso Principe, indoluit valde, et quum
videret nulla arte quod amiserat posse recuperari, tedio mæroreq
confectus, accedente ~~senl~~ senio de abdicando se munere cogitat,
misso itaqs clam Præmonstratum nuncio, manumissionem impetrat,
et accersito Abbate Lidlumensi D. Petro Valck, Joanne Duiue:
lando Abbate in Doccum, cæterisqs in ædem capitulari collectis,
quid futurum esset ignorantibus, habita longa oratione animi
sui sententiam explicat. Cænobitæ absolutionem nullo modo ad:
missuros se aiunt, tali nolle orbari pastore fatentur. Tako Dns
auditis, litteras Præmonstrato missas profert, unde orto omniū
fletu grauiter dolent, et Abbati Lidlomensi, velut omnium rerum
conscio infensi, sese vix à furore retinent. Absolutus igitur
Anno Præfecturæ 21, salutis Anno 6 post millesi. quingentesi:
biennio adhuc illic peracto, clam semet subducit Lidlom mi:
grans, ibi tandem Anno 1512; 5 Kalend. Augusti peste correptus
in Domino moritur et ad pedes Eeloci seu Ecbkoris Abbatis sepultus, la:
pide tectus quiescit.

Paulus Abbas 26.

Venerabili viro Dno Takone recedente, præsente Dno Petro
Valck Abbate Lidlomensi collectis suffragijs Dns Paulus Boeckholt

Abbas

Abbas proclamatur, sic ab ipsa electione officii sui memor,
Takonis vestigia virtutum exemplis sectatur, monasterii do=
mos ruinam minitantes, sensim restaurat; templum maius
integro tecto et turri ex ligno et petris summo precio com=
paratis refecit; nouum organum insigne monasterio infert,
Eleemosinarum largus distributor existens, plurimorum pau=
perum necessitati subuenit, unde et pauperum pater frequenter
est appellatus. Diuinis rebus intentus, summa pietate sacris sine
intermissione die noctuq; interfuit, de ordinis disciplina nihil
remittens, cum reliquis fratribus laneis indusiis, culcitra, stra=
gulis quoque iisdem usus est; in cibo et potu frugalis et sobri=
us, magna utitur parcimonia, uno famulo contentus, splendo=
rem respuit, sic ut insigni virtutum cumulo ornatus, magnam
sui expectationem omnibus reliquerit. Cum Vilhelmo Roggen=
dorpio Gubernatore Saxonico in partibus Frisiae arctam colens
necessitudinem, monasterii nouae terrae praedia in Bilta, alto
maris recessu obseruato, positis in mari terminis ex sententia
plurimum dilatauit: morbo ex inde fatali correptus suae ad=
ministrationis Anno 27. Idibus Decemb. pie moritur. Anno
redempti orbis 1533.

Petrus Venlo Abbas 27

Monastici omnes Horti S.ae Virginis obitu piissimi viri praeter
modum tristes, vocato venerabili viro Dn̄o Joanne Keppel
Abbate Lidlomensi, de nouo Pastore eligendo solliciti sunt: ad dictam
itaq; horam in aede capitulari collecti, nouam instituunt electi=
onem, inuocataq; Sacri Flaminis gratia ingenti concordia Dn̄m.
Petrum Venlo electum Abbatem salutant. Hic omni virtutum
tramite incedens Pauli vestigia sedulo sectatur, aedibus monasterii
à praede=

 à prædecessoribus Takone et Paulo fortiter restauratis, haud magnam huic labori impendit operam. Anno demum præfecturæ septimo collectis omnibus in Dño. moritur, et in choro meritis exigentibus sollicite tumulatur. Anno partæ salutis 1540 quarto Iduum Februar:

Joannes Hasselt. Abbas 28.

Joannes Hasselus genere nobilis, varijs virtutum exemplis antecedentium prælatorum vestigia sectatus, honeste præest. Postmodum corrupti seculi vitijs infectus à pietatis et ordinis tramite paululum deflectens, genio plus satis indulsit: aulicorum enim quorundam nobilium prodigorum luxum imitatus, omnia splendida, lauta, et vinosa adtenienti hospiti proponit; unde et ipsi plurimum fauoris et studij à præfatis accessit: attamen decori studens honorificus et magnanimus quin et heroicus semper extitit, beneuolus etiam et gratus, suorumq; fratrum amantissimus; quorum etiam in re honesta utilitati plurimum studuit. Reginam Mariam Caroli Cæsaris sororem lustrantem Frisiam ditionis fraternæ Anno 1545 exquisita morum ciuilitate dato epulo admodum splendido præsente Dño Georgio Egmondano Episcopo Traiectensi, et Dño Maximiliano Comite Burano Frisiæ defensore hospitio excipit. In domino tandem moriens Anno functi muneris 8, salutis 1548 in profesto Septem fratrum ~~dormient.~~ in choro sepelitur, successori aureorum milia debitorum relinquens: magno empta ciuilitas.

Georgius ab Egmonda Epus Traiecten:

Hendricus Smenck. Abbas 29.us

Venerabili Patre Dño Joanne terræ commendato, accedit Pater Godefridus Zuollensis Abbas in Lidlom, hic consultis fratribus ad nouam electionem illos hortatur, qua decreta, domum ingrediuntur

diuntur capitularem, ibidemq; ~~Dns Martinus~~ collatis suffragiis Dns
Hendricus Volnega Prior, Abbas declaratur; fit ingens gaudium
ob semel ex proprio corpore creatum caput, qui reliqui totius
corporis membra prudenter regere posset. At gaudium illud non
fuit diuturnum, ipse nempe degenerans et cœnobio et ipsimet
summum luctum parit, multorum enim onere debitorum mo:
nasterium grauatum, sic additis maioribus insuper in maius
discrimen adduxit, qui nec Pauli pietatem nec Joannis auli:
cam vitam imitari potuit, socors insuper et negligens, tametsi
affabilis, comis, et blandus, multas rei bene gerendæ occasiones
præmittit, nec vnquam de subducenda ratione meditans, multam
ex ære alieno sibi molestiam comparabat, prioribus debitis plura
addens, tandem vnde emergat irruentibus simul in ipsum credi:
toribus non videt. Ad hoc Curia Leonardiana frequenti debitorum
interpellatione lacessita, altius rem meditari occepit, Abbate itaq;
Lidlomensi, cui ex indicio constabat, coram vocato, quid fieri de:
beat, matura deliberatione decernitur, huic res tota committi:
tur; ille petito Commissario rerum omnium teste, eo proficisci:
tur: Petrus itaq; Dekama acer et vigilans illi Comes constitui:
tur. Hi benigne ab Henrico rerum omnium inscio excepti, cau:
sam aduentus explicant; omniumq; redituum ab initio dignitatis
gradu exactam rationem postulant. Ille nuncio tam inopinato
stupefactus, vtpote qui Isbrando Abbati Lidlomensi multum ob merita
ipsi quandoq; præstita plurimum fidebat, quid respondeat in præ:
senti non habuit. Tandem impetrato trium hebdomadarum spa:
cio, omnium rationem exactam computatione sese facturum pro:
mittit. Petrus Dekama acrioribus eum verbis adortus grauiter

à prodiga:

à prodigalitate, securitate, et foeda administratione illum cor:
ripit. Isbrandus re cum Petro communicata secum perpendens
quo in statu Henricus foret, et quod dignitate maior Patris
Abbatis titulo praeemineret, clam celeri misso Steenfeldiam
nuncio à Jacobo Panhusio, viro docto et probo, mihique scribenti
notissimo; litteras impetrat, quibus plenam huius rei causam
discutiendam summa prudentia ille committit. Exactis inductus
Isbrandus Petro comite accersito, et Dno Henrico Kesselio Abba:
te Doccumano ad Hortum Sae Virginis properant, Steenfeldia:
nas litteras Henrico praelegunt, rationes omnes exigentes, occultam
pecuniarum copiam, ut plerique suspicabantur, proferri postulat.
Harum omnium quum nihil adduceretur, nec ulla correctionis
spes appareret, in communi omnium fratrum conventu Hendri:
cus tanquam Ecclesiasticorum bonorum helluo, prodigus, et dissipa:
tor, Praefectura indignus, officio privatur, praeterea carceris squal:
lori mancipatus non definito termino misere clauditur; in quo
haerens diutius, ante obitum triduo liberatus, moritur circa
festum Purificationis. Acta sunt haec Anno Domini 1556 in Au:
tumno.

Godefridus Abbas 30.

Henrico incarcerato Godefridus Buscoducensis, Sepulchri Stae
Mariae in Bunenkloster Praepositus, communi electione Henrico
succedit, vir consilio maturus, sobrius et parcus; quibus ad Prae:
fecturam consequendam ingentem sibi spem reliquit. Hic summo
studio agros aere alieno oppignoratos, ne iure quinquennali perpe:
tuo abalienarentur, collecta pecunia redemit, debitorum summa
pulsu timpanae collecta, cuilibet satisfacere satagebat: sed gravi
oculorum vitio laborans alienorum adminiculo praestare cogitur
quod

quod ipsius multo commodius praestari potuisset. Parentum suoru amantissimus, vtrumqz in monasterio servauit, monasterij damnum sua resarciens vigilantia. Ocullorum tandem morbo ingravescente Anno Praefecturae 12 collectis omnibus, ab Isbrando Sidlumensi, mutuam illi operam praestante, absolutionem impetrat dato salario annuo honorifico, assignatisqz colonis, officio cedit, Ano 1569 aulam relinquens, seorsim extructo cubili vno famulo contentus vixit, quousqz Leouardiam migrans ab omni officio diuino exoneratus sibi viuit.

Regnerus Asperen Abb. 31.

Huic in administratione Regnerus in Buuenklooster Praepositus succedit, qui confirmatus non consecratur, temporis enim breuitate praeuentus, ab Episcopo Leouardiensi primo, Leouardiam ad nouum Canonicorum collegium ex diplomate Pontificio translatus ampliori salario prae caeteris suis fratribus canonicis viuit splendide. Mortuus est hic Abbas Regnerus Anno 1594 circa festum Paschae in summa miseria et paupertate. Finis.

De Fundatione Monasterij Lidlumensis seu Vallis Sta Mariæ dicti.

Sibodus Lidlum

Vixit in Frisiæ occidentalis Vestergoa inter vtrumq; pagum Tiedmarum et Oesterbyerum loco Oceano Germanico admodum propinquo Lidlum nominato, Sibo vir diuitijs abundans et cælebs, hic animi feruore motus, spiritu ipsum vrgente, postabitis sæculi diuitijs, se suaq; omnia Deo Optimo Maximo dedicare statuit; ex æde igitur propria Ecclesiam erigens, cum extruendo monasterio viribus impar videretur, suæ sententiæ virum assequitur Tziallingum Douva de Bonnetore ex Vinsom, hi simul eodem zelo accensi extructo cænobio, ordinem eo tempore celebriorem illisq; propinquum Canonicorum Regularium affectant: hi atra veste induti, monasticen moderatæ austeritatis irreformatum profitebantur. Sibo Dum. Gerbrandum in Luidingakerck Abbatem accedens sui tutelam impetrat, datoq; illi primo Præposito Dño. Lamberto sui collegij fratre monasticam vitam cum socio auspicatur. Interea temporis monasterium Horti B^{tæ} Virginis ordinis Præmonstratensis in Frisia tunc orientali Oostergoa à Dño. Frederico viro piissimo inchoatum, ab Enteto successore, summa prudentia promouetur: hic enim religionis rigorem, vitamq; duram ac strenuam iuxta ordinis statuta cum suis omnibus prosequens multorum animos ad ipsius imitandum exemplar commouit

Fundatio monasterij Lidlomensis seu Vallis B^{tæ} Virgi:

Tziallingus Douva.

Vt de

ut de Renico, Vibrando, et Goslico viris bellicosissimis in vita Frederici præfati sumus. Horum exemplum Sibo æmulatus sui conitis Tziallingii consilio fretus vitam Canonicorum Regularium, et institutum lapius esse conspiciens, arctam magis ac rigidam expetit, ~~orq~~ ordinis igitur Præmonstratensis iam primum incepti instituto delectatus, venerabilem patrem Dnum. Entonem, Horti Bæ Virginis Abbatem accedit et salutat, à quo animi sui explicata sententia reiecto Canonicorum Luidingakerck instituto et patrocinio, vitæ candidioris normam flagitat. Ento ego omnibus modis religionis Præmonstratensis profectum promovere studens, facile obsequitur; illum itaque cum suis in communem societatem recipit, exutaque veste pulla, candidam induit, habitaque cum suis deliberatione, primum illi Jelmarum Abbatem designat. Prima igitur veteris Vallis Bæ Virginis fundatio in annum incidit incarnationis dominicæ 1182

Sibo collegium suum mutat.

Jelmarus Abbas 1.

Jelmarus Entonis Abbatis mandatu Lidlom cum Sibodo properans, magno studio et labore monasterii ædes necessarias struit; religionem Præmonstratensem ordinat ex utroque sexu, ingentem ad se confluentem turbam recipit, multos etiam vitæ probitate ab inani huius sæculi pompa avertens, sumpta veste candida ordinis splendorem imitari docet. Frederici exemplum sectatus ne quod turpis sinistræque suspicionis in sacro suo oriretur collegio, novum monasterium ædificare statuit longius à suo dissitum. Ubbodi igitur viri pii et Simkæ matronæ

matronæ divitis et nobilis adiutus præsidio Anno 1186 in Baijum Ecclesiam erigit, quam ab erecto colle montem S.ti Michaelis dici voluit. Piis igitur intentus operibus, deficientibus viribus, molestiarum satur, vitam tranquillam, et ab omni turbarum strepitu semotam Præfecturæ suæ præferens necdum Abbas consecratus Anno officij sui decimo ad veterem nidum rediit; salutis An.o 1192. — Mons S.ti Michaelis in Baijom, fundatur

Tziallingus Abb. 2.

Lidlomenses accersito D.no Joanne Patre Abb. communi suffragio ex suis electum Dominum Tziallingum magni iudicij virum, et nobili familia Juninga procreatum Jelmaro substituunt: hic pro suis viribus à Patre Abbate confirmatus at nunquam consecratus, sumptuum forsan magnitudine veritus monasterij incrementa quantum potuit auxit, senio morboque tandem confectus anno ab incepto munere 7 vocato Patre Abbate D.no Syardo, collectis in æde capitulari omnibus absolutionem impetrat, et paulo post moriens in ipsa Valle sepelitur Anno redempti orbis 1199.

Meynso Abb. 3.

D. Tziallingo præfectura soluto accedente authoritate D.ni Syardi Patris Abbatis et innocata Spiritus Sancti gratia, communi voto D.num Mynsonem monasterij Horti B.æ Virginis Canonicum eligunt virum industrium, reique administrandæ idoneum. Hic Jelmari vestigia secutus Anno dignitatis sexto nec ipse consecratus resignato munere ad Hortum B.æ Virginis rediit Anno salutis 1204. — Meyso absolvitur

Syardus Abb. 4.

Venerabilis D.us. Syardus Abbas Horti B.æ Mariæ D.no Meynsone absoluto, de novo Abbate substituendo sollicitus Lidlom profectus

nonam

nouam electionem ineundam proponit: Implorata itaq; numinis cælestis gratia vno ore ex proprio sodalitio Dnm Syardum Abbatem nominant: Sic à Dno Syardo Abbate Horti confirmatus omnium Abbatum primus Traiectum petijt, ibidemq; baculo pastorali insignitus post consecrationem rediit. Erat Syardus genere nobilis in Deynum familia Syardsma natus, ab ineunte ætate pietati litterisq; deditus, accepto sacerdotio Ecclesiæ Sepbiromanæ Pastor constituitur, ordinis deinde Præmonstratensis sanctitate motus Lidlomense monasterium ingreditur ibidemq; exuto habitu sæculari candidum resumit: ordini insitus plurimum profecit. Abbas designatus de maris inundantis inevitabili damno frequenter affligitur, vnde et monasterium littori proximum alio transferre meditatur: at nimio senio grauatus quod factum operosum et difficile fore prospiceret distulit. Secum demum cogitans, vocato Patre Abbate Dno. Sibrando instantibus votis Anno Præfecturæ 28 voluntarie exautoratur, abiens, Tallom in pago Spannomensi pro vitæ sustentatione obtinet: Sic sibi et Deo vacans moritur, cuius cadauer æris intemperie impeditum in Baiom sepelitur Anno 1232

Deynom. Syaerdma.

Sepbierum.

Tallom.

Sibodus Abbas 5.

Cedente officio D. Syardo, Sibrandus Abbas Horti Sæ Mariæ, de electione noui suum addens iudicium, communi voto Sibodus Demita Abbas designatus à Patre Abbate confirmatur. Traiectum dein profectus ab Episcopo consecratur, ac rediens statim de monasterio transferendo communicato cum suis consilio meditatur, calce itaq; lignis, lapidibusq; comparatis antecessoris sui diu desi-

diu desideratum opus aggreditur: Neq; id temere, mare enim proxi:
mum frequentius semet [a]estuendo dilatans, ipsos aggeres disiec:
tos transcendebat, suoq; turbine totam terram salsedine cor:
rumpebat, unde et pecorum ingens iactura, et aquæ recentis
summa penuria; difficultatem insuper in transferendo cœnobio
ipsi parabat Sibodi primi fundatoris cognati, aiebant enim ex legiti:
ma Sibodi donatione cœnobium transferri, nec loco debere moueri:
Attamen horum spernens obtrectationes, suorum fretus consilio lo:
cum accedens præordinatum, eminentem, longiusq; à mari distinc:
tum, ipso translationis S. Martini die, frumenta matura iniecta
falce demetit, et structuræ præparat, reliqui summo ardore locatis
fundamentis ædes erigunt tanta celeritate abundante commer:
sorum numero, ut ante natalem B[ea]tæ Virginis imposito tecto arun:
dineo summum culmen adeptæ sint; dein illa ad occidentem erecta
domus, quæ à cubilibus fratrum conuersorum dormitorium est
nuncupata. Firmatis his ædibus accito venerat Pater Abbas D[omi]n[u]s
Sibrandus, et primum in æde noua sacrum ipsa Natiuitatis Mariæ
celebrat: Veruntamen integram fratrum migrationem ad Pascha
proximum differt: appetente vere opus inchoatum perfici, in:
crustatis parietibus politum reddit, cubilia præparat, altare
summum in æde sacra erigit, cæteraq; rei diuinæ necessaria
adornat; et tandem finito ieiunio quadragesimali ipso S[anc]to Sabba:
tho Paschæ summo mane post actas Deo gratias communi ques:
su præcedente lumine, et cruce, et cereis sublatisq; sanctorum
reliquijs, nonum ingrediuntur monasterium Anno à funda:
tione Veteris Vallis quinquagesimo secundo, redempti orbis
1234

1234: Gregorii 9 Pontifi. Maximi Anno 8. Sibodus nec his contentus animum invictæ fortitudinis et prudentiæ maioribus adjicit ædificiis, erecta itaqz fornace ad lateres coquendos, et ad calcem comparandam, templi fundamenta ponit. Anno tamen post nouam migrationem octauo, ætate grauescente viribus destitutus, illud successori explendum reliquit, morbo enim correptus in ipso festo Diui Augustini diem claudit extremum; dignitatis Anno 19: Salutis 1252

Vlbodus Abbas 6.

Vitæ spatio à venerabili Dnō. Sibodo transcurso Pater Abbas Dus. Jelgerus de Jelgerabuiis, electioni nouæ præsidens Vlpium Vlbodum collectis suffragiis Abbatem electum confirmat. Hic in pago Kimsuert natus, religionis amore captus, Lidlom ingreditur qui ordinis rigorem summo studio sectatus, ad futuram dignitatem fenestram aperuit. Abbas dein consecratus, incohoato operi, summo ardore institit, fratrum conuersorum præsidio adiutus. Cænobium itaqz nouum ædificiorum necessariorum numero vtrimqz ornatum ab Episcopo Traiectensi consecrari, et ab eodem Episcopo Theodorico scilicet Veronensi primo sacro decorari curat. Laboribus demum fessus, de religionis mutatione cogitans, Præfectura sese abdicat, et recedens Seraphicorum sequens institutum Dominicanus efficitur: Anno administrati officii 4: Salutis 1256. Virginum quoqz in Baiom cænobium huius tempore completum dicitur.

Abbas Dominicanus.

Baiom completum

Hoyto Abbas 7.

Lidlomenses suo orbati Pastore Pat. Abbatis Jelgeri aduentum integro mense expectant: hic enim alibi profectus, magna aëris inclementia impeditus, longiorem moram trahere compellitur. Rediens tandem cænobitarum Vallis Sᵗᵉ Virginis voto

satisfacere

satisfacere volens, electioni novæ interfuit, vbi diuina fauen:
te gratia magno animorum consensu Dns. Hoytetus Abbas elec:
tus à Patre Abbate confirmatur. Hic ab ineunte ætate religi:
oni deditus, reliquos suos domesticos admonitionibus vt idem
præstarent, hortari non destitit. quibus tandem victis autor fuit,
vt sublatâ suppellectili (erant enim fortuna lauta) vterque
parens cum fratre vnico Vlbode, et ~~duab~~ vtraque soror, quas
in Bayom misit, Lidlom ingrederentur. Fuit hic Hoyto Vin:
somensis arcta et longa statura, sic vt reliquis palma emi:
nentior foret, venusta facie, barba subrubra, ingenio acuto,
pius insuper et doctus. Ab inita Pontificatus dignitate nihil
prius habuit, quam intermissum opus rursum aggredi: lapide
itaque destitutus, conductis nauibus, ex Bayomensi territorio
coctos lateres colore flauo curat per conuersos adduci; ex mari
etiam aduectis conchis, calcem proprio sumptu efficit: ligna
quoque Hamburgo aduecta magno comparat. Incepto dein operi
gnauiter intentus, conuersos, sacerdotes, Laycos quorum om:
nium ingens erat numerus cooperarios etiam adhibet: rotæ ad:
minicule vsus, lateres ingenti labore in sublime præcipit tolli,
vnoque ambitu totum templum cingi, ingentes parietes vno impetu
ad summam altitudinem ~~perduci~~ ~~eri~~ erigi, atque ita opus multorum an:
norum, ~~breui temporis~~ breui temporis spacio ~~perfecit~~, labore admodum duro et
difficili perficit, sic vt neque brumali tempore ab opere sit cessa:
tum, ipsis Canonicis mutuo in opere succedentibus. Sic vt ærarium
monasticum prorsus exhauriretur, vnde magna Abbatis oeconomi
cæterorumque fratrum, ob tenues prouentus sollicitudo. Hoyto Dei
fiducia

Bayom dat lapi:
des Lidlomensib.

fiducia fultus, erectam mentem retinet, qua firmiter perseuerans
erectis ad summitatem parietibus, trabibus præparatis, factaq;
contignatione, ex arundine tectum imponit. Quo facto Abbas om:
ni sollicitudine exoneratus cum religiosis fratribus gaudens
ipso die Natiuitatis S. Joannis Baptistæ Patroni loci primum
sacrum in honorem B.ᵃ Virginis et S. Joannis Baptistæ celebrat.
Primum sacrum in Eccla Ludolfi
Templi structura absoluta, vlterius progrediens, Canonicorum
dormitorium iacto lapide ad summum fastigium erigit: sic
vt monasterium trium ædium insigni constaret ornatu.
Ecclesiam porro innopem pede pastorali, libris cantico Ecclesiasti:
co aptis, pectorali argenteo, addita ex serico cappa splendida
ditat; pauimentum quoq; chori et sanctuarii lapide cocto variis
coloribus resperso et distincto sternit: et veteris deniq; Vallis
ecclesiam, temporis iniuria collapsam ex integro restaurat.
Anno Dni 1268 Egmundani Episcopi Traiectensis Vicarius cru:
cem pro recuperanda terra sancta in Frisia prædicans, preci:
bus Hoytonis Abbatis, Ecclesiam nouam Deo Omnipotenti, B.ᵃ
Virgini, et S.ᵒ Joanni Baptistæ, in octaua S.ᵗᵃᵉ Mariæ Magdalenæ
Dedicatio tepli
dedicat, postridie ad vtrumq; latus duo altaria noua, triduo
exinde, posterioris ædis partis altaria omnia consecrat: Dehinc
antiquam Vallem, a nouo restauratam D.ᵃ Vrsulæ cum sodali:
bus dedicat: die deniq; quarto, finito sacro, 17 nouitios pri:
mis ordinibus initiatos, honestat (horum Ludolphus veterum
historiarum collector vnus extitit) dato exinde honorifico salario
dimittitur. Postea annuæ dedicationi tantus toto quadriennio ho:
minum confluxus interfuit, vt Abbas postmodum clausis portis
represso

represso campanarum sonitu, velut silentio coactus sit celebrare
festum. In pago Marsum villa Fraenyom quoddam virginum
ordinis Sti Benedicti extitit monasterium, hæ suo proprio Dno
Joanne Pastore Ecclesiæ in Marsum destituta, cuius autori-
tate sanoque iudicio omnis administratio cœnobioli in tuto erat,
paululum degenerare cœperunt, sic ut de religione cæterisque
proventibus actum fuisset, ni mature ipsis foret consultum.
Dnm itaque Hoytetum virum doctum et pium adeunt, omniumque
suorum curam atque tutelam ipsi deferunt. Hoytetus habito cum
senioribus consilio de virginibus cæterisque recipiendis, cum præ-
diis et suppellectili totaque possessione: et agris monasterii pros-
piciens ex maris alluvione magnam quandoque novorum agrorum
accessuram copiam, proxime alluente sensim recedente æstu, et
Marsum inter atque Leonardiam accrescente; precibus illarum
annuit. Anno igitur Dni. 1270 virgines et fratres numero
quadraginta in Lidlum et Bayum recipiuntur; relictis iis quorum
opere agri et pascua exerceri possint. Huius modo vix ullum
superest vestigium; sacelli tantum nuda fundamenta cum aliquot
mortuorum craniis conspeximus A° 1575. Claruerunt
hoc tempore doctrina præstantes viri Dns. Aesgo de Bosequm
et Dns. Syardus noviciorum præceptor, cuius industria viri
instituti sunt doctrina insignes Dominus Tetardus Ecclesiæ
Vinsomanæ Pastor et Archidiaconus hæreditarius: hic ordinis
disciplina delectatus ad monasterium omnia confert et monasticen
ipse profitetur

Cœnobii Fraenyom in pago Marsum.

Bosum.

Menaldom. ipse profitetur: Vibrandus Mennaldommensis Prioratu insignis, et Jeldardus monoculus arduus religionis sectator. Sacri huius Collegij, doctorumque virorum præstantia permoti plurimi, suas

Ecclia. Sti Nicolai Insulæ Schellinganæ. ~~Minnertsga m~~ ~~falter~~ Ecclesias cum omni iurisdictione ecclesiastica Lidlomensi conferunt monasterio. Ecclesia S. Nicolai Insulæ Schellinganæ per ædiles proprios Lidlomensibus pleno iure con:

Lutkaumierum. fertur: Ecclesia Stæ Gertrudis in Lutkaumierum idem

Aesterzee. præstat; Ecclesia in Aesterzee idipsum præstat. Hoytetus indefatigabili labore, studio, et industria ad extremum vitæ diem vtrique monasterio de reficiendis ædibus insistens, in Bayom Ecclesiam moto tecto arundineo, lapideum im: ponit. Sub vesperum quiescentibus sub arbore fratribus et colloquentibus, superveniens inquit, Ite cubitum ego gallus vester vos excitabo diluculo: Sed, vt sunt mortalium

Hoyto moritur. omnia caduca, id minime successit, nam eadem nocte accuta febri correptus, nono dein die moritur; cuius lecto adstantes Virgines et fratres omnes edidere planctum; et lectis postri: die precibus funereis, cadaver in Lidlom delatum ipso die Sti Lamberti ad valuas sacrarij ipsum humarunt; Præfecturæ anno 18, salutis 1275. Vir omnibus modis laudabilis, cuius labore et industria præ cæteris summopere Lidlomen: se profecit monasterium, vt solus et fundator et auctor merito diceretur.

Suffridus Abb. 8.

Theodoricus Scheltingha. Jam Abbas Horti Stæ Virginis Theodoricus Scheltingha

capitul

capitulum adierat generale, monastici itaq; *ipsius reditu̅
præstolantur *Lidlomenses; octodeci hebdomadibus præteritis
rediens Dn̅o. Mincone Floridi Horti Abbate sibi adiuncto
Lidlom ingrediuntur, ibidemq; inuocata prius Sp[iritu]s S[anc]ti gra-
tia communi electione D[omi]n[u]m Suffridum Abbatem designat,
qui à Patre Abbate confirmatus Traiectum proficiscitur,
vbi Abbatis inaugurationem consequitur. Hic in pago
Rauuerd natus familia Kreudzee ab ipsis vnguiculis veru̅ — Kreuzee fami-lia in Raerd.
religionis amorem in pectore gessit; quo præter modum infla-
matus sumpta familia omni monasterium ingreditur, or-
dinis obedientiæ semet subijciens, in eoq; consenuit; sic vt
duplici honore dignus, et canicie veneranda, et Abbatis de-
coraretur insignijs: summam annonæ caritatem suis bene-
ficentiæ donis, eleemosinis et pauperum respectu pensauit;
ægritudines et morbos fratrum lethales, sua manu medica
plurimum fouit: his ornatus virtutibus impiorum homi-
num fratrumq; suorum inuidiam præter meritum susti-
nere cogitur, quos et vitæ innocentia et mente recti
conscia facile superauit. Aedificiorum structuræ intentus
in monte S[anc]ti Michaelis ad orientalem plagam domum ma-
iorem templo contiguam honestæ feminæ Idæ Priorissæ
opera adiutus, ad summum culmen produxit. Ecclesia
quoque in Sandwych Hollandicæ ditionis nostræ Lidlo-
mensi Ecclesiæ confertur. Claruit his temporibus Geldar-
dus quindecim annorum Prior. Abbas demum diutino morbo
victus

victus, diem sibi sentiens imminere extremum, ad ipsum Canonicorum voluit differri nosocomium, ibidemque paulo post complicatis manibus animam Deo commendans moritur; Ano. officij sui 8. A nato Christo 1283 pridie Sa. Gertrudis Virginis, et Dno Sibodo sepeliendus iungitur.

Nosocomium domus infirmorum.

Ulpius Abbas 9.

Abbas Horti Valto de obitu pij Patris Suffridi certior factus Lidlom veniens ipso die Stae Gertrudis rei funereae praeest, quibus ex more peractis, accersitis omnibus aedem ingrediuntur Capitularem, habitaque oratione funebri, conventuales ad nouam electionem ineundam sedulo hortatur. Collatis itaque ex more suffragijs summa animorum concordia Dns. Ulpius Vinsemius Hoyteti defuncti frater Abbas declaratur, statura corporis fratri similis, probitate consilio et doctrina nemini secundus. De Coenobij aedibus decorandi cura sollicitus, meridionalem domum, conversorum refectorium dictum, a fundamentis, substructo insigni hypogeo erexit; ambitum monasterij quadrangularem reddidit; calices etiam duos argenteos fieri procuravit, quorum alterum Lidlomensi, alterum in Bayom monasterijs dono dedit. Sub hoc Abbate Anno Virginij partus 1287 postridie Sa. Barbarae sub noctis medium incidit memorabile et triste illud maris inundantis diluuium: mare enim ventorum vi saeviens collecta aquarum ad aggeres quassandos ingenti copia, uno tandem impetu disrumpens totam Frisiam inundando operuit; ingens hinc pecorum iactura, hominum quoque pereuntium infinitus fuit numerus, sic ut in maritimis locis vix cladis tanta

nuncius

Vorperus Taborita lib. 3 cap. 33.

Diluuium magnum.

minciis superfuerit: miserandum spectaculum hominibus opem implorantibus in ipsis aquarum vorticibus præsidio esse non posse, tanta enim aquarum fuit violentia, ut etiam castra tumulis disiecta ~~fuit~~, prorsus auulsa et disiecta fuerint, lapideorum quoque murorum vastissimæ moles funditus dirutæ desiderabantur. Ex Lidlomensibus quadraginta duo qui partim in Veteri Valle partim in Codebol erant interierunt: eandem maris rabiem experti sunt quotquot oceano fuere proximi à Dania Zelandiam usque. Ulgius Abbas his malis præter modum afflictus, dolens et de tot rusticorum cum nostris interitu, de Dei tamen misericordia non desperans, damnum illatum diuinitus, sua prudentia sarcire studuit: erat illi tum hic satis ex collecta pecunia in omnem euentum prospectum; Josephum itaque Aegyptiorum oeconomum sectatus annonæ tempore: ex proprio enim penu suo in usum monasterij protulit, reliquos ut idem facerent sedulo hortatus: quod dum factum fuit facile innopiæ necessitatique ob annonæ defectum subuentum fuit. Elapso post diluuium nouem annorum spatio, ætate tandem grauis, vocato ad se Abbate Horti Valtone absolutionem in octaua S.ti Joannis Baptistæ impetrat, qua concessa Tallum migrans, eodem anno in Dño moritur; administrationis suæ 13 salutiferi partus 1296, cadauer eius Lidlom delatum fratri Hoyteto contumulatur.

Castra ex tumultis turbata.

Stinsen: vulgo Sede Viren.

Coldebol

Abbas liberalis

Jds Hermana Abbas 10.

Anno

Anno post diluuium tertio Abbatis Præmonstratensis man:
datû per Visitatores Frisiæ vtriusqs orientalis et Occiden:
talis, Emdanæ, Groninganæqs ditionis omnia tam virorum
quã feminarum lustrata sunt Collegia, rescitumqz de supersti:
tibus vtriusqs sexus hominibus, quod fama videlicet vndiqs
disparsum esset, Frisiam totam inundatione submersam, vnde
etiam liquido constat supereminentem hanc fuisse maris in:
undationem. Visitatores itaqz constituti Dñs. Abbas in Florido
Horto, et Præpositus in Schiluolda: ab ipso Patre Abbate
Horti Stæ Virginis sumpto exordio, in monasterio ipsius
comperti quadringenti cænobitæ; In Lidlom sexcenti, qui
in Vinea Dñi diû fuere dispersi ob inediam; In Dockum quadrin:
genti; In Marna ducenta quadraginta; In Florido Horto
Villeuirum mille; In Berta Frisiæ orientalis quadraginta,
In Langa Langermonda centum; In Schiluolda centum
sexaginta; In Cusmaria sexaginta; In Ecclesia Montis oliueti
Feencloster viginti; In Scona Morra viginti; In Sepulchro
Stæ Mariæ Bunencloster centum septuaginta; In Heyliger
lee Centum et octoginta; In Apelsde Brazel septuaginta;
illud monasterium authoritate Præpositi in Schiluolda Anº
1413 precio transfertur Cruciferis in Scharmer, aliquando
Domus lucis dictum; In vera charitate quinquaginta
sex; In Alant, Ripa Mariæ nonaginta; In Palmaron centũ
nonaginta; illud monasterium à rapido fluuio Dollart consumptũ
modo

Numerus cænobi: tarum in Marie: gaerde, Anº 1298.
Numerus cænobi: tar: in Lidlom.
In Marna.
In Florido Horto Villeuierum.
In Berta.
In Langa Langeron.
In Schiluolda.
In Cusmaria.
In Feenklooster.
In Bunenklooster.
In Heyligerlee.
In Apelsde Brazel.
In vera charitate.
In Alant, Ripa Maria.
In Palmaron.

modo non extat; Agri cæteraqs suppellectilia Abbati fundatori ~~aliquando~~ olim in Villeuvom cedunt.

Valto Abbas Horti Patre recedente Vlpio, substituendi Abbatis sollicitudine ductus, fratribus simul collectis, de novo Abbate eligendo animi sui sententiam explicat: electores itaqs omnes vnanimi voce Idzonem Hermana declaratum Abbatem repræsentant; hic è vestigio à Patre Abbate admissus ab Episcopo Traiectensi consecratur: idem suis quoqs consanguineis, vt vna cum ipso monasticen profiterentur author fuit, defuncto vtroqs parente. Ab ipsa consecratione magno precio conductis archifabris muraryis, totum templum testudine ex lapide solido obduci curavit, varia quoqs pictura arte laurenti communisse incrustari præcipit. Tabulam insuper laurenti arte sculptam et inauratam summæ aræ imponit, varias insuper ædes in vsum rei monasticæ, vt pistrinam, molam, hospitium, carceres, magnis sumptibus ædificat. In Pago Tziom seu Tziugum, quoddam Cœnobiolum Medom dictum ordinis Dæ Mariæ Magdalenæ ex diluuio prædicto ad summam inopiam redactum, suis diutius non potuit viuere reditibus, agris fructum ob maris imbibitam salsedinem negantibus, pecore omni deleto, campis et pascuis gramine caluis, opere igitur manuario quæstum facientes sorores negotyis implicantur secularibus, quibus distractæ ordinis rigorem prorsus amiserunt; submissus itaqs à Traiectensi Præsule Fredericus, qui has collectas ad mentis

sanitatem

Tziom Medom

familatem ordinisq; religionem amplectendam reducit. Hic
Præmonstratensis ordinis candore delectatus, suarum sororum
usus consilio Ulpium et post ipsum Idzonem Abbatem accedit,
(et ut) suarum omnium curam et tutelam cum reliquis monasterij
bonis in se recipiat impetrat. Anno igitur 1289 totum colle:
gium quinquaginta trium cœnobitarum partim Bayoni
partim Lidlom transferuntur, immobilia ab utroq; æqua
lance incorporantur. Huius Abbatis tempore claruere viri
(Doecko Tziarda) pietate insignes Doecko Tziarda ex Bayom, Doecko ~~Eckna~~ Eckna * Eelzma,
(Doecko Eelzma: Eckna forte) Doecko Scheltinga de Minderskerck, et Lindulphus Prior, ex
(Doecko Scheltingha) Aeniom Pago oriundus. Ex huius stemmate fundatores exti:
tere monasterij Canonicorum Regularium in Aeniom Anno
1256 authoritate Vibrandi Ecclesiæ in Aeniom Pastoris
summis quoque viribus opem ferente Dno Sibodo de Epin:
ghahuys item Triommone et Sibrando fratribus, eorumq;
(Aeniom fundat.) Cognata Ebel Scheltingha, quorum adminiculo monasterium prædictum me:
moratur fundatum et erectum. Hic ille Lindulphus,
qui tempore Hoyteti cum reliquis Acolythi gradu est
initiatus. Idzo tandem morbo diutino consumptus
Anno à functo munere undecimo, Kalen. Octobris
vitam cum morte commutavit, et ante altare Dni Augusti:
ni Hoyteto iunctus sepelitur Anno Virginei partus 1309

Sibo Sibranda. Abbas 11.

Idzone defuncto, adest è vestigio Pater Abbas Horti
Bæ. Virginis Sibrandus eius nominis secundus vir cor:
datus

latus, magnæq; authoritatis; Sic curato funere omnibus locutus
de electione noui Abbatis verba facit, post breuem itaq; con:
sultationem, oppido nominatur Dñs. Pibo Sibranda, electũ
Abbas deducit in choro ad sedem primariam, illumq; con:
firmans discedit. Pater ergo Pibo Traiecto rediens Abbas
consecratus virtuti plurimum studuit, cui haud minus
quam religioni ab ipsa ineunte ætate addictus fuit:
Abbas deinde electus virtutem innatam bonis artibus
magis explicat, sic vt viri tam honesti et pij fama vbi:
libet locorum diuulgata, magnam sui existimationem re:
liquerit; Vnde frequenter etiam in arduis Comitiorum ne:
gotijs, condendo iure Frisico, transactionibus, iuriumq; ter:
minis suum requisitum interposuerit iudicium. Accidit
quandoq; Frisiam exterorum incursionibus misere turbari,
quas turbas et bella ipso mediatore frequenter conso:
pita esse certis ea de re litteris confectis monstrari potest.
Suorum quoque in vtroq; cœnobio subditorum curam ad:
modum vigilantem gessit, præsertim autem ordinis inte:
gritas et candor vt intus seruaretur. Neq; demum ab ædificio:
rum maiestate et splendore animum abstraxit; specta:
biles namq; Abbatis ædes, Camenedam vocant, præ cæte: Abbatia erecta
ris celsitudine conspicuas validoq; opere structas, proprijs
adornauit redditibus, vt vel hinc elicere quilibet possit Abbatis pensio
Abbatibus quondam ex agris propriam assignatam fuisse annua.
pensionem

pensionem. Vita denuum feliciter acta, summo omnium do:
lore anno suæ præminentiæ 15, Incarnati Verbi 1325
fato concessit.

Eelko Liaukama Abbas 12.

Sibone viro spectabili defuncto Pater Abbas Poptetus elec:
tioni novæ præsidens Eelkonem virum spectatum electum
confirmat. Hic nobili Liaukama familia ortus, ab ine:
unte ætate pietatis semina imbibit; quibus proficiens sa:
cerdotio decoratur, paulo post Ecclesiæ in Tuitqum nunc
Tuitqum Berlkom. Berlkom Pastor electus, summæ exemplar probitatis extitit,
ibidem præcipuam Pastorum aulam Camenedam cum Hy:
pogeo à fundamentis erexit. Abbas dein designatus die noc:
tuq; tempore brumali nudis incedens pedibus sacris inter:
fuit, inedia corpus macerans, diabolo candenti ferro oc:
Satanas tentator currenti fidei constantia restitit, ornamenta multa Eccle:
siastica auro distincta, à nobis conspecta, Ecclesiæ dedit.
Bellum quoque necessario adversus viros nobiles et strennos
ab Eelsma sustinens, utriusque monasterij nomine magnos
sumptus facit, plus quam centum octoginta stipendiarios
milites sustentans, exceptis proprij ordinis fratribus con:
versis armatis; cumque magnum dispendium pateretur,
ædificijs nihilominus curandis intentus fuit, Abbatis namque
domum in Monte Sti. Michaëlis ingenti labore ædi:
ficat et complet: Ecclesias etiam in Tuitqum, Sexbirum, et
Spannom monasticæ ditioni Lidlomensi inserit. In ad:
monitio:

In admonitionibus summa vtebatur verborum dulcedine; in correp-
tione pro temporis ratione, aliquanto durior extitit; nam sen-
sim religionis labascente feruore, diabolo omnia in deterius
promouente, multorum coactus est carpere improbitatem:
quibus decoratus virtutibus Deo per omnia placuit, impijs
vero displicuit, magnamque sibi conflauit inuidiam; quæ in
dies augescens in pessimum nefarium et abominandum pro-
rupit scelus. Moris fuit omnibus per totam Frisiam monasti-
cis, præcipuas agrorum suorum possessiones, Grangias et Allodia Allodium quid.
vocant, fratrum Conuersorum et Laycorum colere laboribus,
vnde et Munckhuysen, dicta sunt; ex his quicquid de lacta-
rijs, pecore et frumento præter necessariam superat sustenta-
tionem, id optima fide et obedientia suo deferebant monasterio,
hinc magnus in monasterijs cænobitarum alitur numerus.
Quorum itaque possessiones longius à monasterijs fuere dissitæ
maiorem libertatis occasionem nacti, fratres passim degenerarunt,
sic vt crebris Patrum admonitionibus indigerent: quanto itaque
longius à cænobij conspectu aberant, eo magis aberrarunt.
Abbas Eelko religiosorum Patrum exemplar imitatus, frequen-
tius eos inuisit, et suo more grauiter quicquid offendit cor-
ripuit. Erant monasterio Lidlomensi ex applicatione cænobij Boxum.
in Fraenyom duæ præ cæteris possessiones in Boxum insigni-
ores (nomen vni Munnickhuys, alteri Ter porten, cui Munckhuys
à Porta nomen extitit Scheltinganorum, ex hæreditate Ter poerten

Feytsma

Feytsma. Oedsma.

Feytsma et Oedsma) harum monachi dulci fortuna ebrij ob vitæ turpitudinem, ex feminarum raptu, violentia, iniuria et ebrietate contractam, delati, Abbatem valde commouent. Ad instantem itaqz Paschæ festiuitatem, ipsâ quadragesimâ, tri:duo ante festum Salutationis Diuæ Virginis eo proficiscitur et præter Sacellanos (nullius sibi mali conscius) nihil confert, vt suis saltem salutiferis exhortationibus moniti, suaqz de:licta confessi resipiscerent. Ipsi vero iam dudum meditatam necem proponentes; oblatam malegerendæ rei occasionem omitten:dam minime censent: receptum itaqz in suo castrum Terpor:ten Abbatem cum sacellanis, aduocatis ex propinquo reliquis Conuersis, honorificè tractant, allatoqz potu denso et graui, ipsum ingurgitare statuunt; ille abstinens et pavens ebri:etatem exhorrescens egreditur; transgresso ponte Castrum aperit, clausoqz cubili, lecto (intervula, caligis, cingulo, pileoqz nocturno instructus) sese collocat, fusisqz ad Deum precibus somno se componit: paulo post secuti sacellani idem faciunt: Conuersi residui decretam lanienam proferentes, rationes et modum ipsum interficiendi statuunt. In rabiem itaqz versi transgresso Ponte valuas castri obseratas inueniunt; effractis ergo fenestris recta ad ipsum contendunt. Abbas fragore fenestrarum experrectus, summa inataqz mansuetudine, voce admodum humili et submissa rogat quid velint? Te inquiunt volumus perfide et scelerate; quid rei tibi nobiscum insensate

et su:

et fucate hypocrita? accessisti corripere nos velut impios adul-
teros et ebrios, ipsus impius et potator maximus. Ille ex
inopinata violentia stupefactus, neqz quemquam, qui sibi
suppetias ferat cernens: Ecquis inquit vestrum me vidit
potum et ebrium? imo inquiunt te nimio potu obrutum egre-
dientem conspeximus et vomentem, idqz tua receptum manica
ne deprehenderis: ille rursum; ite manicas invertite; ipsis
itaqz apprehensis tunicæ manicis, rosas in iis sparsas vident: Miraculum.
Hinc in rabiem versi, ipsum magnum incantatorem et
diabolicum pronunciant, maiorique furore æstuantes arrepto
baculo, ingentiqz capiti inflicto vulnere, ita ut cruor muros res- Abbas truci-
pergeret, ipsum excerebrant, sublato dein cadavere per fenestram datur
præceps in fossam præcipitant; postridie summo mane femina
transiens partem panni candidi supernatantem aquis conspiciens
propius accedens, ipsum Abbatem offendit mortuum et inter-
fectum; illa sublato clamore totum pagum commovit: fit
itaqz multorum ad miserum et flebile spectaculum ex
dominum concursus; ereptum tandem cadaver imponunt
loculo, simulqz cum sacellanis attonitis Lidlom deferunt, ubi
in ipso fratrum conversorum choro terræ mandant: Homi-
cidæ dolo capti, et palis affixi vivi exusti sunt; castrum
eversum est, et agri quoqz abalienantur. Venerabilis Abbas
sanctitatis opinionem posteris relinquens, editis miraculis cla-
ruisse dicitur. Trucidatus est anno 1332; postmodum à

venera:

 Venerabili viro dn̄o Joanne Keppel Abbate Lidlomensi tumba donatus in posteriori parte templi quiescit Anno 1528

Kempo Veidom Abbas 13

Cœnobitæ Lidlomenses ob facti turpitudinem præter modum tristes, desperatis rebus, quid agant, quo se vertant prorsus ignorant; fatum illud ineluctabile et detestandum mentibus illorum nunquam excidere potuit, vnde crebri gemitus, virginiisq; in Bayom planctus: Videre quoque et sensere multorum sibi, ex facto tam detestabili, infensos animos, sic vt de turbando et evertendo toto cœnobio quandoq; consultum noscatur. Jelgerus Pater Abbas huius nominis secundus, vir prudens et facundus, multis rationibus adductis dolorem longa oratione quantum potest mitigat, ipsorum homicidarum factum reliquis non posse imputari cœnobitis demonstrat, parricidas etiam flamma exustos iustas luisse pœnas; demum de novo substituendo Abbate mentionem facit; quâ ægre admodum convenientes, collatis in medium suffragiis, dn̄m Kemponem Abbatem pronunciant; hic ab Jelgero confirmatus Traiectum proficiscitur consecrationem expetens, cui Traiectensis Præsul ob perpetratum homicidium summas creat molestias, indignum ratus, nefarios istos parricidas, criminis inauditi reos, Abbatis Collegiiq; decore in posterum honorare, sed iis omnibus spoliandos potius ducens. Ille autem pro viribus semet defendens, homicidas igni

igni traditos, et pro crimine satis digne mulctatos aiebat,
reliquos autem innocuos indignum pessimorum luere
scelus. Impetrata tandem summa difficultate consecrati:
one, rediens, illatam monasterio impietatis nebulam
sua prudentia, ordinis rigore, fratrum quoque observata
obedientia et humilitate discutit. Fuit hic tempore Abbas
ex pago Weydom oriundus, ordinem ingressus, Pastor in Veydom
Festerzee postmodum ordinatus, Abbas denique designatus,
felicissimo ingenio fata perfert admodum infelicia, sic ut
omnis dignitatis suæ cursus labor et dolor extiterit.
secundo præfecturæ suæ anno reparationi sacræ ædis
insistens ad instantem hyemis necessitatem arundineum
tectum reficit, et turrim ligno ~~ligno~~ levigato tectam,
pice cocta oblinit; operarii extincto in turri igne se:
cure descendunt, sub noctis medium ex favilla sublucida Incendium Anno 1334.
ventorum flatu excitata est flamma, quæ ligna arida
et piceata ex propinquo incendit; flamma dein vehemen:
tior facta totam turrim absumit, et cætera labens tem:
pli totius tectum incinerat; sic ut ex integro quadran:
gulari ædificio (excepto Canonicorum dormitorio ~~vocant~~)
nihil illæsum et non absumptum remanserit. Novi hinc
oriuntur gemitus, et cum damnum multis videretur irre:
parabile, plurimorum animos suspensos tenuit. Abbas com:
municato cum senioribus consilio, novam restaurationem
meditatur

meditatur, multorum utriusque sexus hominum accedunt donaria: et quod opus illud ingens quibuslibet non potuit restaurari trabibus et lignis, maiori sumptuum copia, multorum pedum comparanda fuere ligna; quibus adductis fabri accedunt lignarii, magnus ad novum fabrile opus ex virorum vicinis ad negotium promovendum accurrit numerus, celeri itaque manu contignationes apparatae in sublime feruntur, et ex ordine omnes eriguntur, at fabrorum incuria nec compinguntur, nec stipitibus ad quemvis ventorum flatum fulciuntur: sub

Ventus.

noctis ergo medium Eolus suis viribus erumpens vehementi turbine totum opus concutit, et post longam quassationem deiicit, adeo ut ex trabium collisione omnia comminuerentur: templi quoque testudines maiori ex parte una corruunt, sic ut de damno posteriori magis doluerint omnes quam priore: Rursum Abbas resumptis viribus, naufragos imitatus, ex confractis trabibus novis additis, alteram auspicatur fabricam, et reparationibus novis maiori sollicitudine munitis tectum arundinenum imponit, nec minori studio reliquas aedes pro viribus reficit. Ac sic variis in vita infortunii procellis exagitatus, huius aevi terminum a Deo ipsi designatum adeptus, laetus in Dno moritur, functi muneris anno quarto,

Nati

nati Saluatoris 1336 in vigilia S.ti Andreæ Apos̃ti, et
templo illatus, sepelitur ad Valuas sacrarij, ibidemq[ue] la:
pide tectus quiescit.

Goedefridus Andla Abbas 14.

Vulgo Goerd.

Ipso die S.ti Andreæ Apostoli Canonici Ecclesiarum cum
reliquis monasticis simul collectis post fusas ad Deum
preces, præsente D[omi]no ~~Popteto~~ Jelgero Patre Abbate omnia
sua D[omi]no Goedefrido vota conferunt. Erat hic natione Friso
ex Pago Ried familia nobili Andla eiusdem antea Ecclesiæ
Pastor: qui relicto habitu seculari ordinis institutum de:
siderans Lidlom ingreditur et excipitur; ~~qui~~ ubi dum studijs
litterarum admodum esset intentus, utriusq[ue] iuris exactam
noticiam percepit, progressu deinde temporis reliquos multis
præcurrens parasangis Ecclesiæ in Berlhom Pastor præficitur,
hanc spartam nactus summe coluit, unde et ipsi ad futuram
postmodum dignitatem liberior patuit accessus. Abbas inau:
guratus reliquas ædes ex incendij conflagratione necdum
reparatas, pristino nitori restituit, Abbatis aulam addita
ab ipsis fundamentis insigni ad meridiem camera noua coro:
nat, contignationi noua turris campanam maiorem in:
fert, pecorum domos, stabula, areas et quicquid demum re:
liquum erat ex integro erigit. Illatum à monachis Floridi

Andla hodie Sixma.

Andla Ried

Campi

Lüidingakerck.
Tading et Seerp Adelen

Campi in Lüidingakerck, Tadoni et Seerp ab Adeelen con:federatis bellum, conscriptio magnis expensis milite, sua industria avertitt, res demum per intercessores et arbi:tros componitur. Vides optime lector turbulenta tempora diaboli instinctu hominibus dementatis, monasticis quoque rebus immixta; qui hac rei turpitudine gavisus, cælum terræ miscuit, ut omnia simul confunderet. Quid enim turpius quam monachum mundo mortuum in armis hostibus esse formidini, gladio præcinctum, aren insignem (quorum tunc magnus fuisse constat usus) clypeo munitum, caput galea tectum, hosti semet præbere conspicuum; Cui ex præcepto D. Pauli longe præstantior datur panoplia, gladius spiritus, clypeus fidei, galea salutis; sed hæc latius in Co:dice maiori. Abbas demum xi ab inito magistratu An.° vitæ metam adeptus Dno Anima reddidit; Salutis 1347.

Ἀπόστροφος ad lectorem.

Miles polyticus

Miles Christi armis.

Vibrandus Vobbingha Abbas 15.°

Venerabili Patre Dno Godefrido defuncto; præsente Patre Abbate Dno Valtone omnes simul collecti Canonici post implovatam Spiritus Sancti gratiam, eligunt Dum Vibrandum Viniæ Dni Præpositum Opt Land, quem electum Pater Abbas confirmat. Hic in Pago Verdom parentum natalibus, Vobbingha castro natus, Præposituram gubernans Castrum Viniæ Dni monasticæ ditionis ex integro restaurat, monachorum

Vinea Dni Opt Land

Vobbingha

Vinea Dni castrum.

Floridi

Floridi Campi viribus licet impar, violentiæ tamen fortiter
resistens, illos pedem referre coëgit. Audis lector bella monasti:
ca sathanæ ludibrium. Abbas dein electus restaurationi tem:
pli intentus, testudines, trabium collisione quassatas, opera
hodonis Conversi fabri murarij, ex integro exceptis tribus poste:
rioribus restituit: Conversorum quoque nosocomium cum adiecta
Bᵗᵉ Virginis ædicula sacella in cæmiterio septentrionali, ex inte:
gro erigit, ob ingentes fratrum pene omnium ægritudines
fatales, illic ob locorum distantiam commodius curandas. Pestis valida
Memorabilis enim illa lues Hamburgo et Brema sensim per ditionē
Groninganam prorepens multa absumpsit hominum milia.
Memini ex antiquitatum monasterij Floridi Horti monumentis me Floridus Hortus Wittewierum.
de hac peste id compertum habere, in cœnobio præfato
interijsse Canonicos 20, novicios 12: et in Campo Rosarum Campus rosarū Nyecloaster.
Nyecloster 80 cœnobitas eadem lue perijsse. Abbas quoque cum
reliquis infectus diem claudit extremum, An° suæ dignitatis
4°. salutiferi partus 1351.

Syardus Abbas, 16.

Defuncto Dno. Wibrando, Verpius Abbas Horti Bᵗᵉ Virginis
accedens funebria curat, et ne quidquam detrimenti Ec:
clesia suo orbata pastore pateretur, undique collectos religiosos
de nova electione ineunda sedulo hortatur, locum itaque
electioni destinatum accedentes, numinis cœlestis præsidium
implorant, quo facto Dnum Syardum Ecclesiæ Belkomanæ
Pastorem, Abbatem salutant, Ecclesiæ idem Vinsomanæ quon:
dam et Pastor et decanus; quo in statu collectam sua industria
pecuniam tempore admodum necessario Dno Kemponi et Godefrido

Abbatibus

 Abbatibus optima fide et obedientia obtulit, qua sua integri-
tate ad futuram dignitatem suorum animos facile commouit.
A Patre Abbate confirmatus, consecrationem ob perpetuas quas
tolerabat aegritudines, mortem sibi credens proximam, distulit.
Calicem argenteum ab aurifabro Hebbone in Letzens insigni-
ter formatum, sui perpetuum mnimosynon Ecclesiae reliquit.

Hebbo aurifa-
ber in Letzens.

Tandem vir unius anni elapso in dignitate spatio in Dno
moritur: salutis anno 1352 in vigilia natiuitatis Sti
Joannis Baptistae, et Vibrando contumulatus ante gradus praes-
biterii quiescit.

Theodoricus Abbas 17us

Defuncto Dno ~~Vib~~ Syrando* Verpius A Tziarda Pater Abbas
*decem peractis diebus, rediens; ipso die Translationis diui
Martini electioni nouae praesidens, post longam orationem,
de modo nouae electionis ineundae disseruit: ingressi igitur
simul aedem capitularem quotquot erant Lidlomensis sodalitii
electione concordi Dnum. Theodoricum Ecclesiae in Tzitgum
Pastorem Abbatem nominant; electus non sine difficultate
Praefecturae onus in se recepit; precibus tandem suorum, et Patris
quoque Abbatis auctoritate victus, confirmari se patitur,
vir magni iudicii et insignis litteraturae. In pago Tzum-
marum parentibus natus honestis fortunaeque splendidis; ab
ipsis Grammaticae praeceptis Lutetiam primam Galliae totius
Academiam adiit studiis utriusque Juris vacaturus: rediens dein
ordinis candore delectatur, Eelkonem itaque Abbatem salutans,
eundem precibus obtinet: nouicius dehinc instituendis prae-
fectus

Lutetia Acade-
mia Galliae.

præfectus, summo studio literas politiores professus, multos ex
suo grege viros doctos et pios creat, quorum in se amorem
perpetuum traxit, futuræq; dignitati occasionem maximā
dedit. Sexpierummanæ Ecclesiæ præfectus postmodum, verbum
Dei diuino zelo accensus grauiter docet: dehinc Berlhomanæ Eccla Berlhō: noua 1345.
Ecclesiæ Pastor electus, eidem quindecim annis summa laude
præfuit; cuius veterem Ecclesiam temporis iniuria ruinosam,
suorum præsidio incolarum diruit, et ex integro restaurat:
Abbas demum electus religioni reformandæ summopere intentus,
plures vbicumq; locorum iuuenes doctos, natalibus claros, et
pios ad ingrediendum monasterium sollicitat, ex lue enim
præterita potior pars collegij cum sacerdotum tum conuer:
sorum et laicorum fato concesserat, quibus velut arboribus
excisis, nouas inserere et plantare satagit, necessariæ quoque
restaurationi animum adijciens, turrim veterem amouet,
nouamq; trabium firmitate roboratam et excelsam Ecclesiæ
imponit, hanc ventorum vi collisam et deiectam, maiori
sumptu rursum erigit: anteriorem quoque Ecclesiam moto
arundineo tecto curuis lapidibus et imbrice retegit; con Imbrices curui lapides.
uersorum dormitorium eadem tecti cultura exornat, idipsū
et Canonicorum præstat dormitorio amota arundine; peco:
rum stabula, horrea, cæteraq; agri culturæ necessaria ædi:
ficia, lignis et lapide ex integro restaurat: fossam ex imo Fossa renouata.
fundo educto luto repurgari curat; monasterij deniq; prædia
vlterius promouet, quasdam etiā proprio ære monasterio compa:
rat. Felzum et Saxlabūs magnas sumptuum molestias ab

Eccla

Ecclesiæ Vinsomensis patitur ædilibus. Abbas à Grietmannis
iurisdictionum Baerderadeel, et Barradeel præter modum multa-
tatus, ingentes censuum exactiones persolvere cogitur.
His alijsqꝫ pluribus attritus molestijs, de miti clementiaqꝫ
animo, moribusqꝫ integritate nihil remittens, omnibus charus
extitit et suspiciendus. Longa tandem febri maceratus, nihilo-
minus suis vacabat rebus et negotijs, qua, præter modum
incrudescente morbo, extenuatus, vitæ finem anno functi
muneris 16 adeptus est, postridieqꝫ Sta Emerentianæ Virgi-
nis moriens, animam suam Deo Patri Creatori, Filio Redemp-
tori, Spiritui Sancto illuminatori commendavit; qui in cho-
ro præsente Dño Frederico Patre Abbate ad pedes sedilium Ca-
nonicorum sepultus quiescit Ao. à Christo nato 1369 ipso
die Conversionis Sti Pauli Apli.

Baerderadeel.
Barradeel.

Vibrandus Abbas 18.

Transacto à funere Dñi Theodorici integro mense, ipso
die S. Petri ad Cathedram, convocatis totius Collegij Ca-
nonicis et Pastoribus Fredericus Pater Abbas novam electio-
nem prosequitur, invocataqꝫ Spiritus Sancti gratia summâ
concordia Ecclesiæ Berlhomanæ Pastorem Dñum Vibrandum
eligunt, ipsumqꝫ Abbatem declarant; accepta itaqꝫ à Patre Abbate
confirmatione Traiectum profectus benedictionem Episcopalem
consequitur. Hic Vibrandus in pago Tziumgum honestis natus
parentibus, Floridum campum accedens, habitum sumpserat Sister-
siensem, eo relicto, resumpto habitu seculari Lidlomense institutum
sollicitavit, cuius petitioni annuens Abbas, ipsum recepit: hīc

Ecclesia Lidlo-mē: vacat mēse integro

Tziumgum.

scholam

Scholam nouiciorum frequentans et gnauiter studens rursum
abijt maiora studia sectatus, sacerdotio dein decoratus Eccle:
siæ in Bopnum curam pastorem gessit, quam resignans, ordi:
nem monasterij Lidlomensis repetijt eius cultura multum
delectatus. Modestum se semper et humilem omnibus præbuit,
tantamque gratiam adeptus est, vt Ecclesiæ præficeretur Turris Berlco:
Berlkomanæ, cui recens extructæ, nouam turrim magnæ mana extructa
crassitudinis ex ipsis fundamentis erigens addidit. Castrũ 1355.
Amkanga cum aliquot proximis agris emptum Abbati et
monasterio tradidit. Abbas denique electus meridionalem
structuræ quadrangularis domum incendijs corruptam addito
ambitu restaurat. Contigit huius temporibus ~~Vinigedium~~ Dni.
Præposituram suo orbari Præposito, Canonici libera electio:
ne ipsi præficiunt Dnum Joannem Ecclesiæ Menaldummensis
pastorem: hic sororis suæ qua cum tranquille viuebat, vsus
consilio, electionem resignat, Pastoratum dignitati præfe:
rens Præposituræ. Abbas plurimum obtestans, vt obtempe:
ret illorum voto nihil impetrauit: ab Episcopo Traiectensi fre:
quenter interpellatus de ordinando Præposito, hominem ad obedien:
tiam cogere nequiuit: Episcopus igitur ipsam præoccupare nititur,
Abbas quo minus illud fiat gnauiter obstat, vnde lites et dissidia
tanta creuere, vt Abbas conseruandæ iurisdictionis gratia Abbas pro con-
Præmonstratum, hinc Romam magnis sumptibus adire coactus seruanda iuris:
sit. Isthoc negotio composito aliud ex alio malum. Boldewinus dictione Romã
quidam ad prædicandam crucem ab Episcopo Traiectensi in contendit.
Frisiam

Frisiam missus est, cui dum Abbas obsequium denegat, id ipsum
suo Præsuli Arnoldo ab Hoorn conquestus est. Episcopus accer:
sito Abbate, ipsum Vollenhovium venire mandat, eo pro:
Ab Episcopo cap: tus Vollenhovæ
fectus, sinistræ suspicionis ignarus, in vincula conjicitur
præter ius et omnem rationem, sine depensis aureorum
scutatorum millibus duobus, liberum dimittit. Hoc damno illato
fratres plurimum doluere: Abbas invicta animi fortitudine
fretus, Ecclesiam optimis donariis argenteis, sericis, bissinis,
calicum cæterorumque monilium exornavit; prædiorum quoque
terminos additis agris in Hennaerd Boruert, et Volsum Vallinga
ampliat. Tandem vita sua peracto spatio An. Præfecturæ 16
carnis ergastulo solutus in Dno moritur ipso die S.a Luciæ,
et ad valvas sacrarii ante altare S.ti Laurentii sepelitur A.o 1384.

Aesgo Abbas 19.

Hesselus Horti S.æ Mariæ Abbas alibi profectus, rediens
ex scriptis ad ipsum litteris, intelligit Vibrandum vita functum,
sed aëris inclementia impeditus, electionem differri postulat:
Postridie itaque Purificationis Deiparæ itineri se committit, sub
vesperam Vallem ingressus, res omnes ut sese habeant intelli:
git, postridie summo mane celebrato S. Spiritus sacro, electioni
omnes se præparant: S.ti ergo Spiritus rursum invocata gratia
unanimi consensu Abbas declaratur Aesgo Vinsomensis eiusdem
suæ Ecclesiæ Pastor et Decanus, vir summæ modestiæ, pietatis,
et humilitatis; quibus virtutibus exornatus, facilem sibi ad
dignitatem obtinendam accessum parat: sed vitæ brevioris
existens, decreta pietatis opera præstare minime potuit: unum
de eo

de eo saltem refertur memorabile factum; Castrum Done-
torpe in propinquo, Harlingen, dictum ab ipsis fundamentis evertit et
restauravit, cuius modo ne vestigium quidem apparet, tumulo
etiam radicitus disiecto; sericæ vestes sacræ ab eo comparatæ,
Patrumque scripta memorantur. Altero mox ab initio magistratus
Anno in Dno moritur et ipso die Commemorationis animarum
ante altare Sti Joannis sepelitur Aº redemptionis 1386.

Castrum prope Donetorp, Harlingen, dictum

Tetardus Abbas 20s

Ecclesia Lidlomensis legitimo orbata Pastore, ne cuilibet in-
hianti lupo pateret Dnus Gerbrandus pater Abbas celeritate
usus suæ filiæ adfuit, de novo eligendo sponso sollicite agit,
emisso itaque præcone Ecclesiarum Pastores et fratres omnes præ-
sentes adesse iubet: quibus collectis habita oratione electionem
proponit, cænobitæ obsequentes suffragia proferunt, quibus
visis salutatur Abbas Tetardus natione Schellinganus, Ecclesiæ
Vinsomanæ Pastor et Decanus, confirmatus consecrationem a
Traiectensi impetrat Præsule. Patria illi Hoorn Insulæ Schellin-
ganæ; primis grammatices præceptis imbutus, monasterium re-
licta Insula accedit; in re dein litteraria ulterius progressus,
solidæ doctrinæ gustum consequitur, collectis deinceps ex hære-
ditate pecuniis, iisque ex ærario monastico nonnihil additis,
Angliam maioris eruditionis gratia, traiicit, ubi in Acade-
mia Oxoniensi utriusque iuris promotione decoratus redijt.
Abbas denique electus pietatemque sectatur, suæque doctrinæ fructum
percipit uberrimum, sic ut maturo sanoque consilio plurimum
polleret

Oxonium Academia Angliæ

polleret; pastorali sollicitudine anxius, quotannis ipsius iuxta
Patrum decreta, suas visitat Ecclesias, possessiones, et fratrum
Laycorum Garangias, quos ad Fidem, integritatem, obedi:
entiam et humilitatem hortatur. Medom veniens confessi:
onem auribus excipit, et ad instantem Paschæ festiuitatem ver:
bo Dei recte instituit: quin etiam pro conseruanda, aduersus
vim et potentiam perfidorum hominum, iurisdictione Eccle:
mon= siastica, communicato cum suis consilio, magnæ fortitudinis
Castrum in Medom. castrum eo loci erigere statuit; illud ex inditio subodorati
Syardamani nobiles, quod illorum illud quandoque obesse
Syardamani nobiles. posset tyrannidi, quorum tunc ex confœderatis summa
erat potentia, ipsum redeuntem operiuntur, adorti magna
vi ereptum ad castra deducunt, et ferreis compedibus
vinciunt; quatuor hic ex monasticis desiderati, reliqui
fuga euaserunt. Maiori ex inde furore perciti, congre:
gato suæ factionis Schiringiana magno exercitu, quorum
dux et antesignanus Sicklo Allardi filius extitit, monaste:
rium quoque inuadunt, depredantur et incendunt. Sicko
Garangiæ Lid= viribus potens, confœderatorum, viginti et octo ducibus reliquas
lomenses. Coldsoel, etiam monasterii possessiones et Garangias occupant et de:
Vallinga Vobbingha, Amkam, Fraenyom, Medom molitur, vt Coldesoel, Vallinga, Vobbinga in Veydom, Am:
kam in Berlhom, in Fraenyom et Medom. Intercedentibus
tandem magnæ authoritatis et iudicii viris pacem inter
Lidlomenses monasticos et Sickonem et Syardamanos cum
suis

confœderatis statuunt, iuramento ab vtraque parte præstito,
firmatisque literis pacificationem nunquam interituram de-
cernunt. Tetardus carcere liberatus ad suos redit, et paululum
respirans datum damnum sua industria resarcire satagit.
In primis de muniendo monasterio aduersus impetum hostilem
serio cogitat, vtramque itaque fossam lato repurgari facit; hinc
magnæ fortitudinis muros cum turribus et propugnaculis
ab ipsis educit fundamentis, horum reliquias nostra adhuc ætate
vidimus, exinde reliquas ædes incendio deuastatas pristinæ
formæ restituit: insignes quoque hospitum cameras ab aqui-
lone templi (postmodum œconomorum domus) modo pristino a fun-
damentis erexit; nihil denique in omni ædificio totius monas-
terij prætermisit, quod non aliquam ab ipso restaurationem
meruit. In turri Ecclesiæ noua campanam maiorem simul
comparat; in memoriam Dominicæ passionis crucem argen-
team magni pretij gemmis et lapidibus selectis ornatam fieri
curat. Tabulam etiam nouam industria Aesgonis conuersi
dolatam et sculptam, summo imponit altari, huius et nos ali-
quando reliquias vidimus: denique conuersorum nosocomium
cum adiuncta ædicula S.ae Virgini sacra, incendio cor-
rupta firmo opere renouat. Defuncto D.no Suffrido Abbate
in Doccum, ex delegata ipsi per visitatores annuos cura,
assumptis Sacellanis et ex conuersis aliquot, equitatu eo
proficiscitur, curatoque funere ædem ingreditur capitularem
et ad nouam hortatus electionem, communi suffragio Vilko
Acolythus

Tetardus carcere liberatus.

Campana maior

Crux argentea

Suffridus Ab. in Doccum.

Visitatores annui

Vilko Acolythus.

Acolythus Abbas renunciatur, hunc Abbatem electum confirmat, rediens deinde, et in itinere Abbatem Horti Sum. Vophonem salutaturus quassatione equi morbum fatalem contrahens in ipso Horto Sæ. Virginis ipso die Translationis Sti. Augustini et ipse ex hoc corrupto seculo transfertur ad æternam quietem, functi muneris Anno 36. Cadaver postmodum per Patrem Abbatem ad Vallem delatum celebrato sacro funebri ante aram Sti. Laurentii summo omnium mœrore sepelitur An. salutis 1422

Hesselus Abbas 21.

Postridie Translationis Sti. Augustini Dus. ~~Vopho~~ Vibrandus Pater Abbas convocatis omnibus post invocatam Spiritus Sti. gratiam ad communem illos hortatur electionem, cui ceu Patri obtemperantes, magna concordia Sum. Hesselum Ecclesiæ in Tuitgum Pastorem ipsis præficiunt, accepta itaque communi suffragio electione, a Patre Abbate ad sedem primariam deductus, pro suo iure ipsum confirmat. Hic Abbas in pago Aesterulitens natus, Tidlom intrans, scholam frequentat, in qua litteris summopere proficiens, suos coætaneos facile superat, quarum indies maiori captus dulcedine, sumpta hæreditate Academiam invisit maioris litteraturæ gratia, rediens deinde se suaque omnia zelo plenus divino religioni dedicat monasticæ. Virtuti deinde studens et pietati, Ecclesiæ ut verus Pastor præficitur Berlcomanæ, hanc ut sponsam suscipiens, quantum in ipso fuit, summa restaurat industria: turrim moto tecto arundineo, imbricibus tegit, anteriorem sacræ ædis partem fenestris exornat vitreis cæteris eminentioribus; totumque templum, novo

Aesterulitens

Berlkomana Ecclesia reparata.

novo sternit pavimento: Pastoris domum primariam, eodem tecto lapideo exornat; agros etiam et redditus gnaviter amplificare studet. Abbas demum electus Leonardiam proficiscitur, ibidemqꝫ ab Episcopo Mathia Vicario Traiectensi, in sacra æde Dominicanorum consecrationem adipiscitur ipso die S^ti. Andreæ Apostoli. Monasterium multorum peste et bello mortuorum religiosorum desolatum funere, solitudinē quandam referebat, videres ædes incendio corruptas, parietes dirutos omniaqꝫ facie constare mæsta, idqꝫ ex prædicta clade eorum qui Syardamanæ sectæ fuerant. Nec Tibo Eelsma in Sexbierom à Tyrannide præfata extitit immunis. Huius Hesseli studio anterior pars temoli in Tzgommarom novo tecto petrino ornatur, codicem Euangelicum, ipse Euangelicus, suis spoliatum laminis argenteis ex eadem massa et lapidibus insuper pretiosis, magno emptis obducit: horologium quoque primus turri imponi curat. Veneranda demum canicie spectatus, œconomus prudens, et restaurator diligens An^o. à sucto munere octavo Dn^o Folkero designato successore in Dn^o moritur, ipso die Primi et Feliciani ipse etiā inter felices primus ante aram Apostolorum Petri et Pauli sepelitur: An^o incarnati Christi 1430

Leonardiæ Abbas consecratus.

Tibo Eelsma

Folkerus Abbas 22us.

Venerabilis Pater Abbas Tziallingus, ex scriptis ad ipsum litteris de obitu piissimi viri Dn^i Hesseli certior factus, misso nuncio Dn^m Vilkonem Abbatem in Dockum ad se vocat, simulqꝫ profecti, Lidlom sub vesperam applicuere, postridie funus delatum ad Ecclesiam, legittimis ceremoniis curatur: quo peracto, dato signo, quotquot de iure novæ electionis interesse solent: canonici simul et

monastici

monastici præsto sunt, locum creandi Abbatis adeunt, ibidemq; habita deliberatione, suffragia per Patrem Abbatem colliguntur, quibus visis, summa animorum concordia Folkerus Abbas proclamatur, unde summa omnium oritur ex tam præclari viri electione lætitia; hunc ex vestigio Pater Abbas confirmat. Hic certis occasionibus consecratus ab Antonio Vicario Episcopi Osnabrugensis, in Vigilia Assumptionis B^æ^ Virginis. Fuit Folkerus patria sede

Lies in Scellingia. Scellingamus[er] vico Lies pagi Hornensis, qui primo grammatices rudimentis affatim excultus Erfordiensem celebrem adiit Academiam, ibi magnis laboribus studiis intentus, summam assequitur utriusq; iuris prudentiam. Erfordia rediens, in comitatu Emdano gravi

Erfordia Accade: morbo correptus, de vita periclitatur, ex quo si convalescat Deo Salvatori de religione amplectenda voto se obstringit, quo facto

Votum. Frisiam repetit; Lidlom deinde ingrediens, pio viro Dno Husselo animi sui sententiam, votum quoq; à se præstitum aperit, à quo honorifice acceptus, integro biennio in monasterio scholam novitiorum frequentans, permansit, hinc Abbatis sumptibus Coloni:

Coloniens. Acade. am repetit, ubi rursum in intimis Musarum latebris delitescens maiorem eruditionis opinionem adeptus est, et rediens dein sacerdotio decoratur, hinc Ecclesiæ Hornensis et Pastor et Decanus existens,

Hornensis Ecclesia Decanatus utroq; munere sua prudentia optime functus est. Exili corpore existens, animo pollebat excelso et magnifico. Abbas electus Dni Husseli collectam pecuniam, statim coactus est promere pro satisfactione cuiusdam Lazii à cœnobitis trucidati: Hinc aliud vexabat luendum homicidium Tziallingii cuiusdam Ecclesiæ S^ti^ Georgii

in Aesterbyert

Aesterbÿerom æditui à quodam monacho Converso Sibodo nomine inter-
fecti. Hac sanguinaria mulcta fatur, arctiorem vitæ reformationem
meditatus, carcerem publicum grandem et firmum fieri mandat,
vt vel huius metu terrerentur à violentia inferenda. Abbatis aulã
vario splendore exornauit, poculorum argenteorum magnam co-
piam comparauit, bibliothecam cimicibus et araneis expositam — Bibliotheca
corruptamq; insuper, ipse litteratus optimis libris refarcire studuit,
monasterij denique muros et propugnacula impia Syardamanorum
factione corrupta restaurauit. Tandem dignitatis et molesti-
arum pertæsus vir doctus et probus, accersito Dño Triallingo
Patre Abbate sui officij liberam resignationem impetrat, datoq;
salario annuo Insulam Schellinganam repetit Anno à suscepto offi-
cio nono, salutis 1439.

Reynerus Abbas 23.

Venerabilis Pater Triallingus assumpto Dño Vilcone Abbate
in Dockum post longam de nouo deligendo Abbate deliberationem,
Lidlomenses ad pacem et concordiam hortatur, et vt futura
electio sit vnanima sedulo monet. Inuocata itaq; Spiritus Sancti
gratia, communi suffragio Reynerus Abbas declaratur, qui à
Patre Abbate confirmatus per Dnũ Martinum de Blonda Tra- — Martinus de Blonda
iectensis Episcopi Vicarium in-auguratur. Hic quondam ordinis
Canonicorum Regularium in Aengiom Præpositus extitit, Præpo- — Reynerus ex Præposito Abbas.
situra abdicata summis precibus ab Folkero Abbate, suorum

fratrũ

fratrum exigui numeri habita ratione, locum in Collegio Lidlo:mensi impetrat. Folkerus hominis modestia et humilitate delec:tatus, causam ipsius promovet, et Ecclesiæ Sti Joannis ipsum post adeptam ordinis dignitatem præficit; defuncto postmodū Dno Henrico Ecclesiæ Scarpiromanæ Pastore, Reynerum electum defuncto subsequi præcipit, quin et ipsum illi ob suā industriam successorem designat. Abbas Reynerus hac decoratus Præfectura, muneri inutilis admodum extitit, nulla in ipso sollicitudo, nulla in rebus gerendis prudentia; quamobrem et ipsi hinc perpetuo fortuna inimica admodum fuit; maior pecorum domus voracissi:ma flamma interijt, hanc dum studet novam erigere, viribus et consilio destitutus, contracto ære alieno, multos agros et prædia in Belkom et alijs locis plurimis creditoribus tradita oppignoravit, unde summum monasterio dispendium, quibusdam etiam agros et prædia dein negantibus, his rursum in perpetuum abalienatis sequitur magna ex prava administratione rerum penuria, ex:hauritur ærarium, sacerdotes hordeaceum panem, inedia pressi, pro delicijs habent, lac quoque pressum bibentes, cerevisiam desiderant: tandem de ratione redituum reddenda fratres meditantur; vocato itaque Patre Abbate Triallingæ, rem omnem de socordi, prava atque inutili administratione ipsi explicant: quibus compertis, convocatis in æde capitulari omnibus Pater Abbas Reynerum de socordia, negligentia, et sinistra rei monasticæ administratione convictum, sua dignitate exonerat, functi officij A: octavo,

Incendium.

Sacerdotes lac pressum bibunt.

redempti

redempti orbis 1447, Ecclesiæ Spanommensi præfectus, breui internallo temporis in Dña moritur, Lidlom dein delatus in ædicula Bæ Virginis sepelitur Anno 1449.

Tiebbo Abbas 24.us

Omni re cum Reynero transacta, consilio Venerabilis Dñi Tziallingij ad concordem electionem Sortalti, summis votis optatum Dum Tiebbonem Abbatem nominant, quem è vestigio Pater Abbas confirmat, et ab Episcopo Traiectensi consecratur. Ante monasterij ingressum Tiebbo sic Præbendarius Ecclesiæ Sti Michaelis Harlingensis commemoratur fuisse, corpulentus, statura procera, à Folkero admissus, ordinis rigorem ingenti modestia et humilitate sequitur, quibus virtutibus omnium animos in se convertit, Prior designatus, iniquis Folkeri conatibus resistens, reliquis fratribus opem ferentibus, carcerem erectum effringit, miseros conversos iniuste carceri mancipatos liberat, et iniecta flamma incendio consumit. quo facto tantum apud suos favorem meruit, ut ipsius perpetuo memores, ostium adipiscendæ dignitatis frustra aperuerit: Scellinganæ Ecclesiæ Præfectus, patriam suam multis decorauit beneficijs; Abbas exinde electus, de veteri pietate nihil remittens, omnibus commodo fuit, nemini incommodus. dormitorium Canonicorum, temporum progressu labefactatum, magnis sumptibus restaurat, idipsum et pecorum receptaculo præstitit, multas molestias à Rordamanis patitur nobilibus. Si enim suo iure, ne dicam iniuria Ecclesiam in Tzummarum, Lidlomano studebant eripere monasterio, per vim namque pastoris ædes occupabant, et ex suo arbitrio sæcularem virum Dum Eponem per se alioquin pium et probum

Præbendarius Harlingensis Abbas

Carcer injustus

Rordamani

Tzommarum

Epo Pastor

probum Ecclesiæ proficiebant: cœnobio etiam multos agros et prædia adimebant, quod summo astu conficiebant, simulata nimirum cum Dno Abbate viro integro amicitia, ipsum ad

Dolo Roordamanorum

cœnam vocatum in suo castro benigne excipiunt; iamqz bi: nas scripserant litteras argumenti plane diversi; harum prima cuiusdam litis pacificationem ab ipso subscribendam contine: bat; altera magnam agrorum Lidlomensium mutationem; primas ipsi propositas perlegens, petito calamo subscribere co: gitat; quod dum studet ipsi ex industria lectas litteras sub: trahunt, atqz in ambitum illius potius differendum censent, ille vir bonus obsequitur, post largam dein potationem abeunti litte: ras offerunt, sed non easdem; ille litteras easdem quas prius le: gerat suspicans, inconsulte admodum subscribit et abit. Rorda:

Agri dolo abalienati.

mani postmodum, muniti his litteris, agros invadunt et occu: pant et in hunc usqz diem possident. Illud dolorum initium, in reliquis Tiebbo prudens extitit, qui omnia evacuata abun: danter à novo replevit. Cæterum de illato fraudis damno ad extremum usqz halitum perdoluit. Vitæ demum peracto spatio suæ dignitatis An° 3, hominem exuit, salutis Anno 1450 et in Choro Abbatum meridionali sepultus quiescit.

Folkerus Abbas secunda vice.

Folkerus secunda vice Abbas.

Dno Tiebbone piæ memoriæ sepulto Dno Triallingio Patre Abbate præsente cum reliquis ordinis Visitatoribus Hammis, Cano: nici omnes in hoc sunt, ut Folkerum precibus sollicitatum pristinæ restituant dignitati, quod dum Pater Abbas omnibus

modis

modis dissuadere conatur: Canonici maiori constantia pergunt, et ipsum
præmonitum de electione, vnanimi consensu Abbatem virsum eligunt:
Electum Pater Abbas confirmare recusat, nec vt id faceret, Johannis preci: Pater Abbas confirmationem negat.
bus ab eo impetrare potuit. qua res præter omnem expectationem
ipsum aliquamdiu suspensum tenuit, inito dein cum senioribus con:
silio Brabantiam adijt, ibi salutato Abbate Euerbodiensi, qui eo Abbas Euerbodiensis legatus
tempore à Patre Abbate Præmonstratensi legatus in spiritualibus
extitit, à quo impetrata confirmatione lætus rediijt, summo itaque honore
exceptus, suis fideliter præest, de reformatione instauranda, multum
ipsi cum monasticis negotij fuit, ordinis enim rigore sensim fri:
gescente, plerique laxiorem viam ingressi, reformationem ægrè
admittebant, ille probus et integer de ordinis et statutorum
obseruantia nihil remittens, indulgere quod potuit, pœnitentiarum Abbas durus.
maceratione, et carceris squallore vsus, corrigere studuit,
vnde inuidiam, qua in quouis collegio nihil perniciosius, con:
trahit, hæc alit lites et simultates. Ac velut in fauilla sublucens Inuidia.
ignis compressus, tametsi præter fumum diu nihil proferat, sumendo
tamen vires et leui flatu excitatus, apertam producit flammam:
sic et in cænobitis conspicuum fuit; hi ad tempus presso furore de
modo hostibus ipsum prodendi consilium incunt. Roordamani ex Roordamani hostes.
præteritis, huic odio Vatimiano et implacabili erant infensi; hi
itaque clanculum cum fratribus rem communicant, vt vel hac
via dignitate pulsus, sui rigoris pœnas luat, designatur itaque
dies et hora qua ipsus in aula solus morbo senioque confectus
possit opprimi; ad dictam horam fit campanarum compulsus, ex
insidijs prosiliunt hostes et traiecta monasterij fossa, à parte ori:
entali Abbatis aulam reseratis valuis, effractisque fenestris inuadunt:

ipsus

ipsus Joannes conclave Abbatis ingressus, ipsum solum offendit, quē durioribus verbis et contumelijs adortum, capit et vincit, deductumque ex aula brachijs, monasterio ~~pellit~~ turpiter admodum pellit. Abbas ostiorum fragore excitatus, marsupium auro plenum è fenestra in subiectum viticetum eiecit, quod à militibus intercipitur. Fiunt hæc spectante collegio Anno 18 et postremo suæ præfecturæ partæ salutis 1468, paulo post moriens sepulchro in sacello Beatæ Virginis ab se præparato illatus, quiescit.

Abbatis fuga

Rioerd Roorda. 25.

Erat Joanni frater viduus Rioerd, hic ducta uxore filia Scheltonis senioris à Liaukama, ipsam nulla relicta prole amisit; hinc celibem vitam eligens, Præposituram Canonicorum Regularium in Aeniom illiteratus ingreditur, studiosus pro viribus existens, monasticen profitetur, sacerdotioque decoratus satis profuit. Joannes ductus pravo ingenio Abbatem Vilhelmum Horti Mariæ, de fratre Refrido in suum contubernium recipiendo, frequenter sollicitat, sed frustra, sibi metuens, omnibus quoque cœnobitis reclamantibus. Joannes ergo sumpto satellitio armato, ipsū Refridum manu violenta, nec sine sanguinis effusione Horto Beatæ Virginis infert, sumptoque habitu candido fratri injici curavit et abiit. Hinc Refridus laborans invidia, omnibus ob ingentem stupiditatē, litterarumque ignorantiam et barbariem, ludibrio existit. Pulso dein per vim Folkero Abbate venerando, arreptum illum, ipsi Folkero, corruptis munere quibusdam Canonicis, substituit, sed ordinis et dignitatis confirmationem nunquam impetrare potuit. Refridus hoc modo præter ius et consuetudinem Abbas factus, perpetuum alit satellitium hominum stolidorum, quorum temeritate graviter affligebantur sacerdotes, ij præsertim, quorum in electione

[...]helto à Liaukama.

[...]iduus Præmonstratensis fit.

[A]bbas satellites alit.

electione consensum extorquere nunquam potuit, vt in Jacobo Se-
lando infra latius prosequemur. Habuit quoque suos sycophantas,
palpones, et gnathones, quorum adminiculo usus, Ecclesiæ reditus
misere consumpsit. Præfecturam ipsius minus faustam cœnobio fu-
turam, ipsum ab ingressu infelix præsagium innuit; ipsa enim pri-
ma nocte ab inita dignitate, præcipua pecorum domus summa
negligentia excitata flamma incineratur; ex inordinata eleemo-
synarum distributione magna succrevit eduliorum inopia, sic — Inopia
vt Canonicis necessaria ciborum sustentatio negata sit. Et ne
omnia simul consumerentur bona Ecclesiastica, mobilia Ecclesiæ
fideles bonorum conservatores vt calices, crucem argenteam, pedum,
et thecam corporis dominici, simul colligunt et sub noctis medium
egressi, Franekeram deferunt, ibidemque fidissimo amico creduntur.
Abbas omne monasterii pecus tantopere imminuit abliguriendo, ven-
dendo et distrahendo, vt vix decem vaccæ residuo remanserint.
Tandem de confirmatione impetranda sollicitus, sine cuius admi-
niculo consecrari haud potuit, mittit Præmonstratum virum magni-
ficum Dum. Petrum Ecclesiæ in Bronrijsis Pastorem, hic re infecta — Pastor in Bronrijp.
domum revertit. Alteram rursum instituit legationem amplissimā
cum insigni patera argentea operculo splendido aquilæ forma la-
pidibus pretiosis ornata, cui nucis putamen argenteis filis distinctum
addit. Quibus cum muneribus, numeratis insuper Dno Vilhelmo
Patri Abbati et Dno Wesselo Præposito Vineæ Dni quinquaginta
coronatis pro impetranda confirmatione mittit, nec hi splendi- — Abbatis Præmonstratensis const[...]
da sua legatione quicquam efficiunt. Vides optime lector firmū
et immobile Patrum pro conservanda iustitia pectus. Abbas omni-
bus destitus præsidiis, vicarium tandem Episcopi Traiectensis dominū

præter

præter modum languidum accedit, hunc munere et precibus eo adigit,
vt intermissis cæremoniis, languida manu ipsum benedicat: qui dein
triduo post datam benedictionem mortuus est. Hac accepta ~~Abbas~~
nec longius differendum rati Canonici simul collecti, mittunt Præmon:
stratum, qui omnia ad vnguem explicet. Præmonstratum veniens
apertis litteris Abbas in monasterio Lidlomensi turbata omnia com:
perit, præterque decorum cuncta fieri, communicato itaque consilio
litteras remittit, quibus ipsum dignitate per vim obtenta priuat, et
(Abbas priuatur Præmonstrati.) reliquos fratres ab obedientia illi velut legitimo successori debita
absoluit et releuat: hæ litteræ allatæ, magnam excitant tragædiam,
Abbas animos multorum ex acceptis litteris à se abalienatos videns,
nec suæ posse subijci obedientiæ, hos carceribus plectit, illos relegat,
cæteros pænitentiarum affligit molestiis. Hac perpetua tyrannide
vsus, debitis ex pecorum iactura, et ædificiorum quoque ruina monaste:
rium deturpat. Leouardiam profectus in itinere aduentantis morbi sen:
sit aculeos; lecto itaque incumbens morbo increudescente de mortis præ:
(Abbas rabiosus moritur.) paratione fit mentio, ergo piis confortatus admonitionibus, magis furit,
postremo in dementiam versus diem claudit extremum Anno Præfec:
turæ 4, salutis 1474, cadauer Lidlom delatum ibidem sepelitur.

Aesgo 2us Abbas 26us.

Dno Ruardo sepulto Canonici exitu illius læti, nouam instituunt
electionem, qua ex Patrum decreto, ritu seruato, post inuocatam Spi:
ritus Sti gratiam, summo animorum consensu Dum Aesgonem Ecclesiæ
in Aesterbyrum Pastorem secularem natiuum Sexbierummensem
(Pastor in Aesterbierum Abbas.) Abbatem eligunt: ab ipsa itaque electione ordinem suscipiens, confir:
mationem à Patre Abbate facile impetrauit. Huic statim ab initio
Præfectura Rordamani viri præter modum bellicosi, et inuidia pleni

nouas

nonas pararunt molestias. Hi præteritam fratris iniuriam vlcisci
volentes, perpetuas illi struunt insidias: amicitiam itaqz rursum — Roordamani So- tes Lidlomensium
simulantes, monasterium nauigio intrant, benignè accepti, summa
humanitate tractantur, splendidum itaqz apparatur conuiuium, fa:
mulatum adducunt amplum; Abbas ex dicto Apostolico, benignitate
illos superari posse suspicans, nihil non molitur, quo illos in suam
pertrahat amicitiam. At verè sapiens inquit: Amico reconciliato
ne nimium cito credideris. Roordamani insidias struentes sensim de:
tegunt; cum Abbate itaqz de quibusdam agrorum terminis ex com:
posito acriter contendunt; interim famuli ludentes ad hypogeum
descendunt, apertoqz ostio ferreo, ex insidiis prodeuntes hostes in: — Dolus.
tromittunt; hi aulam ingressi omnia turbant, totum percurritur
monasterium, auferuntur ex poculis argenteis et templi ornamentis
omnia; ipsum quoque Abbatem virum spectabilem, tantaqz contu:
melia indignum simul vinctum abducunt, et captiuum retinent.
Claruit eo tempore inter reliquos Frisiæ Nobiles magni nominis
Vibo Graustius à raso vertice (Scherne Vibe) dictus in Englum — Scherne Vibe
Primas, vir magnæ virtutis et audaciæ, hic à Lidlomensibus de
subsidio ferendo sollicitatus, missis litteris Joanni Roordamano scribit
et mandat ab armis monasterio inferendis vt abstineat, ipsumqz
Abbatem liberum suis restituat, quod ni faciat apertum illi bel:
lum indictum sciat, Joannes cunctatius agens, rem ex arbitrio
differt; Vibius captata occasione militum selectissimorum collecta
manu eo properat, et Lidlomensium auxilio fretus ipsum castrum
sub Natiuitatem Dni inuadit deprædatur, Abbatem liberat, et in: — Castrum Roordamanum incendio perit.
cendio deuastat, templi monilia recipiuntur, reliqua abalienata
fuere. Aesgo dignitati restitutus veram Pastoris curam pro

ouibus

onibus gerit, vndiqȝ coarctatus, animi constantiam nihilominus ser: uauit; monasteria de omni necessario victu, pecore etiam, agri: cultura, feno et frumento prospexit: nouam Ecclesiæ turrim petris tectam, magnis sumptibus fieri curauit; paternam quoque in Me: naldum possessionem (Maer vocatam) Lidlomensi contulit monaste: rio. Vitæ demum finem nactus, in Dno moritur feliciter Ao. suæ dignitatis 14, nati Saluatoris 1484 et lapide rubro tectus qui: escit.

Nicolaus Abbas 27us

Canonici Vallis Sæ Virginis simul collecti de nouo eligendo Abbate qui tempore tam duro et turbulento feliciter præesse posset, solliciti sunt. Nam in Frisia bello ardebant omnia, nec quisquam ab iniuria tutus erat, Schiringiorum magna erat potentia, nec minor Vetcoperanorum, si quandoqȝ viribus impares Groningha: norum implorabant auxilium, cæteri externo milite inducto semet tuebantur, vnde magni de milite alendo sumptus colligebantur. Cœnobitæ re communicata communi suffragio conditionalem pro: nunciant electionem: Nicolaum nempe si statim ab electione ha: bitum sumat monasticum (erat quippe sæcularis Ecclesiæ Frane: kerensis Pastor) Abbatem eligunt; sin minus electionem illam nullam pronunciant. Nicolaus electus in ipsis ferijs Natalitijs electores perbenigne excipit, et habitus mutationem differendam ratus, monasterij administrandi curam nihilominus suscipit, idqȝ præter omnem Lidlomensium expectationem integro continuauit biennio, sic vt à Venerabili Dno Jakone Patre Abbate confirma: tionem nunquam, nisi candida tunica sumpta impetrare potuerit: duorum deinde annorum spatio peracto quorundam hortatu candidum sumit

Schiringij
Vetcoperani.

Electio conditionalis

Pastor Franekeren: sis Abbas.

sumit habitum Anno scilicet 1486 præclarus illo dignitatis tempore quamobrem laudetur; tamden sibi capiens quædam monasterii bona religione sensim degenerante, ea abalienasse dicitur: fatali demum morbo correptus vitæ finem sibi imminere sentiens, ad Vineam Dni. deferri exoptat, ubi et paulo post morbi violentia superatus in Dno moritur An. à functione muneris 4°, salutis 1488 in Choro Abbatum sepelitur.

Jacobus Zelandus Abbas 28.

Canonici Lidlomenses simul collecti, post invocatam spiritus sancti gratiam, præsidente electioni Venerabili Dno Patre Abbate Takone Aebingha et Jacobo Abbate in Dockum, summo animorum consensu Dnum Jacobum Zelandum Ecclesiæ Leonardianæ Pastorem superiorem Canonicum Lidlomensem, Abbatem salutant, ab electione confirmatus, ab Episcopo Monasteriensi ipso die sacro Paschæ consecratur. Erat Jacobus natione Zelandus à Venerabili Patre Abbate Folkero ob insignem eruditionem susceptus, iuvenilem ætatem morum probitate et maturitate (velut ipsa canicie superans, sic ut ante plenam etiam ætatem Sacerdotii gradu decoraretur. Prior quoque designatus, munus illud ceu spartam nactus, optime administravit: in Barum deinde Virginibus præfectus, summa laude monasterii claro præsedit. Attamen invidia malum sustinens ob morum factorumque rectitudinem ab ipsis sororibus à Romberto Gabbingha nobili et bellicoso viro sibi cavere coactus est, hic nempe in caput suum iuravarat; electionem quoque liberam Ecclesiæ Vinsomensis adeptus, iis tricis callide semet subduxit, et monasterium reliquit: maiori studiorum dulcedine captus, impetrata ab Abbate venia, sacellano conducto, Lovanium adiit, ibi iuris utriusque

Jacobus Abbas in Dockum.

Pastor Leonardensis Abbas.

Rombertus Gabbingha

Lovanium.

scientiam

scientiam adeptus ovans redijt. Hinc Ecclesiæ in Sexbierum præfectus frequenter Lidlomense frequentat collegium, summaq; usus libera:litate, venturæ dignitatis semitam sternens. Leouardienses preci:bus à Patre Abbate Horti Sᵗᵉ Mariæ, cuius ditionis pastoratus ille constitit, impetrant, ut delectu habito ex quovis ordinis Præmonstraten:sis collegio Pastorem eligere possent, qua ratione evenit ut Zelandus noster illi præficeretur ecclesiæ. Proinde summa Pastorali cura onustus dum videt civium increscere luxum, divitias et superbiam, trium:phos quoque et choreas, ab imo pectore gemiscens, de abitu medita:tur; hæc eo meditante, commodè ipsi libera præsentatur proprij mo:nasterij electio, in qua confirmatus post consecrationem solummodo rexit quadriennio. Hic a structura tametsi non abstinuerit, magnam ta:men æris alieni copiam solvisse dicitur. Aqua intercute laborans, sensim vires deficiebant; vocato itaq; Patre Abbate Dno. Takone viro ornatissimo, collectis omnibus, liberam impetrat manumissio:nem, dateq; salario annuo, Medom profectus, solitariam vitam degebat, ~~paulo~~ paulo post moriens trecentos florenos aureos monasterio reliquit, Lidlom dein delatus in choro Abbatum tumulatur Anno partæ salutis 1492.

Petrus Valck Abbas 29.

Turbatis in Frisia rebus omnibus, monastica dignitas difficile servari potuit, tantus omnium ex perniciosa sectariorum Schwin:giorum et Vetcoperanorum classe furor extitit, necessarium igitur fuit monasterio Lidlomensi de novo et prudenti prospicere œcono:mo, qui huic naviculæ præsidens clavum tuto gubernare posset, summo igitur animorum consensu Dno Takone Patre Abbate præsiden:te electioni, designatur Abbas Petrus Valck Præpositus in Vinea Dni. qui statim à Patre Abbate confirmatus Traiecti benedictionem

impetrat

impetrat. Fuit hic Petrus natione Hollandus Haerlemensis, nobili Valckorum familia oriundus; qui Grammatices praeceptis satis in schola Haerlemensi instructus, Frisiam lustrans religionis amore inflammatur, Aesgonem ergo Abbatem salutans animi sui sententiam ipsi explicat, ille hominis facundia delectatus, eum ad se recipit, hinc virtuti et litteris totum semet addixit, in quibus tantum profecit, ut reliquos facile superaret, omnium gratiam et favorem ingenij solertia morumque probitate venatus, clarus admodum extitit, Erat nempe facie decorus, ingenio aperto, lingua fluente dulci et iocosa: Sacerdotio decoratus amplissima illi ex patria adfertur quingentorum coronatorum haereditas, quibus acceptis Aesgonem Abbatem obnixe precatur, ut in suum commodum eos convertere liceat; quo impetrato Coloniam (plerosque suos antecessores imitatus) proficiscitur, ibi studijs graviter incumbens, iuris utriusque summam consequitur prudentiam, rediens Ecclesiae Vinsomanae Pastor eligitur; Ecclesiasticis ibi rebus bene curatis Collegij dein Virginum in Bayom et Prior et Oeconomus designatur; inde Dno. Vesselo Vineae Dni Praeposito decedente, hic prae caeteris omnibus dignus iudicatur, qui viro optimo et prudenti succedat. Hinc tandem Abbas electus, eandem servavit modestiam et pietatem: videns monasterij Lidlomensis aedes ruinosas, summo labore et industria eas restaurare statuit, exordium sumens ab ipsa aede sacra, hanc integro tecto novo petrino supplet, quod ab Aesgone intermissum erat; tres templi testudines posteriores ex veteri incendio necdum restitutas, adductis fabris murarijs erigit, fabrorum dein incuria relapsas, secunda vice magnis sumptibus ex integro iterum restituit; hinc reliquas monasterij aedes, horrea, stabula, molam pistrinam, omniaque haec suis reformantur sumptibus. Huius temporibus incidit

salutifera

Quingenti coro… ti Petri haered… a…

Thesaurus stud… impenditur.

Vesselus Praepo… tus Vineae Dni.

Mutatio status reipub. Frisiæ

salutifera reipub.cæ Frisiorum mutatio: Albertus enim Saxo à Ma:
iestate Cæsarea hæreditariam accipiens Frisiæ defensionem Anno
1498 dum Villebrordum Archicancellarium suum ad eam occupan:

Villebrordus Frisiam occupat totam.

dam præmittit in Frisiam, hanc dum videt bipartitam, illamque non
posse absque magna militum manu, sumptuumque ingenti copia possi:
deri et occupari, omnes Vestergoanas urbes voluntaria traditione
occupat, Sedivingianorum sectæ omnes; quibus occupatis soli resta:
bant Oestergoenses, quorum metropolis Leouardia, illi solum facessat
negotium, Groningianorum potentia freti, victi denique pulsis Gro:
ningianis, Villebrordo fidem promittunt, quibus et mulctam impo:
nit, et castrum firmum, perpetuæ obedientiæ iugum in ipsa urbe

Franekera obsessa

Leouardia oppidanorum sumptibus construit. Anno dein 1500
Franekera per Saxonem patrem obsidione liberata pulsisque Gronin:
ghanis et Frisiis horum assertis Saxo pro sua industria omnia
in tranquillam formam restituit: novam quoque Leouardiæ

Curia Leouardiana.

Curiam duodecim virorum doctorum constituit, quorum velut
supremo iudicio tota subijceretur Frisia; huic senatui ob insignem
iuris utriusque prudentiam et noster ascribitur Petrus, quod moru
et civilitate et integritate Saxoni Georgio summe acceptus foret,
quo cum arctam perpetuo coluit necessitudinem; qui etiam à Dno
Petro magnis acceptus convivio sumptibus, unde fratrum in se con:
citat opinionem sinistram; quod pro tenui redituum numero
splendidis convivijs exhauriret ærarium monasticum, unde et bo:
norum Ecclesiæ helluonem ipsum sæpius pronunciabant: Præterea
vino et Veneri plus satis indulgens, incaute admodum ambulabat:
summo dein studio observatus rei venereæ insimulatur, vocato
itaque Patre Abbate Dno. Jakone in æde capitulari collecti omnes

redituum

redituum monasterij rationem ab eo exigunt: ille vt erat animo plane heroico horum non ferens instantes interpellationes, resignationem decernit, impetrato itaq; salario annuo Præfectura cedit, muneris sui An° 17 salutis 1515, aulæ superioris Camera vnoq; famulo contentus, ad vitæ exitum in ea perdurat; postmodum Ano Dni 1517 in Dno moriens ad pedes Dni Kemponis humatur vir multæ doctrinæ, lectionis, et scientiæ.

Joannes Suinelanus Abbas 30.

Dno. Petro viro spectabili recedente, magna fuit in electione Fratrum discordia et animorum disiunctio: Venit Pater Abbas Dns Paulus Boeckholt, vir probus et mansuetus, qui pro redintegranda electione noua, plurimum laborabat; Sic dum nihil efficit ex improuiso Abbas Dockummanus Joannes Suinelanus opera et fauore Georgij Saxonis est missus, qui dignitatem arripit multis frustra reclamantibus, quamobrem et monachos omnes ipsi minus obsequentes habuit, quos postmodum duriori addito Farmaco ad resipiscentiam et obsequium compulit; confirmatus à Patre Abbate more veteri monasterium Bayom accedens, obedientiam illi vt præstent omnes, difficile admodum consequitur; has quod petulantius in ipsum dixissent, arctioribus disciplinæ restringit vinculis; rediens dein ad monasterium, Præfecturam suam admodum molestam futuram comperit, ideoq; minus prosperam et iucunda ex inuicta quorundam pertinacia; quos pro suis viribus certis adhibitis remedijs reprimit; attamen de sua sollicitudine nihil remittens, vtilitati studuit, omnia agriculturæ necessaria promouet vaccas, boues, oues, et pecora, sine quibus monasterij domestica sustentatio consistere nequit. Aedium quoque restaurationi animum adijciens

Suinelanus Abbas non elect[us]

Virgines in Bayom obedientiam negant.

adiiciens, quantum in se fuit, praestitit quidem, at praeter modum
stolide et inconsulte: Bibliothecam enim in ambitu inferiori ad
templi valuas meridionales insipide admodum exstruxit, exinde
ambitum septentrionalem continuata testudine, opus insigne
diruit, quo facto templi altitudinem in grave coniecit discrimen
quod huius parietibus templi fulciretur altitudo, unde ni matu:
rius trabium iunctura, et ferreis quoque repagulis prospectum
Templum pericli: tatur. — fuisset, summum templi corruendi discrimen muris tam inclina:
tibus coenobitae incurrissent. Uno eodemque tempore in monaste:
Tres uno tempore in Lidlom Abbates. — rio Lidlomensi tres fuere Abbates Dns Tako, Petrus Valck, et
Huivelanus, horum quisque una eademque nocte Natalis Domini
sacrum celebrat: Prior Dns Tako primum, Valcko secundum, et sum:
mum Huivelanus celebrat, dein simul refectorium ingressi dato
vini poculo gaudium ingens excitant: aestate sequenti Dns
Tako peste correptus in Dno moritur, qui Anno post millesimum
quingentesimum ad pedes Abbatis Eelkonis sepultus quiescit.
Glisente rursum invidia Joannes sua protervia, socordia atque
inutili administratione novas excitat tragoedias; vocatur a
Canonicis Abbas Paulus de omni reditu ratione subducenda initur
Exigitur ratio redituum. — ratio, quam dum studiose admodum exigunt, ille in defensionem
sui quod ad rem faceret nihil profert. Claruerunt eodem tem:
pore multi pietate et doctrina praestantes viri, quorum iudicia
subterfugere minime potuit, licet multis uteretur verborum
ambagibus, quorum hi prae caeteris magis fuere insignes, Joan:
nes Keppel Prior in Bayom, Henricus absolutus, Theodoricus
Hattem, Hermannus Suollensis, Vibrandus Pastor in Berlkom,

Gerlacus

Gerlacus Pastor in Menaldum, Nicolaus Voerschrecht, Ludolphus Sacellanus, Tiepko Pastor in Spannum, Joannes Groningensis Pastor in Vinsom, Cornelius Pastor in Trommarum, Isbrandus Pastor in Seppierom, Everardus Pastor in Hoorn, Jacobus Traiectensis Joannes Oudenator Canonici viri magnifici, quorum conatui dum iustis nequit rationibus occurrere, movetur dignitate Anno à magistratu inito 10, Salutis An.o 1518. Sic paulo post moriens in posteriori Ædis parte sepultus quievit.

Joannes Keppel. Abbas 31.us

Dno. Joanne Quinclano exponente, Pater Abbas Paulus novæ præsidens electioni, oratione longa ad mutuam hortatur amicitiam, communi itaqs decreto facto, deliguntur quatuor, quorum iudicio Abbatis electio consisteret. Hi ex se creatum Abbatem Joannem Keppel designant, hic ingenti applausu exceptus, quod ex propria constaret familia, magnam excitat lætitiam, à Patre Abbate confirmatus, appetenti vere ab Antistite Traiectensi consecratur; primum sacrum ipso die S.ti Joannis Baptistæ celebraturus, omnes ex urbe monasticos simul invitat, quos liberaliter convivio exceptos dimittit. Joannes clara nobilium à Keppel familia ortus, animi nobilitatem sua prudentia declaravit: tempora nactus præter modum horrida et bellicosa variis exercetur turbarum procellis. Frisii nempè Saxonici imperii pertæsi novam instituunt rebellionem: hi enim Carolum Geldrum; illi Comitem accersunt Emdanum: Geldrus ingenio acer et fervens, verus Martis pullus, data occasione, ingenti militum manu Frisiam ingreditur, Snecam, Slotam, et Bolsverdiā occupat. Saxo invictam Frisiorum cernes pertinaciam, sumptuum magnitud.

Keppel famil. clara

Carolus Dux Geldriæ Comes Emdanus.

magnitudinem, et regionem longè à Saxonia dissitam, Maximiliano
Imperatori facta de sumptibus transactione, Provinciam ultro reddit:
Hic evestigio milite conscripto missis ducibus Florentio Burensi,
dño Vassenario, et Felice Comite de Moers Frisiam Burgundio:
num nomine invadunt. Hi Saxonis traditione Leouardiam, Franc:
keram et Harlingam milite præsidiario firmant, muniunt et occupāt,
unde bella, lites, furta, et latrocinia; uterq; Geldrus et Burgundus
pro Frisico certat imperio; cædum fiunt, utrimq; plurima infe:
runtur damna. Geldrorum milites Franckerensibus insidiati Tjom,
Lidlom, et Bayom castris locatis muniunt: sacerdotes cœnobio pulsi
modico salario et litteris acceptis Brabantiam petunt, ibidemq;
variis recepti monasteriis, tempora præstolantur tranquilliora, tan:
dem egressi Geldri monasterium hostibus relinquunt: Frankeren:
ses egressi illud misere spoliant et incendunt, reliqua sic deprædant
ut ex ostiis, fenestris, cancellis, cardinibus, vitris, plumbo, ferro et
stanno nihil remanserit, ipsum quoque templum illato stramine
incendio tradere student, sed testudine impedita flamma non sortitur
effectum. Idem fit in monasterio S^ti Michaelis à milite externo,

Geldri in Bayom.

quorum equi in ipso templi sanctuario stabulantur, tantaq; fœdi:
tate omnia conspurcant, ut solo dormitorio inviolato, nihil reliquum
fuerit, quod horum turpitudine non sit pollutum. Anno 1523 pulsis
Geldris, omniq; turba submota, tranquillitatem nactus Abbas,
dispersa membra missis litteris undiq; recolligit, et monasterij
restaurationem aggressus, agris et pascuis necessaria inprimis
comparat, equorum et vaccarum stabula ex integro erigit, Ecclam

renovat

renouat, mutatoqz sacrario ædem capitularem ex eo facit, al:
taria noua et Eelkonis Abbatis tumbam reficit, organum quoqz
sedilia sacerdotum, horologium, tabulam summi altaris nouam,
vestes sericas, albas, nouosqz codices summo studio magnisqz
sumptibus fieri curat. Reliquam quoque ædium structuram au:
spicatur, totum ambitum noua testudine ex cocto lapide obducit,
refectorium nouum, culinam nouam simul extruit, hospitum
cameras et pristinam Abbatis aulam mirum in modum reficit,
sic ut verè restauratoris titulum perpetuo meruerit. Selectum
insuper Canonicorum, undiqz accitis iuuenibus doctis, collegium
quindecim aut sedecim sacerdotum instituit. Erat Joannes mo:
ribus et vita integra pia et honesta, staturæ eminentis, corpore
robusto et compacto, colore subfusco, vultu tristi, facies cicatrice
deformata Soram illi nomen dedit, in cibo et potu frugalis, parcus
et sobrius, cereuisiam bibebat annuam martiam, laneus erat totus
panno lino nunquam usus, diurnis nocturnisqz sacris gnaviter in:
terfuit, sic ut sui officii nullum intermiserit festum, quo non ipsus
sacro præfuerit, erat doctrina mediocri et sufficiente, summam
fratrum gerebat sollicitudinem, ne levi saltem occasione data exter:
no subiderentur dominio, voce submissa utens, durior aliquando vi:
debatur quo suis terrori quandoqz extitit, et tantum valuit ut
hoc solo territi omne præstarent obsequium, carceris rigore
ob quodvis delictum nunquam usus dicitur. Cum Georgio Georgius Schenck
Schenck arctam colebat necessitudinem, illiqz summè charus
fuit ob vitæ in illo conspectæ integritate. In omnibus comitiis
magna illius fuit authoritas quem et Patrem appellare
non

non erubuere Frisiæ Primarij. Ma.tas Regia sua industria è Provin:
cia ingentem pecuniarum copiam comparauit, cui et mille Caro:
linos commodato numeravit. Soluto denique omni debito, trecentos
insuper in suo ærario successori florenos reliquit. His rebus felici:
ter actis vitæ finem sortitur, Præfecturæ Anno 25; mortem autē
aduentantem certis indicijs sentiens, ipso die Sti Stephani monasti:
cos omnes ad se vocatos ad pietatem et pacem sedulo hortatur,
supplicationes pro se fieri iubet, vt impetrata diuina gratia fe:
liciter hinc migrare possit. Facta demum delictorum confessione,
et sacro inunctus oleo, toto astante Collegio, in Domino moritur Anno
salutis 1543 ipso die Sti Joannis Euangelistæ, qui in medio chori
sepultus lapide opertus quiescit.

Godefridus Abbas 32.

Exequijs pro more veteri peractis præsente Dño Patre Abbate
Joanne Hassellense, Lidlomenses simul collectos ædem ingredi capitu:
larem mandat, vbi sacri numinis implorato præsidio, nouam elec:
tionem decernunt. Eliguntur itaque ex præstantioribus sex, quibus
plena datur ex sese Abbatem creandi potestas: orta deinde ex præ:
minentia altercatione, dum neuter alteri cedit, ægre admodum
inter illos fuisset conuentum, ni maturo Joannis Prioris consilio,
fratri Godefrido deditus, prospectum de electione fuisset; hic enim
fratris causam cernens lente admodum procedere, authoritate Dñi
Joannis Traiectensis in Menaldum Pastoris, cuius ob eruditio:
nem et sermonem magna erat æstimatio Godefridum conuentus
nomine Abbatem pronunciat; quo facto vno impetu reliqui eum

confirmant

confirmant; qui instante quadragesima Traiectum profectus Abbas
inauguratur. Fuit Godefridus Suollensis, familia Bocijs, materna Bocijs
stirpe à Keppel, Joannis defuncti ex sorore Nepos, hic avunculi
consilio fretus ad Frisiam se conferens Lidlom à Suiuelano susci:
pitur; qui morum ciuilitate omnibus charus extitit, erat natu:
ra placida miti et benigna, statura media, capilli albi, oculi
glauci, nasus aduncus, cutis candida mollis et feminea, vox clara
et exilis, ingenio fuit non admodum felici. ob desideratam in illo
eruditionem maiorem ipsum suo dispendio coëgit aliorum pendere
iudicio, alioquin ipsus maiori felicitate præstaturus, quod alijs
quandoque corruptis committendum fuit, quod ipsi in multis caussis
arduis frequenter accidisse pro comperto habemus. Prior designa:
tus summa vtilitate præest: deinde Pastor in Tzommarum elec:
tus octodecim annorum spatio suæ Ecclesiæ feliciter præest, vbi to:
annis Roordamani invidia laborans, eam sua prudentia dissimulauit
Abbas tandem designatus, monasterium reperit omni penu et re:
core plenum, in eo reliquis suis antecessoribus longe felicior, quorum
plerique in restaurandis ædibus ingentes tulere molestias et operum
et sumptuum, omnia quoque huius tempore fuere tranquilla, sic
vt alta pace perpetuo vsus sit. Erat hic frater Joannes (cuius
modo meminimus) monasterij Prior, hunc Godefridi precibus et
præcedentibus meritis Tzommaremmenses ipsi substituunt. Anno
præfecturæ huius secundo Sibrandus Leonis Leouardiensis Anno
1545 religionis amore captus in ipsa hyeme Vigilia Epiphaniæ Dni
relicta Leouardia Lidlom ingreditur, et festo diui Gregorij candi:
da veste sumpta, etiamnum in religione perseuerat. Litteris Gode:
fridus

Godefridus præter modum fauit, suosq; ad studia perpetuo hortabatur nec
sumptibus parcens nec libris, de sua quoq; in litterarum studijs minus præsti:
ta diligentia plurimum doluit. Aedificiorum structuris intentus Cano:
nicorum dormitorium integro tecto ex lignis et petris ornauit; Bibliothe:
cam ad dormitorij finem struxit luculentam, quam et optimis quibusq;
Ambitus. libris exornauit: totum Ambitum pauimento nouo strauit; vestes holose:
ricas ex Anglia ob religionis mutationem adiectas, magno precio compa:
rauit, et Lidlomensi donauit Ecclesiæ. Dns. Godefridus promissionum fa:
cilitate vsus leuitatis notam vix potuit effugere: de ordinis quoque ri:
gore paululum remittens, sacerdotum luxui plusculum indulgebat, vnde
post obitum sui desiderium reliquit. Prædictis pietatis studijs decennio
integro summa laude et industria sic præfuit, vt debiti nihil contraxerit,
et quemadmodum in vita nulli nocuit, nec obitus illius vlli vllas quoque
peperit molestias. Morbo tandem correptus articulari in ipso sacro
festo Paschæ finito sacro extremam vnctionem desiderat, qua allata
sacerdotem oratione dominica et confessione publica præcedentem, et
verbis quantum potuit, et nutu subsequitur, dicta dein absolutione, manum
ipsi imponi postulat: quo facto omnibus adstantibus expirauit, postri:
die præsente Dno Henrico Smenck Patre Abbate in templum delatus,
matri in posteriori sacræ ædis parte contumulatur Anno partæ salu:
tis 1653.

Isbrandus Hardevuyck, Abbas 33us

Curato funere Lidlomenses ædem Capitularem ingressi, et Sti
Spiritus innocata gratia Dno. Henrico Smenck Patre Abbate præ:
Statuta leguntur sidente electioni, statuta ordinis iubet proferri, et caput de modo
eligendi Abbates à Dno Sibrando Pastore in Mennaldum prælegi;
quibus peractis de electione noua agitur. Fuit hic conuentus fre:
quens, multis viris rerum scientia claris ornatus, quorum nomina sequuntur

Dns Victor

Dñs. Victor œconomus vir doctus et probus patria Amersfordianus,
Joannes Coloniensis Prior, Joachimus v. Doesbvrch Prior in Bajom,
Franciscus Leonardiensis Pastor in Trommarum, Isbrandus Harder:
wyck Pastor in Spannom, Petrus Houtom Pastor in Vinsom, Sibrā:
dus Leonis Pastor in Menaldom, Lambertus Harderwyck Sacellanus
et Senior, Dñs Vilhelmus in Berlkom Sacellanus Noviomagensis,
Henricus Leonardiensis Pastor in Berlkom, Egbertus Vollenhovius
Pastor in Sexbierom, Hi cum reliquis fratribus ædem ingressi capitu:
larem, de electione consultuvi, proponunt Pastores ut cœnobitæ animi
sui sententiam explicent; Pastores rursum de sua rogati, in cœnobitas
reiiciunt. Tum Prior respondet libere illorum suffragium communi
consilio Isbrando in Spannom Pastori esse collatum, idipsum Victor
et Joachimus confirmant, Huic electioni reliqui quoque adstipulan:
tur. Isbrandus veniam precatus velut procumbens, Victoris pallio in:
iecto Abbas salutatur, ædem itaq3 novo Abbate adducto ingrediuntur
Capitularem, cui confirmato à Patre Abbate claves traduntur monas:
terij, tum actis Deo gratijs, sediq3 primariæ inductus, ad aulam pran:
sum redeunt, ~~ubi~~ unde post largum bidui epulum quisque domum re:
vertit. Peractis dein Pentecostes ferijs Traiectum petit et à Dño Nico: Primus Episcop[us] Haerlemensis.
laо de Nova terra Vicario, postmodum Episcopo Haerlemensi Primo
consecratur: inde Antuerpiam profectus Georgium Roorda amicum Georgius Roorda moritur.
suum morbo deprehendit fatali correptum, cui etiam ad extremum vitæ
halitum præsens fuit, eo mortuo redijt. Celebravit dehinc in festo
S.ti Jacobi primum sacrum, quod splendido omnibus monasticis convivio
dato decoravit. Erat Isbrandus patria Geldrus oppido Harderwyck
natus; parentibus oriundus honestis, à venerabili Dño Joanne Keppel
religioni dedicandus excipitur; habitu dein monastico cultus, studijs

litterarum

litterarum inhæsit grauiter: dulci verborum lenicinio plures in sui
fauorem pertraxit; sacerdotij iam gradu sublimatus ob linguæ facu
diam Sacellanus in Menaldum a Patre Joanne deligitur et assumitur
hic morum ciuilitate et obsequio Nobilium animos excitat, quorum
patrocinio in Spannum Pastor eligitur: Berlkomanæ exinde Ecclæ
Pastor designatus commigrat, Lutheranorum studijs delectatus, vendita
suppellectili modicam pecuniarum copiam collegit; Sidlom sub autum:
num repetit: dein post Virginis Purificationem abiens, mutato habitu
Vittenberga. Vittenbergam Saxonicæ ditionis oppidum Lutheri scholam adijt, et lec:
tionibus eius inhæret, usque ad Sti Jacobi festum, quando Caroli Impe:
ratoris publicatis litteris omnibus harum ditionum incolis rebellionis
[...]dictum Cæsaris pœna addita mandat, ut unusquisque suos pueros, adolescentes, seu quos:
[...] scholasticis libet alios sub eorum potestate existentes ex Academijs interdictis
Anno 1550 reuocent; et redeant ante Sti Matthæi Apostoli festiuitatem. Quibus
proclamatis, unusquisque suos studiose reuocat. Erat Isbrando cum
Cyriaco Kempenis Donia filio magna familiaritas, hi pari studio
iuncti, mutua opera simul redeunt. Quo facto, a Dno Godefrido
grauiter ob discessum eius læso, ægre iterum admittitur; carceris
tamen pœna leuatus, modica plectitur pœnitentia. Hic Georgij
supradicti studio Ecclesiæ Spannommensi præficitur: Abbas demum elec:
tus pressam diu magnam immunitatem, data percommoda occasione
sensim relegit, qua clarior factus Primatum Frisiæ venatus amici:
tiam, magnis ac splendidis utitur conuiuijs fratrum omni sollicitu:
dine postposita. In Comitijs Leouardianis octo Frisiæ totius consti:
[...]ardo Roorda, Sch[...] tuendis Primarijs (quos deputatos appellant) hic solus annumeratur,
[...]oni Liaukama, et
[...] Baarta Syluano qui reliquis quoque tribus* communi suffragio additus, Bruxellam

adijt

adijt idq; ex mandato Cæsaris, qui ibidem Belgij totius conuentū celebrans, filio suo Philippo ditiones Inferioris Germaniæ omnes præsentibus Primarijs Prouinciarum, tradere decreuerat vt in verba illius iurarent Anno 1555. Eo negotio feliciter curato rediens Abbatis aulam nouo exornat culinæ ædificio, quo monasterij formam mutans, rem culinariam sibi ipsi accommodat, hinc ipsam aulam magnis sumptibus ex assere leuigato incrustat et vestit. Carolus filio suo Belgiam tradit.

Præpositura Bolsuardiensis Dni Viardi Zutphaniensis Præpositi ignauia et luxu et socordia magnam æris alieni copiam contraxit, quam dum nequit persoluere Abbas mandatu Curiæ eo profectus rem omnem intelligit et debita conscribit; quæ dum Curiæ refert, sumto ex tempore consilio, negotium omne Abbati vt Patri committunt certis legibus quibus obstrictus in certum annorum tempus, soluto debito integre restitueret. Hoc inito cum Curia pacto, omnia cum ipsis monasticis ad se transfert Anno 1556, solo Joanne Cortgeno Prione relicto; Vijardus alio relegatus, paulo post moritur. Temporis iam interuallo à Vijardo. cum Colonis contracto finito, ex illorum animo insuper contractu locationis, ingenti corrasa pecuniarum copia nonas cum illis leges statuit, quibus fultus summis ædificationis sumptum et conuiuiorum strepitum facile ferebat. Statuto dein à Curia termino finito, quorundam amicitia vsus cunctantius agit; tandem Præpositura ipsi erepta, à Curia vsq; in Episcopi aduentum annis, ni fallor quinque possidetur; Cuius pensiones et reditus nouæ Curiæ construendæ applicantur. Abbas rursum cum prænominatis Primarijs Brugas profectus Philippum Regem abeuntem, suasq; Prouincias gubernandas Comitibus et Baronibus tradentem, coram intuetur. Redeunti magna et praua de Hendrico Smenck Patre Abbate Horti ipsi deferuntur, cuius ob assiduas debitorū

Præpositura Bolsuardiensis

Curia Abbati Præposituram Bo[...] concedit.

Philippus Hispaniam repetit. An. 1559.

debitorum exactiones, functionem quoque sordidam, ipsa Curia Isbrando mandat, huius rei rationem habeat. Isbrandus re intellecta ex Cu:rialibus comitem expetit, qui negotijs à se curandis certus testis adsit, quo impetrato Petrus Dekama Isbrando additur: sed hæc latius supra in Vita Henrici Smenck. Anno Dni. 1566 pridie Natalis Diuæ Virginis fit Leouardiæ religionis Catholicæ mutatio: ciuium enim pleriq; fortunæ lautioris, vocatis ad vrbem concionatoribus Zuingli:anis Antonio et Martino Apostatis, negotium diu celatum tandem per vim aperiunt. Audito itaq; timpanorum compulsu ad arma prosiliunt; sclopetarij in primis sub vesperum in ædem sacram D. Viti primariã irruunt, statuas omnes demoliuntur, aras subuertunt, templum vn:deribus repurgatum, calce illita parietes incrustant tanto nitore, vt vix omnium vestigium vllum cerneretur. Concionatores armato milite ad suggestum deducti, pro viribus sua dogmata proferunt, ab omnibus lingua vernacula cantillatur et luditur: ipso dein Nata:lis Dni die cæna Hæreticorum instituto sumitur. Comes Arenbergius Bruxella Leouardiam rediens post Dni Natalem Comitia celebrans, rem omnem anteactam retractat; pacis autem cupidus, omnia illis facile ignoscit, dummodo pulsis concionatoribus hæreticis, ijsq; qui illis addicti, resipiscentiam negarent, in pristinum statum sacra omnia reducerent; quod dum ob quorundam temeritatem et pertinaciam fa:cile impetrare nequit, maior quoque indies fieret causæ successus, Bruxellam repetit, vbi accepta potestate cum aliquot leuis armaturæ equitibus in armis conspicitur, accersitisq; centurionibus militum qua:tuor signa contrahit; arcem Leouardianam clam inducto milite, maiori præsidio munit, mœnia inuadit, et tormenta ænea ex ordine statuit; Leouardienses territi missa vltro citroq; legatione, pacificationem

statuunt

[Margin notes:]
eligionis Catho[lica] mutatio Leouard.
ntonius et Mar[ti]nus Apostatæ.
omes Arenber:gius.
omitia celebrat

statuunt et cum ipso inire postulant; qua facta pelluntur urbe con:
cionatores, cæterique ex pagis et oppidis infecti sacerdotes decreto
Curiæ exulatum abeunt. Leouardienses ipso Dni Petri ad Cathedram
die duo militum signa propriis sumptibus alenda in Urbe recipiunt; Duo signa militum Leouardiam intrant
fitque veteris religionis restauratio. Hæc subita metamorphosis pluri:
mis hæretica pravitate infectis, præter modum accidit et displicuit.
Paschæ peractis feriis Ludouicus Nassouius Reipub. Christianæ per Ludouicus Comes Nassouius
Belgium turbator audacissimus Veddanam arcem muniens, undique
ad se confluentem militem recipit, magnisque copiis Dammonam ingre: Veddam munit
ditur, Groninganæ Urbis inuadendæ commodam occasionem expectans.
Arenbergius imposito milite præsidiario Germano arci Leouardianæ,
Comitem Megamum illis præfecit, et ex Brabantia Hispanorum decem Comes Megamus.
signa adducens Harlingam applicuit, Frisiamque transiens recta Gro:
ningam contendit. Goesiani de hostium aduentu ex inditio certi
in Heyligerloo velut cedentes properant, ubi instructa acie Hispa:
nos operiuntur; quos dum studiose nimium insequitur Arenbergius
Hispanorum furore adactus conspectos hostes adoritur, cum quibus
infeliciter dimicans cum reliquis Hispanis trucidatur. Goesiani optima
præda onusti Groningam ab orientali parte obsidione cingunt.
Circa festum D. Jacobi Dux Albanus ingenti sumpto exercitu
Bruxella mouens Groningam infesto contendit itinere: Goesianorum
castra conspiciens adornata acie magno et celeri gradu fugien:
tes insequitur, et cæsis in præsidio relictis ulterius progressus Jem: Jemmingen
mingen illos castris necdum munitis otiose offendit, ad virtutem
itaque suos hortatus, displosis tormentis, hostes inuadit et vincit:
trucidantur Goesiani magno numero; Ludouicus Comes arrepta Goesiani cæsi

cymba

Vilhelmus Au:riacus.

cymba traijciens Amasum saluus euadit. Brabantiam dein repetens
Vilhelmum Auriacæ Principem Ludouici germanum magno exerci:
tu aduentantem Mosam traijcere compulit. Frisia isto terrore libe:
rata rempublicam tranquilliorem habuit. Anno 1568 in ipsis

Isbrandus absolui petit.

Paschæ Ferijs Isbrandus Patre Abbate Dn̄o Godefrido, et Dn̄o Henrico
Keßelio Abbate Doccumano vocatis, omnibus quoque Lidlomensis mo:
nasterij Canonicis in æde capitulari simul collectis, longa habita
oratione sui absolutionem officij summopere expetit, et vt petitioni
suæ suffragentur obnixe rogat; monastici huius orationi immoti
ipsum abdicatum nolunt, sed magis vt in administratione pergat
optant: ille se hoc integre præstare ob ingentes morborum quibus occul:
te premeretur molestias, non posse affirmat. Tandem hoc precibus impe:
trat, vt vnius saltem anni spatio in functione permaneat, eo trans:
acto si de suo proposito nihil remittat, se quod ex tempore commodum
erit facturos promittunt. Anni transcurso spatio, eodem conuocatos
die, idem quod nuper proponit, petit, et obtestatur. Antequam hæc fi:
erent autumno præterito ipsum ex agro Groningano salutarat Ab:
bas Marnensis Joannes Gelmuyden Lidlomensis monasterij Canoni:
cus, hic Dn̄o Victori in Prioratu Bayomensi succedens, postmodum
carnis debitum soluente Dn̄o Joanne Collommensi in Veydummano,
electione communi designatus Abbas et successor, summa laude et pruden:
tia præerat. In ipsa salutatione Isbrandus animi sui sententiam expli:

Isbrandus cedit officio A° 1569.

cat, deqz illo substituendo verba facit: omnibus igitur modis hunc
velut sibi obsequentissimum ad futuram dignitatem per submissarios
promouet. Impetrata itaqz absolutione, præmittuntur illi annui floreni

Quingenti floreni annui pro pensione Isbrando dantur.

quingenti pro salario, quibus certa ex suppellectile præstantiore ad:
duntur donaria; confectisqz ea de re litteris, noua initur electio, qua

communi

communi decreto Joannes Gelmuydensis Abbas Lidlomensis designatur;
scriptisq; electionis litteris, ab omnibus eædem subscribuntur. Eodem
quo Isbrandus absoluitur anno, venturi Episcopi Leouardiensis pro: *Prodromus Episcopi.*
dromus Leouardiam veniens, mox futuri Episcopi litteras in Ecclesia
Leouardiensi primaria, omnibus prælegit. Postridie Purificationis
Deiparæ Episcopus Leouardiensis Cunerus Zelandus Brouuershauius *Episcopus Leouardiensis.*
vir magnæ eruditionis sacræ quoque Theologiæ Doctor, quondam Eccle:
siæ S. Petri Louanij Pastor adest, et litteris Sedis Apostolicæ suam posses:
sionem et Præsulatum demonstrat; dehinc Præposituram Bolsuardi: *Præpositura Bolsuard: Episc. data.*
ensem ab eadem sede Apostolica illi cum omnibus agris et reditibus assigna:
tam certis litterarum testimonijs docet: vlterius progressus omnium
redituum agrorum et debitorum suppellectilium Præposituræ præfatæ
exactam rationem desiderat, quod dum Isbrando obijcitur, magnam illi
difficultatem parit; et cum frequenter ad illud præstandum commone:
factus esset, videt sibi cum ipso fulminante Joue rem esse, quibus igitur
modijs se his tricis expediat, dum altius meditatur ab ipso Præsule per
Aduocatum Frisium citatur; qua territus Isbrandus, collectis rebus om: *1570 Embda*
nibus relicta Frisia Harderuijckam, et inde salutatis prius amicis Embdam
omnium profugorum asylum adijt, vbi longius hæsitans, ducta vxore
Apostata, illam amittit; morbo dein remissius agente, mutandi aëris
gratia Coloniam profectus, ibi pestis recruduit, qua et ipse extinctus
moritur Anno dignitatis 17; ætatis 58, salutis 1571.

Joannes Gelmuijden Abbas 34.

Electus Abbas Joannes Gelmuijdensis, sumpto secum fratre germa:
no Dño Nicolao Lidlom summa celeritate contendit ab vtroq; Abbate
diu expectatus confirmatur: cum Isbrando amico de donarijs, et re:
dituum omnium ratione, accepto libro rationali, transigit, suoq; exinde

officio summa diligentia praeest. Nicolaum virum modestum et pium
fratrem suum, communi Virginum suffragio electum Abbatem interna
sibi substituit, qui ab Episcopo Groningense Joanne Knyfio consecra:
tus feliciter praeest. Litterarum studiis, discussa curarum nebula,
quantum potest, fuit intentus, musas illas summopere fovens ac dili:
Certamen de Archidyaconatu. gens. Illi etiam cum Episcopo Leovardiensi de Archidyaconatu Vinso:
mensi An° 1569 magna fuit contentio, qui dum ius suum studet defen:
dere, misso Dno Sibrando Ecclesiae Berlkomanae Pastore Steinfeldiam
à Dno Jacobo Panhusio Patre Abbate, litteras impetrat, quibus pro more
veteri ipsi velut Frisiae totius Visitatori omnium monasteriorum Eccle:
siarum et Pagorum ex consuetudine iure veteri subiectorum visitandi
plenam dat potestatem. Hyeme tamen sequente, Brabantiae Patribus
Albanus Frisiorum Abbates vocat hoc promoventibus, Albanus misso nuncio omnes Frisiae Abbates et Prae:
latos Praemonstratensis ordinis Lovanii ad diem 10 februarii praesto
esse mandat. Abbates itinerum difficultate moti, praefatum Dnm Si:
brandum rei cognoscendae causa eo dirigunt et submittunt. Quo audito
Frisiorum Abbates neglecto Steinfeldio, novo ordinum subiiciuntur im:
Floreffiensis Abb. perio: primus itaque Belgii totius Pater Abbas, designatur Floreffiensis.
Anno 1572 recrudvit bellum Goesianorum in Frisia: Albanus ex
quavis mercatura decimum nummum postulans magnas excitat per
Belgium tragaedias, qua exactione Goesianis rei male gerendae magnam
dedisse occasionem memoratur: Si enim collectis copiis Zelandiam et
Hollandiam, magnam insuper Geldriae Transysulaniaeque ditionis partem
invadunt et occupant: Nec Frisia ex abundante exulum numero quie:
ta esse potuit, ex propinquo enim Campensium oppido, missis litteris evo:
cati, praemisso per Jodocum Schouwenburgium Comitem, Bronckhorstio

Geldro

Geldro suarum rerum prodigo, cum levi militum manu Snecam, hinc — Goesianorum Frisia succe[ssus]
Bolsuardiam, paulo post Franekeram occupant, tum furtis rapinis et
incendijs omnia conspurcant et corrumpunt; Ecclesijs, templis, ~~et~~ cœ-
nobijs et sacerdotibus graviter infensi, omnium horum bona, summa li-
beralitate furenti militi concedunt. Ante occupatam à Goesianis Fra-
nekeram, Abbas ingenti sollicitudine bona Lidlommensium præstanti-
ora eo contulerat civium fretus constantia: præsentiens dein civium
animos sensim degenerare, vix biduo concesso, magna celeritate et
astu sua quæque dolijs et vasculis recondita, Leonardiam transfert,
et mox ipse cum suis subsequitur. Goesiani occupata urbe Abbatis
ædes invadunt, sed optimi viri Dukonis (Martena (modo hostis de-
clarati) intercentu ædes cum reliqua supellectile servantur, quas
et ipse perpetuo sibi servavit quousque Goesianorum duravit imperium.
Goesiani urbe egressi Lidlom præter modum deprædantur, quicquid — Lidlom fit præda
ex pecore, frumento, ostijs, fenestris, cancellis, aris, et reliquis mo-
veri potuit, auferunt, rapiunt, et effringunt. Tum Frisiæ defensor
D. Caspar de Billy immisso milite Germano cum aliquot signis Va-
lonum, monasterium erectis mœnibus firmat, idipsum quoque in Aen- — Billy.
jom, et Berlkom præstat. Schouwenburgius tardis Frisiorum promissi-
onibus, de occupanda Frisia videns se frustratum, capto ex tempore co-
silio, præmissis dolijs auro et argento Frisio plenis, circa D. Martini
festum subsequitur fugam arripiens; cuius vestigia sectati reliqui,
oves et vaccas spoliatas et occisas Valonibus relinquunt. Fuga per ex-
ploratores comperta Dns Billy vir strenuus et animosus, illos in
Mackom usque prosequitur: rediens dein impositoque civitatibus præsidio — Mackom.
Regiæ Maiest. nomine Frisiam rursum occupat. Abbas sumptuum
et molestiarum satur Franekeram rediens, amissa quoque recuperat,

Comparatoque

comparatoque pecore, monasterij agros et pascua proprijs colit sumpti-
Tado bus. Finis. Tadonis Layci opera vsibus fideli.

INDEX
RERUM MEMORABILIUM

A

	fol.
Abbas Dominicanus	42.
Abbas liberalis	49.
Abbatia erecta	53.
Abbatis pensio annua	eodem.
Abbas trucidatur	57.
Abbas pro conservanda iurisdictione Romam contendit	67.
Abbas ab Episcopo captus Vollenhoua	68.
Abbas Euerbodiensis Legatus	79.
Abbas durus	eodem.
Abbatis fuga	80.
Abbas satellites alit	eodem.
Abbas Insulae S. Mariae	17.
Abbatis Praemonst. constantia	81.
Abbas priuatur Praemonstrati	82.
Abbas rabiosus moritur	eodem
Agri dolo abalienati	78.
Aileff Regnada	22.
Albanus Abbates citat	104
Allodium quid	55.
Andlaveid. Sedie Sixma.	61.
Antonius et Martinus Apostatae	100
Anna Markela	14.
Anastasia Ducissa Pomeraniae ex Bethleem accersit virgines, nonumque exstruit monasterium	15.
Abbas in ius procedit Bruxellae	28.

A

	fol.
Aenium fundatur	52.
Aesterzee	46.
Aesgo Abbas — 19	68.
Aesterlebens	72.
Aesgo 2us huius nominis Abbas. 26.	82.
Amkam in Berlkom, Franyom, et Medom	70.
Ambitus	96.
Assen fundatur	13.
Ἀπόστροφος, ad lectorem	62.

B

Baucko Abbas. 10	24.
Bayom fundatur, dicitur mons S^ti Michaelis	39.
Bayom completum dicitur	42.
Bartholomeus Episcopus Laudunensis S. Norberto dat locum	5.
Baerderdeel quid	66.
Barradeel quid	eodem.
Bayom dat lapides Lidlomensibus	43.
Bethleem fundatur	8.
Bellum	25.
Berlkom, olim Tuitgum	54.
Berlkomana Eccla reparatur	72.
Bergom	nihil.
Billy	105.
Bibliotheca	75.

B. fol.

Büren cloester fundatur — 21.
Bosum. — 45.
Boxum. — 55.

C.

Capella in Horto fundatur — 7.
Camminga büuren. — 18.
Castra ex tumulis turbata — 49.
Campana maior. — 71.
Carcere liberatus Tetardus Abbas. eodem
Carcer Custus. — 77.
Carolus Dux Gelriæ — 91.
Carolus Imp. filio Belgium tradit. — 99.
Campus rosarum Nyklooster — 63.
Castrum Roordamanum incendio perit. — 83.
Calixtus Papa promovet ordinem Præmonstraten: — 5.
Carolus Burgundus. — 28.
Certamen de Archidiaconatu — 104.
Coldebolt. — 49.
Comes Embdanus — 91.
Comes Arenbergius — 100.
Comitia celebrat — eodem.
Comes Meganus — 101.
Chorea Virginum. — 11.
Commentarij in Cantica — 16.
Coloniensis Academia. — 74.
Crux argentea. — 71.
Curia Abbati Præpositurā concedit. 99.
Curia Leonardiensis. — 88.

fol.

Castrum Donetorp. — 69.

D.

Deynom. — 40.
Dedicatio templi. — 44.
Decanatus. — 74.
Diluuium magnum. — 48.
Doccummense cœnobium fundat. 8.
Dodo Markela. 22.
Doecko Eckna puto Eelzma legendū 52
Doecko Schaltingha — eodem
Dolus Roordamanorum — 78.
Dolus. — 83.
Doeijs. — 95.
Duynelandus, Abbas non electus. 89.
Duo signa militum Leonardiam intrant. — 101.
Doecko Tjaarda ex Bayom — 52.

E.

Ecclesia Berlhomensis noua 65.
Ecclesia Lidlomensis vacat mense integro. — 66.
Ecclesia S. Nicolaij. — 46.
Edictum Cæsaris de scholasticis. 98.
Elko Liaukama Abbas 12. — 54.
Embda. — 103.
Electio conditionalis. — 84.
Ento Abbas 2. — 9.
Epo Pastor. — 77.
Episcopus Leonardiensis. — 103.
Exordia Academia. — 74.
Exigitur ratio — 90.

Feytsma — **F** — 56 fol.
Floridus hortus Wittenierom — 63.
Florestiensis Abbas — 104.
Fredericus sacerdos — 6.
Fredericus huius nominis 2dus Abbas 17s. — 26.
Fraenyom monasterium — 45.
Franekera obsessa — 88.
Fossa renovata in Lidlom — 65.
Folkerus Abbas 22dus — 73.
Folkerus secunda vice — 78.
Fundatio Horti Sae Virginis Mariengaerde — 7.
Fundatio monasterii Lidlomensis — 37.

G.

Garangia quid — 11.
Garangiae Lidlomenses — 70.
Geert Cammingha — 7.
Gerbrandus Abbas 3us — 9.
Gerbrandus 2dus huius nominis Abbas 19us — 26.
Geldri in Bayom — 92.
Georgius Schenck — 93.
Georgius Roorda moritur — 97.
Georgius ab Egmonda Epus Traiec: — 32.
Gosslicus Gosslingha monachus — 7.
Gernaerd olim Nazerets — 19.
Godefridus Abbas 30mus — 34.
Goerd Andla Abbas 14us — 61.
Godefridus 2dus Abbas 32dus — 94.

G. fol.

Goesiani casi — 101.
Goesianorum in Frisia successus — 105.
Gruyn oppidum — 15.
Gercks klooster fundatur — 20.

H.

Hartiema nobiles eorumque Ecclesia — 21.
Hesselus Abbas 18 — 26.
Hesselus 2dus Abbas 21 — 72.
Harlinganum castrum — 69.
Hebbe aurifex in Leetzdus — 64.
Henricus Smenck Abbas 29 — 32.
Heyligerloe fundatur — 23.
Hoyto Abbas 7 — 42.
Hoyto moritur — 46.
Hoornensis Ecclesia — 74.
Henricus Lantgravius Thuringiae Imperator — 20.
Honorius Papa ordinem Praemonstratensem confirmat — 5.

I.

Jaricus Abbas 8 — 16.
Jacobus Zelandus Abbas 28 — 85.
Jacobus Abbas in Doccum — eodem.
Ide Hermana Abbas 10 — 49.
Jlum Gerrarda — 22.
Jelgerus Abbas 8 — 17.
Jelgerus 2dus Abbas 14tus — 25.

I.

fol.

Ielmarus Abbas Primus. — 38.
Ioannes Abbas quartus — 10.
Ioannes Hasselt 2dus Abbas 28 — 32.
Ioannes Duijvelandus 3s Abbas. 30 — 89.
Ioannes Keppel 4us Abbas 31 — 91.
Ioannes Gelmuyden 5us Abbas 34 — 103.
Iemmigen. — 101.
Incendium — 76.
Invidia — 79.
Inopia. — 81.
Imber quid — 65.
Isbrandus Harderwijck Abbas 33. — 96.
Isbrandus absolvi petit. — 102.
Isbrandus cedit officio — eodem.
Incendium — 59.
Insula Stae Mariae monaster: — 6.

K.

Kempo Veydom Abbas 13. — 58.
Keppel familia clara — 91.
Krendzee in Raerd. — 47.

L.

Leonardia Abbas consecratus — 73.
Lies in Schellingia Insula — 74.
Lidlom fit praeda — 105.
Lovanium — 85.
Ludulphus Lioloch Abbas 21 — 27.
Luitkenuierom — 46.

fol.

Luidingsakerck — 62.
Ludovicus Veddam munit — 101.
Lutetia Accademia Galliae — 64.

M.

Martinus de Blonda — 75.
Marrom. — 22.
Mackom — 105.
Macharius Abbas Steinfeld: — 11.
Merna — 8.
Methodus scholastica — 15.
Meynso Abbas 3 — 39.
Meynso absolvitur — eodem
Menaldum. — 46.
Medom. — 51.
Medom castro munitur. — 70.
Mutatio status Reipub. Frisio: 88.
Mynda. — 18.
Miles polyticus — 62.
Milts Christianus — eodem.
Munckbuijs — 55.

N.

Nosocomium quid. — 48.
Nicolaus Abbas 27 — 84.
Numerus coenobitarum in Mariegarde Anno 1298. — 50.
Numerus coenobitarum in Lidlom. eodem
Numerus in Doccum — eodem
Numerus in Merna — eodem
Numerus in Wittenierom — eodem

N

	folio
Numerus in Berta	eodem.
Numerus in Langa Langermonda	eodem.
Numerus in Sc̄silwolda	eodem.
Numerus in Cusmaria	eodem.
Numerus in Eccla Montis oliveti vulgo Feenklooster	eodem.
Nu: In Sebona Gnorra	eodem.
Numerus in sepulchro Stæ Mariæ Bunenklooster	eodem.
Numerus in Hyligerlee	eodem.
Numerus in Apelede Drapel	eodem.
Numerus in vera Charitate	eodem.
Numerus in Alant; Ripa Mariæ	eodem.
Numerus in Palmeron	eodem.

O.

Origo candidissimi ordinis Præmonstratensis	5.
Origo belli	25.
Oxoniensis Academia	69.
Otto Lippensis, Episcopus Traiectensis	12.
Oetsma	56.

P.

	folio.
Pater Abbas confirmatione negat	79.
Pastor in Dronrijp	81.
Pastor in Aesterbyerom	82.
Pastor Franekerensis Abbas	84.
Pastor Leonardiensis Abbas	85.
Persyn nobiles	12.
Petrus Venlo Abbas 27	31.
Pestis valida	63.
Petrus Valck 2dus Abbas 29	86.
Pibo Eelsma	73.
Pibo Sibranda Abbas 11	52.
Philippus Hispaniam repetit	99.
Præbendarius Harlingensis Abbas	77.
Poptetus Abbas 13	24.
Primum sacrum in Eccla Lidlumensi	44.
Primus Episcopus Haerlemensis	97.
Præpositura Bolswardiensis	99.
Prodromus Episcopi Leonard.	103.
Præpositura Bolswardiensis Episcopo data	eodem.

Q.

Quingenti coronati Petri Valck Abbatis hæreditas	87.
Quingenti floreni Isbrando Abbati annue dantur	102.

R.

Regnerus Asperen Abbas 31	35.
Reynerus Abbas 23	75.
Reynerus ex Præposito Abbas	75.
Refrydus Roorda Præmonstratensis fit	80.
Religionis mutatio Leonardiæ	100.
Roordama	77.
Roordamani hostes	79.

R.	folio
Roordamani Sodses Lidlomens.	83.
Robertus Gabbingha	85.
Ruierd Roorda. Abbas 25	80.
S.	
Sass Halbada.	18.
Sacerdotes lac pressum bibunt	76.
Sathanas tentator.	54.
Scheltingha in Minnersgae	24.
Schola in Mariengaerde	15.
Schelto à Liauckama	80.
Scherne Vibe. Svaustius titulo.	83.
Schivingij	84.
Sexbierom	40.
Siu Markela	7.
Sjardus Abbas 5.	10.
Sjardus 2dus Abbas 4.	39.
Sjardus 3tius Abbas 16	63.
Sibrandus Abbas 6.	11.
Sjerd Rombarda	22.
Sibrandus 2dus Abbas 12	24.
Sibo collegium suum mutat	38.
Sibodus Lidlom	37.
Sibodus Abbas 5	40.
Steinfeldia	8.
Statuta leguntur.	96.

S	folio.
Suffridus Abbas 8	46.
Suffridus 2dus Abbas in Doccum	71.
Suanuives	19.
Syaerdsma	40.
Syderdamani nobiles.	70.
T	
Tado.	106.
Tatingh et Seerp ab Adelen	62.
Tallom	40.
Tako Acbingha Abbas 25.	29.
Terporte unde dictum	55.
Templum in Lidlom periclitatur	90.
Tiebbo Abbas 24	77.
Theodoricus Abbas 9	24.
Theodoricus 2dus Abbas 17	64.
Theodoricus Scheltingha	46.
Tzallingius Abbas 23	27.
Tzallingius 2dus Abbas 2.	39.
Tziom	51.
Tziomgom	66.
Tziaerd sive Tetardus Abbas 20	69.
Thommarum.	77.
Tzallingius Donya	37.
Thesaurus studijs impenditur	87.
Tres simul in Lidlom Abbates	90.
Turris Berlkomana	67.

W	folio
Valdemaro Dano oblatum Imperium	19.
Valto Scheltingha Abbas 11	24.
Valto 2dus Abbas 15	25.
Vacat Ecclesia integro mense	66.
Vibo Camminga	7.
Verp Tziaerda Abbas 16	26.
Veydom	59.
Ventus	60.
Vettcoperani	84.
Vesselus Præpositus	87.
Vijardus Abbas 20	27.
Vibrandus Abbas 22	eodem.
Vilhelmus Abbas 24	eodem.
Vlbodus Abbas 6	42.
Vlpius Abbas 9	48.
Vibrandus Vobbingha 2dus Abbas 15	62.
Vinea Domini opt Zandt	eodem.
Vibrandus 3us Abbas 18	66.
Visitatores annui	71.
Vilko Acolythus	eodem.
Villebrordus Frisiam totam occupat.	88.
Virgines in Bayom, obedientiam negant	89.

V.	folio
Vittenberga.	98.
Vilhelmus Auriacus	102.
Votum.	74.
Vilhelmus Hollandiæ Comes	25.
Vilhelmus Comes cum toto exercitu deletus	26.
Vilhelmus Comes in Florido Horto sepelitur.	eodem.
Varraghae olim Racuuier	25.
Victoria locus Palmaria dictus.	eodem.

Anno 1616.

Pietas tutissima virtus.

P. V. Albada.

VITA
S.T
LIUDGERI

Handschr.
643